

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalthistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

STEDNAVNEUDVALGET
GENNEM 25 AAR

STEDNAVNEUDVALGET

GENNEM 25 AAR

1910 — 13DE JULI — 1935

VED

GUNNAR KNUDSEN

Udvalgets Sekretær

MED FORORD AF

FRANTZ DAHL

Udvalgets Formand

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD

NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

1935

FORORD.

Sent kom det danske Stednavneudvalg til Verden — i Norden var det Sverige og Norge, som viste Vej med Hensyn til en rationel Udforskning af Stednavnene —, dets Opgave syntes ret begrænset og forholdsvis let at løse, men Erfaringerne for de 25 Aar, der er henrundet, siden Udvalget begyndte sin Virksomhed, har til fulde vist Opgavens Vanskelighed og Mangfoldighed — som i en kinesisk Æske laa Spørgsmaalene indeni hinanden, var det ene besvaret, efterfulgtes det af et andet. Den Tro, som ved Udvalgets Nedsættelse ogsaa fra sagkyndig Side næredes til, at det indenfor et kortere Tidsrum skulde lykkes at faa udarbejdet og autoriseret den *praktiske* Stednavne-liste, der skulde bringe Orden i det Vildnis, som var Resultatet af de forskellige Etaters og Institutioners uensartede Skrivemaade af Navnestoffet, viste sig hurtig at være Overtro. I ikke ringe Grad havde man undervurderet de overordentlige Vanskeligheder derved. De efterfølgende Sider søger dels at fremstille disse, dels i det hele at give et Billede af Udvalgets Prøveaar og af Forholdene, efterat Arbejdet var ledet ind i et fastere Leje, de fortæller om Udvalgets Samlinger, den vældige topografiske Navnesamling, hvori hvert Stednavn har sit *Generalia-blad* med Navnets Udviklingshistorie, saa vidt denne kendes, de beretter om Diplomatariet, om Samlingen af fonetiske Optegnelser, Sogneoptegnelserne og Optegnelserne over Skove og Farvande. Beretningen giver dernæst en Fremstilling af Udvalgets Arbejde vedrørende Stednavnenes Retskrivning; dette Afsnit vil forhaabentlig for sit Vedkommende bidrage til at kaste Lys over denne Del af Udvalgets Virke, sprede de Misforstaaelser og imødegaa den Kritik, for hvilken Udvalget oftere har været Genstand. Afsnittet vil vise, at Stednavneudvalget ikke er det Udvalg, der „*laver de gale Navne*“. For det første ligger det fuldstændig udenfor Udvalgets Competence at „lave“ Navne, dets Hverv er at stille Forslag til Navnenes Skrivemaade til eventuel Approbation af Ministeriet, for det andet føres Udvalget ved sine historiskdokumenterede, aktmæssige Forslag ikke af nogen ufrugtbar Doktrinisme, det har tværtimod altid taget Hensyn til den gennem Tiderne

hævdvundne Navneskik (Svendborg, Ringkøbing o. a.), selv om den strængt videnskabelige Samvittighed ikke sjælden maatte krympe sig derved. Af Afsnittet vil det formentlig fremgaa, at der ikke her er Tale om videnskabelige Snurrepiberier, men om et Arbejde, som baade har et videnskabeligt og praktisk Sigte, det vil vistnok ogsaa klargøre, at Stednavneforskning ikke er hver Mands Sag, og at den velmenende Dilettantisme hverken kan eller bør erstatte det grundige, metodiske Studium af et uhyre Kildestof. Det lille Skrift beretter endvidere om Udvalgets Arbejde med Hensyn til den videnskabelige Behandling af Stednavne i Skaane, Halland og Blekinge, i Vikingebygderne og i Grønland, om Udvalgets videnskabelige Produktion og den litterære Virksomhed, som skyldes Udvalgets Medlemmer og nuværende og forhenværende Medarbejdere. Endelig bringer Beretningen en Fortegnelse over de talrige Meddelere, hvem Udvalget skylder Tak for trofast og uselvsk Bistand. Der vilde iøvrigt nu ved Afslutningen af det første *runde* Afsnit af Stednavneudvalgets Leveaar være Grund til at udtale en Tak til mange andre — men, ingen nævnt, ingen glemt. Med den største Taknemmelighed maa dog som Stednavnesagens Pionerer fremhæves *Axel Olrik* og *M. J. Sand*, vi mindes Olrik's Ildhu og utaalmodige Energi og Oberst Sand's sikre og rolige Intelligens og klare og skarpe Hjørne.

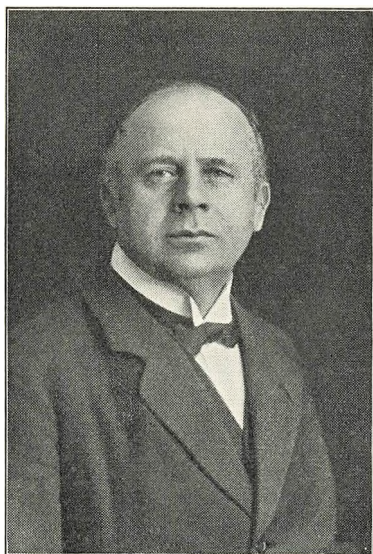
Affattelsen af nærværende Beretning, der paa Grund af Omstændighederne har maattet fremskyndes meget, skyldes i alt væsentligt Udvalgets Sekretær, cand. mag. *Gunnar Knudsen*, i stadigt Samarbejde med og under Tilsyn af dets Formand. Udvalget tillader sig at rette en ærbødigt Tak til *Undervisningsministeriet*, der har meddelt Tilladelse til Skriftets Fremkomst, stillet Ministeriets Arkiv til Raadighed for Udarbejdelsen og endelig ved økonomisk Støtte muliggjort Udgivelsen deraf. Ogsaa *Administrationen for Julius Skrike's Stiftelse*, der har ydet Bidrag til Beretningens Billedudstyr, bringer Udvalget sin ærbødige Tak.

København, Juni 1935.

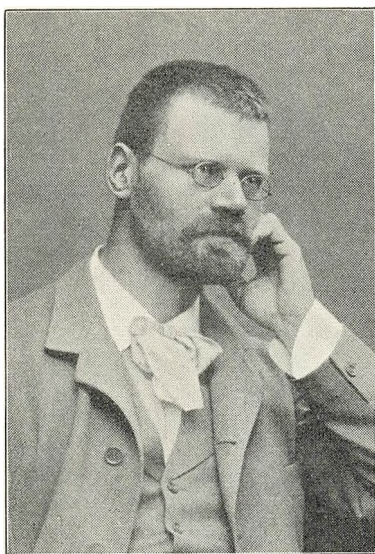
FRANTZ DAHL,
Stednavneudvalgets Formand.

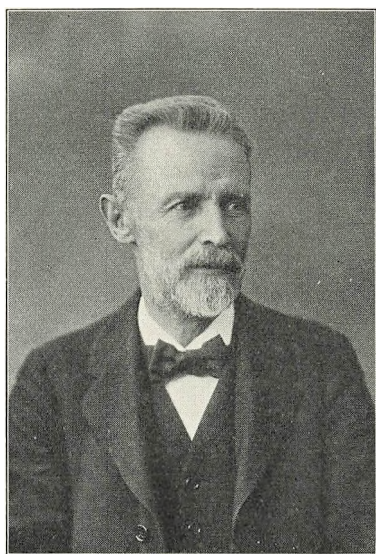
LOUIS LE MAIRE.
Generalmajor.
Formand 1910—13.

FRANTZ DAHL.
Professor, Dr. juris.
Medlem fra 1910. Formand fra 1914.

AXEL OLRİK.
Professor, Dr. phil.
Medlem 1910—17.

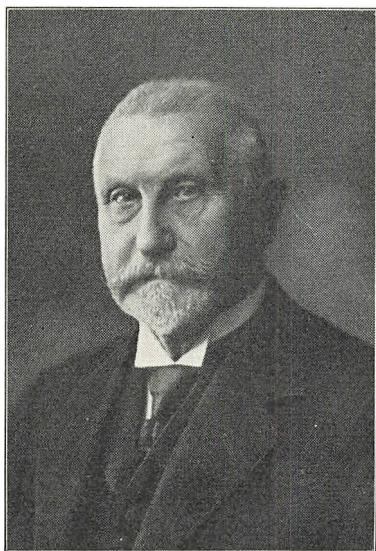
KR. ERSLEV.
Rigsarkivar, Dr. phil.
Medlem 1910—28.

C. O. RIMESTAD.
Direktør.
Medlem 1910—15.

M. J. SAND.
Oberst.
Medlem 1910—29.

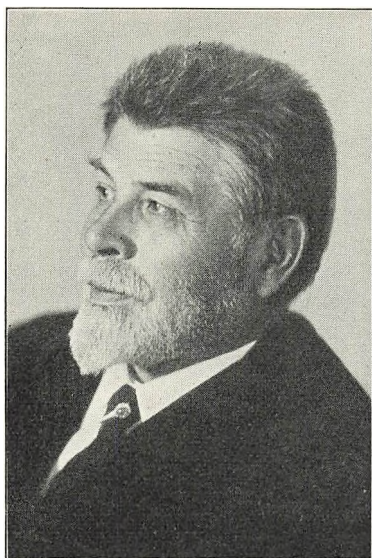
G. F. HOLM.
Kommandør, Dr. phil.
Medlem 1910—31.

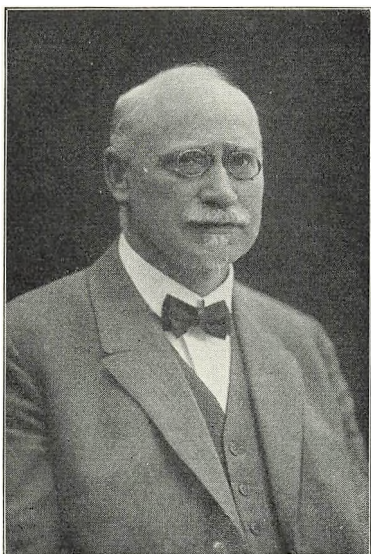
VILH. H. FINSEN.
Overpostkontrollør.
Medlem 1910—29.

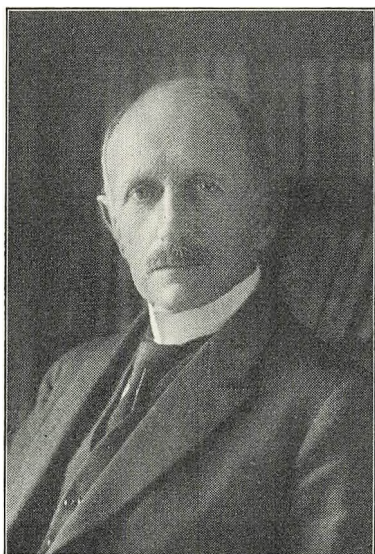
H. V. CLAUSEN.
Lektor.
Medlem fra 1910.

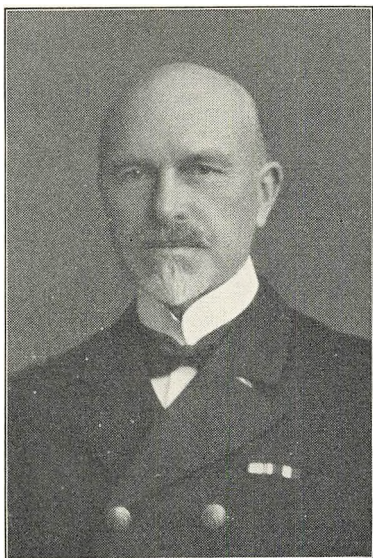
MARIUS KRISTENSEN.
Dr. phil.
Medlem fra 1910.

HENRIK USSING.
Lektor, Dr. phil.
Medlem fra 1910.

FR. V. PETERSEN.
Departementschef, Statsraadssekretær,
Medlem fra 1915.

H. O. RAVN.
Kommandør.
Medlem fra 1931.

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN.
Professor, Dr. phil.
Medlem fra 1924.

KNUD FABRICIUS.
Professor, Dr. phil.
Medlem fra 1928.

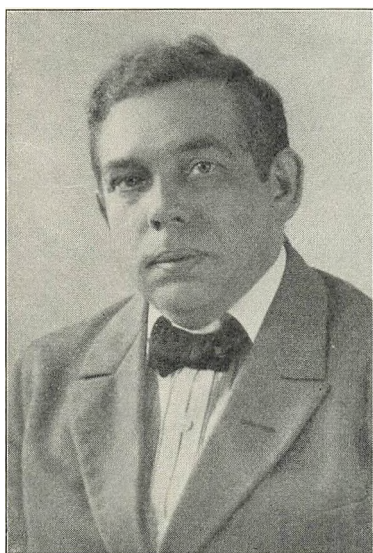
H. E. HJORTH-NIELSEN.
Hovedarkivar.
Medlem fra 1929.

F. O. JØRGENSEN.
Oberst.
Medlem fra 1930.

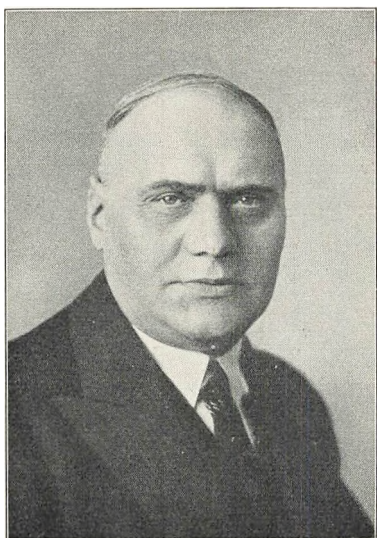
GUNNAR KNUDSEN.
cand. mag.
Sekretær fra 1914.

VIGGO BRØNDAL.
Professor, Dr. phil.
Assistent 1916—25.

KRISTIAN HALD.
mag. art.
Assistent fra 1925.

S. K. AMTOFT.
cand. mag.
Medarbejder fra 1918.

KNUD B. JENSEN.
mag. art.
Medarbejder 1916—19, 1925 flg.

ANDERS BJERRUM.
cand. mag.
Medarbejder fra 1929.

Fra et Plenarmøde i Stednavneudvalget 17. Maj 1924.

J. C. Preis. J. Brøndum-Nielsen. G. F. Holm. H. Ussing. Fr. V. Petersen. G. Knudsen. V. Brøndal.
M. Kristensen. H. V. Clausen. M. J. Sand. Fz. Dahl. Kr. Erslev. V. H. Finsen.

Fra Stednavneudvalgets Kontor.

Kr. Hald. J. Adigard des Gautries. G. Knudsen. R. Hornby. S. K. Amtoft. K. B. Jensen.

STEDNAVNEUDVALGETS NEDSÆTTELSE.

Den 3. April 1909 afholdtes efter Indbydelse af Docent, Dr. phil. Axel Olrik, Docent Verner Dahlerup og Oberstløjtnant M. J. Sand et Møde i Generalstabens topografiske Afdeling. Æmnet var Spørgsmaalet om en Stednavneundersøgelse, og til Mødet var indbudt en Kreds af særligt Interesserede, saavel Videnskabsmænd som Repræsentanter for Administrationen, og af de indbudte var ca. 25 kommet til Stede.

Doc. Axel Olrik, der havde taget Initiativet til Afholdelsen af Mødet, holdt et Foredrag, hvori han udkastede Planen til Iværksættelse af en dansk Stednavneundersøgelse. Han fastslog, at der var to Stednavnesager, en videnskabelig og en praktisk. Det praktiske Spørgsmaal var at faa fastslaaet en sikker og fast Betegnelse for hvert Sted, det videnskabelige at faa udforsket vore Stednavne og fremdrage de Oplysninger om Fortidens Liv, de rummer. Tidspunktet var nu kommet, efter at Udgivelsen af Middelaldersbrevene var afsluttet. Foruden dette Kildestof maatte man ogsaa i et vist Omfang behandle Arkivstof fra de sidste fire Aarhundreder, og endelig maatte man undersøge den mundtlige Overlevering. Dette var forsøgsvis paabegyndt paa Initiativ af Dansk Folkemindesamling og under Dr. Marius Kristensens Ledelse, men kun faa Sogne var behandlere, og det var en Opgave, som Dansk Folkemindesamling overhovedet ikke kunde magte. Olrik henviste til de svenske og norske Stednavnepublikationer som Forbillede; vi burde ogsaa som Resultat af vore Indsamlinger kunne udgive systematiske videnskabelige Værker af lignende Art, ligesom vi i Løbet af et kort Aaremaal skulde kunne udsende en Liste over de Stednavneformer, der var egnede til praktisk Brug. De til Arbejdets Udførelse nødvendige Penge midler maatte bevilges af Staten. En paalidelig Sprogmand maatte sættes i Spidsen for Arbejdet — Olrik tænkte her i første Linie paa Marius Kristensen — og den ledende Sprogmand skulde have Sæde i en Kommission, der tillige udtrykte andre Interesser i Sagen, og som skulde have Ansvar for de bevilgede Pengemidlers Anvendelse samt træffe Afgørelser i Navnesager af praktisk Betydning.

En længere Drøftelse paafulgte, men der var Enighed om at søge Sagen fremmet. Doc. Olrik oplæste et af ham og Oberstløjtn. Sand udarbejdet Udkast til en Skrivelse herom, som det var paatænkt at lade indsende til Krigsministeriet og til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, men der var nogen Uenighed om visse Enkeltheder, og der nedsattes derfor et 6-Mands Udvalg til at arbejde videre med Sagen.

Disse 6 Delegerede, nemlig Prof. Kr. Erslev, Postmester Vilh. H. Finsen, Doc. Olrik, Oberstløjtn. Sand, Prof. Johs. Steenstrup og Adjunkt H. Ussing, holdt et enkelt Møde 7. April og kunde allerede den 10. s. M. udsende Indbydelse til et nyt Plenarmøde 17. April, hvortil blev indbudt de samme, som havde deltaget i det første Møde den 3. April. Drøftelserne paa Mødet den 17. April kom hovedsagelig til at dreje sig om, til hvilke Ministerier Henvendelsen rettelig burde ske, hvorhos det ved forrige Møde fremlagte Udkast til Skrivelse atter sættes til Behandling og vedtoges med enkelte, væsentlig formelle, Ændringer, hvorefter det besluttedes at lade det overbringe til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af en Deputation paa 3 Mand: Prof. Kr. Erslev, Doc. Olrik og Oberstløjtn. Sand. Andragendets Ordlyd var følgende:

Til

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Herved tillader vi underskrevne os for det høje Ministerium at udtale Ønsket om, at der maa blive foranstaltet en offentlig Undersøgelse af vore Stednavne.

Hos vore nordiske Nabofolk har der i de senere Aar virket Navnekommisioner, væsentlig bestaaende af Videnskabsmænd, med det dobbelte Formaal at oplyse Navnenes Tilblivelse og at fastslaa den Form, som maa ønskes brugt i alle offentlige Forhold, fordi den stemmer med Navnets Oprindelse, Sprogets Aand og den stedkendte Lydform.

Ogsaa i Danmark er der Trang til et saadant Foretagende. Det er ikke blot i høj Grad ønskeligt, at der gennemføres en mere ensartet Skrivemaade af Navnene; men den Normalform, der opstilles, bør tillige fjærne visse grove Misforstaaelser og bør i det hele vælges med nøjeste Hensyn til alle Forhold, saavel til hidtil brugte Navneformer som til Oprindelsen og til den stedlige Udtale. Desuden gemmer det danske Navnestof overordentlig rige Bidrag til Landets og Folkets Historie.

Efter at en Mængde Kilder fra Middelalderen er blevet udgivne i den senere Tid, vil der nu kunne skaffes en nogenlunde fuldstændig Samling af de ældste Skrivemaader af Navnene, men der ligger ikke mindre Vægt paa at optegne de virkelige Folkemaalsformer, inden de nedarvede Benævnelser rent glemmes eller fortrænges af boglige Former.

Vi mener, at Opgaven heldigst vil kunne løses ved, at der nedsættes et Udvalg, repræsenterende de forskellige Arter af Indsigt og Interesse i denne Sag. Dette Udvalg skal fastslaa de almindelige Grundsætninger for Arbejdet og kontrollere det, ligesom det bør have Ansvar for Anvendelsen af de bevilgede Pengemidler.

Udvalget overdrager Indsamlingen og Bearbejdelsen af Navnestoffet til en enkelt eller nogle samarbejdende Videnskabsmænd, der kan søge Hjælp hos andre, blandt andet stedlige, Kræfter.

Uden at ville foregribe et saadant Udvalgs nærmere Arbejdsplan skal vi udtale vort Ønske om, at der som Resultat af Undersøgelsen maa fremgaa et Værk over danske Stednavne, som indeholder hvert Navns Normalform, ældste Former og dets Udtale i Folkemaalet, samt Navnets Tydning i de Tilfælde, hvor denne kan gives med Sikkerhed eller med overvejende Sandsynlighed. Det bør formentlig paahvile Udvalget, saa snart som muligt, f. Eks. senest 2 Aar efter dets Nedsættelse, at fremlægge Grundsætningerne for dets Arbejde og Overslag over dettes Omfang samt en Prøve paa den videnskabelige Undersøgelse. Desuden bør Udvalget indenfor et kort Aaremaal tilvejebringe en Fortegnelse over den normale Form for alle praktisk vigtige Navne, herunder i hvert Fald Landsbynavne og Navne af tilsvarende Betydning for Land og Sø.

Vi tillader os at henvende os til det høje Ministerium, under hvilket denne Sags rent videnskabelige og mest omfattende Side forekommer os nærmest

at høre, men vi er samtidig klare over, at i hvert Fald Sagens praktiske Side ogsaa i høj Grad berører flere af de andre Ministerier. Dette gælder i særlig Grad Krigsministeriet, under hvilket Generalstaben i en lang Aarrække har udført et meget betydeligt og værdifuldt Arbejde paa dette Omraade og samlet et stort Materiale, ligesom denne Institution vedvarende vil være stærkt interesseret i Sagen. Noget lignende er Tilfældet for de Ministerier, under hvilket saadanne Institutioner som Post-, Jernbane- og Telegrafvæsen, Søkortarkivet, Matrikulskontoret og flere hører.

Vi beder derfor det høje Ministerium om at skænke den her fremførte Sag en velvillig Overvejelse og efter Samraad med de øvrige interesserede Ministerier at bringe den hidtil forsømte Opgave til en Løsning, der kan tilfredsstille saavel Videnskabens som det praktiske Livs Krav. Som de første Skridt mod dette Maal kan vi anbefale, at det omtalte Udvalg snarlig nedsættes og at der søges bevilget de fornødne Midler til Arbejdets Paabegyndelse.

København, den 17. April 1909.

Ambt, Generaldirektør for de danske Statsbaner.

A. A. Bjørnbo, Underbibliotekar ved det kgl. Bibliotek.

Johs. Brøndum-Nielsen, stud. mag.

Christoffer Bågå, cand. theol.

H. V. Clausen, magister art.

Verner Dahlerup, Docent ved Universitetet.

N. K. F. Dyrland, dr. phil., fhv. Dansk lærer.

Kr. Erslev, Prof. v. Univ., dr. phil.

H. F. Feilberg, Dr. phil.

Vilh. H. Finsen, Postmester.

G. Holm, Direktør for Søkort-Arkivet.

Jakob Jakobsen, Dr. phil., Privatdocent.

Marius Kristensen, Dr. phil.

H. O. Lange, Overbibliothekar.

M. Mackeprang, Dr. phil.

Emil Madsen, Oberst.

V. H. O. Madsen, Generalmajor, Directeur for den danske Gradmaaling.

Møllerup, Direktør for Nationalmuseets 2. Afdeling.

Louis le Maire, Generalmajor.

C. Nyrop, Professor.

Axel Olrik, Docent ved Universitetet, Forstander for dansk Folkemindesamling.

Carl S. Petersen, Underbibliotekar ved det kgl. Bibliotek.

Sand, Oberstløjtnant, Chef for Generalstabens topografiske Afdeling.

V. A. Secher, Rigsarkivar.

Joh. Steenstrup, Professor ved Universitetet.

P. K. Thorsen, Magister.

Ludv. Wimmer, Professor ved Universitetet.

H. Weitemeyer, Professor¹⁾.

Dette Andragende gav Anledning til en Brevveksling mellem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og Krigsministeriet, Landbrugsministeriet, Indenrigsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder og Marineministeriet, hvilke Ministerier alle udtalte Sympati for den foreslaaede Undersøgelse og samtidig ønskede sig repræsenterede i et eventuelt Udvalg, medens Justitsministeriet i Skrivelse af 27. Maj 1910 meddelte Kultusministeriet, at det ikke nærede Ønske om at blive repræsenteret i „det paagældende Samarbejde“. Med utrættelig Iver forhandlede Docent Olrik baade mundtlig og skriftlig med daværende

¹⁾ 5 af Underskrifterne er ikke egenhændige, men paaførte af Olrik og Sand efter Bemyndigelse.

Kontorchef Frantz Dahl om en Række almindelige og specielle Spørgsmaal, deriblandt ogsaa de økonomiske, Forhandlinger, der resulterede i Kultusministeriets Skrivelse af 13. Juli 1910 til Prof. Erslev, Docent Olrik, Oberst Sand, mag. art. H. V. Clausen, Dr. phil. Marius Kristensen, Generalmajor Louis le Maire og Dr. phil. Henrik Ussing, en Skrivelse, der danner den formelle Afslutning paa de forudgaaende forberedende Forhandlinger. Ved denne Skrivelse blev Udvalget faktisk nedsat, medens Ministeriet samtidig tilskrev de ovenfor omtalte Ministerier med Undtagelse af Justitsministeriet om hvert for sit Vedkomende at ville udpege Repræsentanter for deres respektive Forretningsomraade. Ved Skrivelser henholdsvis af 30. Juli, 19. Juli, 2. Sept., 4. Oktbr. og 27. Aug. 1910 beordredes eller udnævntes da af de forskellige Ministerier følgende Embedsmænd til at være Medlemmer af Udvalget: Oberst M. J. Sand, Overlods, Kommandør G. F. Holm, Kontorchef i Matrikulskontoret J. C. Preis, Postmester Vilh. H. Finsen og Direktør for Statsbanernes Regnskabsafdeling C. O. Rimestad, medens Kultusministeriet under 8. Okt. s. A. beskikkede Chefen for Ministeriets 3. Kontor Frantz Dahl til som Ministeriets Repræsentant at tiltræde Udvalget.

Dette Udvalg fik til Opgave at „overveje, hvorledes en saadan Undersøgelse rettest bør gennemføres, samt hvilke Bekostninger der vil være forbundne dermed“; det var saaledes et „foreløbigt Udvalg“, men da det senere viste sig, at det blev dette foreløbige Udvalg, der kom til at bringe Sagen til Udførelse, vil det være berettiget at regne med 13. Juli 1910 som Stiftelsesdagen.

Den 17. Oktbr. s. A. forelaa Udvalgets Svar paa Kultusministeriets Henvendelse. Der henvises til de værdifulde videnskabelige Resultater, som er opnaaet gennem den norske og svenske Stednavneundersøgelse, og Ønskeligheden af, at der ogsaa i Danmark kunde udføres noget tilsvarende. Det er en Opgave, som Enkeltmand ikke kan gennemføre. Staten har ogsaa anden Interesse i Stednavnene, nemlig at faa dem skrevet paa en ensartet Maade. „Der hersker for Tiden en ikke ringe Forvirring i Navnenes Skrivebrug; undertiden er der opstaaet Skrivemaader, som blot beror paa Misforstaaelse, men som ved tilfældige Forhold har faaet en vis Udbredelse. En offentlig Fremhævelse af den rette Form savnes; og omvendt kan der af samme Navn findes Former, hvoraf forskellige offentlige Myndigheder søger at gennemføre hver sin. Her bør der fra Statens Side hjælpes til, at Forvirringen undgaas, ikke blot til at Statsmyndighederne enes om samme Form, men ogsaa at den Form, der indføres, er forstaaelig i Forhold til Egnens Udtale. Dette Arbejde bør gennemføres med saa stor Agtelse som muligt for det sædvanemæssigt givne og med Takt overfor vort Sprogs Bygning.“

Der foreslaas nedsat et under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet henhørende Udvalg „Stednavneudvalget“, omfattende saavel sproglige som historiske Videnskabsmænd og Repræsentanter for forskellige Statsvirksomheder.

Dette Udvalg skal lede en Indsamling af Oplysninger om Stednavnenes Former, saavel det historiske Kildestof som Op-

lysning om den mundtlige Overlevering. Indsamlingen skulde dels indenfor et mere begrænset Tidsmaal skaffe det Navnestof, der var af Betydning for at løse Udvalgets praktiske Opgaver, dels omfatte hele Danmark Egn for Egn for at redde alle de Oplysninger om Stedets Navne, der kan hjælpe til Forstaaelsen af Navnestoffet og Fortidens Liv. Disse to Fremgangsmaader ved Indsamlingen bør gaa Haand i Haand, fordi de gensidig støtter hinanden; men dog maa den ene, der tillige skal tjene et praktisk Maal, foreløbig stilles i Forgrunden.

Som Resultat af Udvalgets Virksomhed skulde fremgaa følgende trykte Arbejder:

1) En Fortegnelse over den Skrivemaade, der bør fastslaaes for alle praktisk vigtigere Navne.

2) En Række Skrifter, som omfatter de enkelte Amters (eller andre afgrænsede Egnes) Stednavne, ledsaget af kortfattede Oplysninger om hvert Navns ældre Form og Udtale i Folkemaal, samt om dets Oprindelse, forsaavidt den kan gives med Sikkerhed eller dog med overvejende Sandsynlighed.

3) Som en Tillægsrække skal endvidere udgives Skrifter, som behandler visse Sider af Navneforraadet uden Hensyn til den enkelte Egn. Her bør saaledes gives en videnskabelig Fremstilling af de danske Landsbynavne (saavel af leksikalsk som af historisk-geografisk og navnetydende Art). Et lignende samlet Arbejde bør udgives for de danske Naturnavne (Landsdele, Øer, Vande m. m.). I denne Afdeling medtages danske Navne udenfor den danske Stat (Sønderjylland, Skaane, Vikingetidens Nybygder) i det Omfang, som Udvalget fastslaaer.

Der gøres Rede for, hvad Udgifterne til Stednavneundersøgelser i Norge og Sverige har andraget, og det fastslaaes, at Undersøgelsen i Danmark maa kunne blive billigere, ikke alene paa Grund af Landets mindre Omfang, men ogsaa fordi Landsbybebyggelsen i Danmark gør Spørgsmaalet overskueligere end i vore Nabolande med de mange Enkeltgaarde.

Medens Udvalgets almindelige Arbejde forudsættes at være ulønnet, regner man med en aarlig Udgift paa 8000 Kr. i 4 Aar, deraf 4000 Kr. til Lønninger til 2 Videnskabsmænd, 2000 Kr. til Medhjælp, Afskrivning, Materiale m. m. og 2000 Kr. til Undersøgelsesrejser og løbende Udgifter samt 4000 Kr. til Trykning af de videnskabelige Arbejder, som i denne Periode blev gjort færdige; den praktiske Liste regnede man med kunde udgives uden Statstilskud, idet alle Udgifter kunde dækkes ved Salget. Ansøgningen gik derefter ud paa, at der bevilgedes ialt 36,000 Kr., fordelt med 4000 Kr. for Finansaaret 1911—12 og 8000 Kr. hvert af de følgende fire Finansaar.

Der kom dog, vel nok paa Grund af det lovlige Tidspunkt for Ansøgningens Indsendelse, ikke nogen Bevilling paa Finansloven 1911—12, og Ministeriet mente heller ikke at kunne indstille til Regering og Rigsdag, at den af Udvalget ønskede Bevilling blev givet paa Finansloven 1912—13, men foreslog i Stedet et Beløb paa 2000 Kr. til forberedende Arbejder til Stednavneundersøgelsen, hvilket ogsaa blev bevilget.

PRØVEARBEJDERNE.

I Meldingsskrivelsen om den første Bevilling af 27. Juli 1912 hedder det, at Ministeriet vilde finde det ønskeligt, om der i Aar, foruden nogle mindre Prøvearbejder af forskellig Art, kunde foretages en foreløbig Undersøgelse af Landsbynavnene i et eller flere sjællandske Amter med Udnyttelse af alle de forskellige Arter af Kilder, ligesom man ogsaa vilde finde det heldigt, om et af Udvalgets Medlemmer kunde foretage en Studierejse til Uppsala og Stockholm for ved Selvsyn at sætte sig ind i den svenske Ortnamnskommitté's Arbejde. Det fremgaar af et Sagen vedlagt Brev fra Doc. Olrik til Minister Appel af 5. Juli 1912, at Olrik havde tænkt sig Bevillingen bedst anvendt paa denne Maade, ligesom han foreslog at overdrage Dr. Marius Kristensen og Dr. H. Ussing Udførelsen af denne foreløbige Undersøgelse. Ministeriet ønskede, at Olrik skulde administrere Bevillingen, hvad han dog bad sig fritaget for, hvorefter Ministeriet under 5. Septbr. 1912 overdrog Udførelsen af Arbejdet ganske selvstændigt til Kristensen og Ussing og meddelte, at de direkte kunde anmode Ministeriet om Udbetalinger af de nødvendige Tilskud af Bevillingen.

Arbejdet fordeltes paa den Maade, at Marius Kristensen nærmest tog sig af det arkivmæssige, og Ussing gav sig i Lag med de fonetiske Optegnelser.

Marius Kristensen foretog Arkivundersøgelser i København for at skønne over, hvilke Arkivalier der skulde anvendes ved Grundlæggelsen af Samlingerne, han foretog Registreringer af saadanne, han undersøgte ved Sammenligning med Haandskriftet, om Udgaven af Roskildebispens Jordebog i Scriptores Rerum Danicarum var paalidelig nok til Formaalet, og han antog til Hjælp stud. mag. O. Spange, som han satte til at udskrive Stednavne fra Matriklerne 1664, 1688 og 1844 samt Mandtallene c. 1600 til Brug for den topografiske Samling. Endvidere foretog han en Studierejse til Sverige.

Ussing paabegyndte en dybtgaaende Stednavneoptegnelse i Brusk, Elbo og Holmans Herreder i Samarbejde med Lærer J. J. Ravn i Stovstrup, ligesom han tog fat paa en Optegnelse i Sorø Amt. Han instruerede Oberstløjtnant F. Bennike med Hensyn til Udskrivningen af Generalstabens Navnemateriale og førte Tilsyn hermed. Ogsaa paa Bornholm blev der optegnet Stednavne med Bistand af pens. Lærer A. Larsen.

Den officielle Redegørelse for dette første Aars Prøvearbejde, der udarbejdedes af Kristensen, blev tilstillet Ministeriet under 31. Januar 1913. Den indeholder tillige et nyt, paa de indvundne Erfaringer grundet Overslag over de samlede Bekostninger ved den foreliggende Undersøgelse; til Afskrivning af Matrikler m. m. skønnes at ville medgaa c. 7000 Kr., til Afskrivning af Generalstabens Samlinger c. 5000 Kr., til Optegnelse af Folkemaalsformer c. 6000 Kr., til Bearbejdelse og Ledelse 20,000 Kr. Dertil kommer forskellige andre Poster, og den samlede Sum anslaaes nu til 44,000 Kr., som foreslaas fordelt med 4000 Kr. for Finansaaret 1913—14 og 8000 Kr. aarlig i de følgende fem Aar.

Prøveaaret havde vist, at Opgaven var større end oprindelig antaget, idet der nu lægges et Aar til Indsamlingstiden, uden at der tør gives Løfter om Publikationer i denne Periode.

Udvalget vovede dog endnu ikke at indgive Ansøgning om „den store Bevilling“, man indsaa, at det vilde være nødvendigt at finde en Mand, der kunde lede Arbejdet og ofre sig fuldt for det, om det skulde faa den rette Fremgang, og man indskrænkede sig derfor til at søge om en forhøjet foreløbig Bevilling paa 4000 Kr. for Finansaaet 1913—14, hvilket ogsaa bevilgedes.

Arbejdet fortsattes med samme Ledelse og i samme Spor, men med større Kraft, idet der antoges flere Medhjælpere. Prøvearbejderne maatte dog anses for i det væsentlige afsluttede, man gik efter en bestemt Plan lige løs paa de foreliggende Opgaver, og det i dette Aar udførte Arbejde er derfor omtalt i de følgende Afsnit.

Blandt de nyantagne Medarbejdere var cand. mag. Gunnar Knudsen. I den Beretning om Virksomheden, som Marius Kristensen og Ussing 15. Decbr. 1913 indgav til Ministeriet, fremhævede de ham som egnet til at lede Arbejdet og indstillede, at man for at bevare ham for Virksomheden nu søgte „den store Bevilling“, og en Ansøgning om en 5-aarig Bevilling paa 8000 Kr. aarlig blev derfor af Udvalget indgivet til Ministeriet under 21. Novbr. 1913. Tidspunktet var imidlertid altfor fremrykket til, at denne Bevilling lod sig optage paa Finansloven 1914—15; men Ministeriet gik dog ind paa at foreslaa en ny foreløbig Bevilling paa 4000 Kr., hvilket Beløb ogsaa blev bevilget.

Man ansatte nu Gunnar Knudsen som Udvalgets Sekretær fra 1. April 1914 med et aarligt Honorar paa 2000 Kroner; iøvrigt vedblev Kristensen i dette og følgende Finansaar at være Udvalgets Kasserer og føre Tilsyn med det arkivalske Arbejde. Eet Aar til maatte man nemlig hjælpe sig igennem med den nu altfor lille Bevilling paa 4000 Kr., og først paa Finansloven 1916—17 opnaaede Udvalget omsider den længe søgte „store Bevilling“, 8000 Kr. aarlig i fire Aar, og først nu blev det muligt at disponere paa længere Sigt. Prøveaarene var til Ende.

Der skal ikke her fortsættes med en kronologisk ordnet Redegørelse. Den opnaaede store Bevilling er det hidtil lykkedes at bevare, ogsaa fremdeles tildelt for 4 Aar ad Gangen og i varierende, konjunkturbestemt Størrelse.

MEDLEMMERNE AF STEDNAVNEUDVALGET.

Af de i 1910 udnævnte 11 Medlemmer har 5 endnu Sæde i Udvalget, medens der til Erstatning for de afdøde eller udtraadte Tid efter anden er kommet nye Medlemmer ind, og med Hensyn til disse personelle Forandringer skal henvises til den her meddelte fuldstændige Fortegnelse over Medlemmer af Udvalget:

Docent, nu Professor, Dr. phil. *Johs. Brøndum-Nielsen*. Udnævnt af Undervisningsministeriet 29. Marts 1924 efter Udvalgets Indstilling.

Adjunkt, senere Lektor, mag. art. *H. V. Clausen*. Udnævnt 13. Juli 1910 af Kultusministeriet.

Kontorchef i Kultusministeriet, senere Departementschef i Konsejlspræsidiets og Statsraadssekretær, nu Professor, Dr. juris *Frantz Dahl*. Udnævnt 8. Oktbr. 1910 af Kultusministeriet. Beskikket til Formand ved Ministeriets Skrivelse af 21. Febr. 1914.

Professor, senere Rigsarkivar, Dr. phil. *Kr. Erslev*. Udnævnt 13. Juli 1910 af Kultusministeriet. Afskediget efter derom fremsat Begæring 27. Jan. 1928. Død 20. Juni 1930.

Professor, Dr. phil. *Knud Fabricius*. Udnævnt af Undervisningsministeriet 27. Jan. 1928 efter Udvalgets Indstilling.

Udgiver af Postadressebogen for Danmark, Postmester, senere Overpostkontrollør *Vilh. H. Finsen*. Udpeget 4. Oktbr. 1910 af Indenrigsministeriet i Henh. til Kultusministeriets Skrivelse af 13. Juli 1910. Afskediget 1. Maj 1929 i Henhold til Begæring af 25. Septbr. 1928.

Hovedarkivar og Bibliotekar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, Kontrollør *H. E. Hjorth-Nielsen*. Udpeget af Ministeriet for offentlige Arbejder, udnævnt af Undervisningsministeriet 1. Maj 1929.

Overlods, Direktør for Søkort-Arkivet, Kommandør, Dr. phil. *G. F. Holm*, udnævnt 19. Juli 1910 af Marineministeriet i Henh. til Kultusministeriets Skrivelse af 13. Juli 1910. Afskediget 17. Marts 1931 i Henh. til Begæring af 21. Febr. 1931.

Chef for Geodætisk Instituts topografiske Afdeling, Oberstløjtnant, nu Oberst *F. O. Jørgensen*. Udpeget af Krigsministeriet, udnævnt af Undervisningsministeriet 5. Febr. 1930.

Højskolelærer, Dr. phil. *Marius Kristensen*. Udnævnt 13. Juli 1910 af Kultusministeriet.

Chef for Generalstabens topografiske Afdeling, Generalmajor *Louis le Maire*. Udnævnt 13. Juli 1910 af Undervisningsministeriet og beskikket til Udvalgets Formand. Død 12. Decbr. 1913.

Docent, senere Professor, Dr. phil. *Axel Olrik*. Udnævnt 13. Juli 1910 af Kultusministeriet. Død 17. Febr. 1917.

Kontorchef i Generaldirektoratet for Statsbanerne, senere Generalsekretær, nu Departementschef i Statsministeriet og Statsraadssekretær *Fr. V. Petersen*, udpeget 9. April 1915 af Ministeriet for offentlige Arbejder.

Kontorchef i Matrikulskontoret, senere Direktør for Matrikulsvæsenet *J. C. Preis*, udnævnt 2. Septbr. 1910 af Landbrugsministeriet i Henh. til Kultusministeriets Skrivelse af 13. Juli 1910.

Direktør for Søkortarkivet, Kommandør *H. O. Ravn*, udpeget af Marineministeriet, udnævnt af Undervisningsministeriet 17. Marts 1931.

Direktør for Statsbanernes Regnskabsafdeling *C. O. Rimestad* udnævnt af Ministeriet for offentlige Arbejder 27. Aug. 1910 i Henh. til Kultusministeriets Skrivelse af 13. Juli 1910. Død 29. Jan. 1915.

Oberst, senere Chef for Generalstabens topografiske Afdeling *M. J. Sand*. Beordret af Krigsministeriet i Skrivelse af 30. Juli 1910 at indtræde i Udvalget i Henh. til Kultusministeriets Skrivelse af 13. Juli 1910. Død 25. Decbr. 1929.

Adjunkt, senere Lektor, Dr. phil. *Henrik Ussing*. Udnævnt 13. Juli 1910 af Kultusministeriet.

UDVALGETS KONTOR.

Allerede kort efter Udvalgets Nedsættelse meldte Spørgsmaalet om Lokaler for Virksomheden sig. De stadig voksende Samlinger krævede Plads, Begyndelsen var et Skab i Askov Højskoles Bibliotek, hvor der opbevaredes det ved Prøvearbejderne fremkomne Materiale. Ar-

bejderne med den topografiske Samling foregik væsentligst i Matrikulsarkivet, hvor man ved Preis' Velvilje havde faaet overladt et Par Borde og et Skab til Opbevaring af Manuskripterne. Andre Samlinger og Arkivsager fandtes hos de forskellige Medlemmer af Udvalget. For at kunne udnyttes maatte det hele findes paa eet Sted. Udvalget nedsatte derfor i Mødet 9. April 1915 et Underudvalg til Forberedelse af Spørgsmaalet om Lokale, det saakaldte „Byggeudvalg“, bestaaende af Erslev og Olrik. Sagen fandt sin Løsning derved, at Erslev tilbød Udvalget Lokale i Rigsarkivet, i den Harsdorffske Bygnings Stueetage ud mod Porten til Tøjhuset, hvor der fandtes en gammel Tjenestelejlighed fra det kongelige Biblioteks Tid disponibel; den bestod af to Stuer, en mod Gaden og en mod Tøjhusgaarden, og imellem disse to Rum uden direkte Lys. Man opnaaede Krigsministeriets Tilladelse til at anbringe en Dør ud til Tøjhusporten og en Bevilling til Istandsættelse af disse Lokaler, som det ved et Møde 18. Jan. 1917 vedtoges at søge indrettede og monterede efter en af Sekretæren udarbejdet Plan. Indflytningen i det nye Kontor foregik 3. Juli 1917. Vel var Lokalerne smaa, og Rigsarkivet forbeholdt sig det ene af dem til Bogbinderi, saaledes at der i Begyndelsen kun var eet Kontorlokale at raade over; men ved en intensiv Udnyttelse af Pladsen skabtes der dog temmelig gode Arbejdsforhold. Der var Plads til fire Mand, og mere behøvedes ikke dengang. Vanskelighederne begyndte dog at melde sig allerede i 1918, da det blev nødvendigt at antage Ekstramandskab i Anledning af det sønderjyske Arbejde, men Udvalget fik Lov at benytte Bogbinderiet, som dengang stod tomt. En Periode i 1919—20 brugte Rigsarkivet det ganske vist, men iøvrigt har Udvalget haft Raadighed over det og bestandig anvendt det som Reserverokale, ligesom her er blevet anbragt Kort- og Kartoteks skabe, hvortil der ikke var Plads i det egentlige Kontor, og i dette Reserverokale blev der i Novbr. 1922 indrømmet Arkiv- og Arbejdsplads for Udvalg for Folkemaal, hvis Formand er Marius Kristensen, hvilket skete under Hensyn til den store Nytte, Udvalget vilde have af at have direkte Adgang til Dialektsamlingen. Udvalget maatte dog forbeholde sig Retten til i det fornødne Omfang ogsaa fremdeles at kunne disponere over Lokalet til Arbejdsplads, hvilket muliggjordes ved, at medens Stednavneudvalget havde Kontortid om Eftermiddagen, fik Udvalg for Folkemaal Kontortid om Formiddagen. Udvalg for Folkemaals Samlinger har ogsaa været i stærk Vækst, saa nu er Lokalerne efterhaanden blevet overfyldte med Reoler og Skabe, og enhver Udvidelsesmulighed udnyttet. Desuden har der maattet afgives Plads til parallelløbende Arbejder som Udgaven af sydslesvigske Stednavne og Personnavneordbogen, der begge bygger paa Stednavneudvalgets Materiale.

Paa visse Tider af Dagen arbejder en halv Snes Mennesker i disse smaa Rum, og Bordene er saa tæt besatte, at det ikke altid er muligt at skaffe Plads til Besøgende, der vil studere et eller andet Spørgsmaal, og Besøg volder tit unødigt Forstyrrelse i Arbejdet, da der ikke findes noget særligt „Taleværelse“. Udvalgsmøder maa ligeledes afholdes i Kontoret, der da maa lukkes, d. v. s. det daglige Arbejde suspenderes, forsaavidt det drejer sig om Heldagsmøder.

Som Følge af alle disse Forhold er Pladsen nu alt for snæver og har været det i adskillige Aar. Der har været søgt Udveje for at faa bedre Plads, men hidtil er det ikke lykkedes. Der foreligger dog Løfte om Plads i Universitetsbibliotekets gamle Bygning, naar dette er flyttet ud i den nye Bygning, der opføres ved Righospitalet, men denne Forbedring kan ikke blive effektiv før tidligst om 3—4 Aar, og det er en meget lang Tid at skulle vente, naar Forholdene er saa urimelig trange.

I Korthed skal her nævnes de vigtigste af de Samlinger, Kontoret rummer; de fleste er udførligere omtalt nedenfor i anden Forbindelse. For det første den topografiske Navnesamling, der optager en hel Væg af sorte Arkivæsker. Dernæst Diplomatariet, ligeledes i sorte Æsker. To Kartotekskabe, der tilsammen kan rumme over 300,000 Sedler og er omtrent fyldte, indeholder den alfabetiske Samling af Middeldaldernavne, Danelagssamlingen, den skaanske Samling, det alfabetiske Register til Sønderjyske Stednavne, den paabegyndte Grønlandssamling, en Samling Litteraturhenvisninger til Afhandlinger om Stednavne og Henvisninger til Enkeltspørgsmaal, som er behandlede i Litteraturen og desuden forskellige mindre Samlinger, som ikke her kan specificeres. Begge Kartotekskabe er overbyggede med Arkivkasser i Folio, indeholdende Indberetninger til Udvalget samt Udvalgets Arkivsager. Et Kortskab indeholder en Samling af danske Generalstabskort i forskellig Maalestok og i forskellige Udgaver, flere Tusinde Blade, danske trykte Matriulskort, blandede ældre og nyere Kort, en Del af dem i fotografiske Kopier, norske og svenske Kort, tyske Kort fra hele Slesvig i forskellig Maalestok, fra Maalebordsblade og nedefter. Endelig er der Udvalgets Bogsamling, som har maattet fordeles paa Reoler i alle Lokalerne. Den indeholder først og fremmest de ved Stednavnestudiet nødvendige Haandbøger, danske og fremmede Publikationer om Stednavne og Personnavne, dog med Hovedvægten paa skandinavisk Omraade, Ordbøger (ca. 100 Bind), topografiske Haandbøger og historiske Kildepublikationer. Vel har Bogsamlingen endnu visse Mangler, da der har været snævre Grænser for, hvor meget der aarligt kunde anvendes til Indkøb, men der er dog i Tidens Løb anskaffet ikke saa lidt. Særlig kan fremhæves Danelagssamlingen, der indeholder det meste af, hvad der er fremkommet af Litteratur om Vikingebygderne i England og Frankrig. I det tidligere Bogbinderi er opstillet faste Skabe, hvor der findes betydelige Kortsamlinger, saaledes alle de udfyldte Kort, der hører til de forskellige Indsamlinger, Sogneoptegnelser, Skovoptegnelser, Farvandsoptegnelser m. m. foruden de Arbejdskort, som er anvendt ved Udvalgets egne Optegnelser. Her findes i et særligt Skab alle Udvalgets Kort i stort Format, et komplet Sæt danske Søkort, en Samling haandtegnede Kopier af Udskeftningskort fra Haderslev, skænket af Museumsdirektør Lund, og foruden disse ejer Udvalget en Mængde andre Afrids af Matriulskort o. lign., for en stor Del taget til Brug for „Sønderjyske Stednavne“. Her findes Samlinger af islandske og færøske Maalebordsblade samt Generalstabskort i stor Maalestok over England, Nord-

frankrig og Tyskland. Sammenbygget med Kortskebnene findes Skabe med Seddelkasser, hvori rummes Samlingerne til Personnavneordbogen, ialt henved 250,000 Sedler, hvilken Samling indeholder en saavidt muligt fuldstændig Fortegnelse over samtlige i skriftlige Kilder fra før 1450 nævnte danske Personer, og fra Tiden 1450—1500 et Udvalg af disse, som bærer sjældnere Navne. Materialet, som staar opstillet i 2 Afdelinger, Fornavne og Tilnavne, skal anvendes til en Ordbog over Personnavne, der paa Carlsbergfondets Bekostning udgives af Gunnar Knudsen og Marius Kristensen med Bistand af R. Hornby, men bliver efter Benyttelsen skænket til Stednavneudvalget og vil ogsaa fremdeles være af Værdi, da kun en mindre Del af Eksemplerne optages i Ordbogen.

Nævnes maa det ogsaa, at der i Samlingerne findes en Del Manuscripter. Særlig omfattende er Dr. O. Nielsens Samlinger, ca. 50 Bind og Kapsler, og Samlingen af Indberetninger til Trap's Danmark.

Det har ved Kontorets Oprettelse udelukkende været tilsigtet at skabe et Lokale, hvor Samlingerne kunde foreligge vel tilrettelagte til Udvalgets Brug, et Sted, hvor Udvalgets Arbejde, saavel de videnskabelige Udgiverarbejder som Undersøgelsen og Behandlingen af praktiske Navnespørgsmaal kunde foregaa, med andre Ord en Art Laboratorium. Samlingerne er ganske vist ikke tilgængelige for Publikum i samme Omfang som i et offentligt Arkiv eller Bibliotek, men Udvalget har altid stillet sig til Raadighed som raadgivende Institution i praktiske og videnskabelige Navnespørgsmaal i videst mulige Omfang. Stednavneudvalgets Kontor er vistnok det første i sin Art i hvert Fald i Norden, men det har virket forbilledligt, og nu findes der flere.

Ved Kontorets Oprettelse fik Udvalgets Sekretær overdraget Ledelsen deraf; udover en honorarlønnet Assistent blev der ikke tildelt det noget fast Personale, men det bestemtes, at der til det forefaldende Arbejde antoges timelønnet Assistance i det til enhver Tid fornødne Omfang. Denne Ordning er det ikke lykkedes at faa ændret, uagtet der i adskillige Aar har været fuldkommen stabile Forhold, idet tre af de som unge Studenter antagne Medarbejdere er forblevet ved Arbejdet og nu fortsætter efter forlængst at have taget deres Embedseksamen, men uden at deres Stilling paa nogen Maade har kunnet beskyttes ved fast Ansættelse. De to ved Udgivelsen af „Sønderjyske Stednavne“ beskæftigede Medarbejdere er ganske vist fra 1. April d. A. gaaet over til at modtage deres Honorar som Akkordbetaling, men dette forbedrer ingenlunde deres Stilling eller sikrer dem fortsat Beskæftigelse.

Her skal meddeles en Fortegnelse over alle dem, der i de forløbne 25 Aar har været Udvalgets Medarbejdere og deltaget i Arbejdet paa dettes Kontor eller før Oprettelsen heraf udført tilsvarende Arbejde i Udvalgets Tjeneste. Hvor intet særligt er bemærket, har det drejet sig om timelønnet Arbejde.

Landsarkivar *Svend Aakjær*. 1918—24.

Cand. mag. *S. K. Amtoft*. 1918 flg.

Oberstløjtnant *F. Bennike*. 1913—19.

- Cand. mag. *Anders Bjerrum*. 1929 flg.
 Professor, Dr. phil. *Viggo Brøndal*. Timelønnet Medarbejder 1. Maj 1916; honorarlønnet Assistent 1. Oktbr. 1916, Permission fra 1. Aug. 1925 i Anledning af Lektorat i Paris; fratraadt Assistentstillingen 31. Juli 1928 og udnævnt til Professor ved Kbh.s Universitet.
 Adjunkt *J. G. Christensen*. 1919.
 Adjunkt *J. Clausen*. 1921—25.
 Sekretær, cand. polit. *J. Duborg*. 1922.
 Professor, Dr. phil. *Ernst Frandsen*. 1916—19.
 Mag. art. *Kristian Hald*. Timelønnet Medarbejder 1924; vikarierende Assistent 1. Septbr. 1925; honorarlønnet Assistent 30. Aug. 1928.
 Adjunkt *Aage Houken*. 1919—23.
 Bibliotekar *H. C. Huus*. 1919—20.
 Mag. art. *Knud B. Jensen*. 1916—19; 1925 flg.
 Cand. mag. *Chr. Jørgensen*. 1922—30.
 Cand. mag. *Gunnar Knudsen*. Timelønnet Medarbejder 1. Septbr. 1913, honorarlønnet Sekretær 1. April 1914, Leder af Udvalgets Kontor fra dets Oprettelse 1917.
 Arkivar *A. Køcher*. 1919.
 Dr. phil. *Chr. Matras*. 1920—22.
 Adjunkt *Gerda Nielsen*. 1919—20.
 Bibliotekar *Helge Nielsen*. 1913—17, 1922—28.
 Ordbogsredaktør *Karl Martin Nielsen*. 1929.
 Seminarielærer, cand. mag. *Palle Nielsen*. 1929—30.
 Adjunkt *Kristian Petersen*. 1919—20.
 Adjunkt *Kai Riedel*. 1920.
 Stud. mag. *S. A. Rosenback*. 1919.
 Mag. art. *Holger Sandvad*. 1913—14.
 Professor *P. Skautrup*. 1917—21.
 Stud. mag. *O. Spange*. 1912—13.
 Adjunkt *N. Chr. Sørensen*. 1919—26.
 Cand. mag. *Kr. Vestergaard-Kjær*. 1913—14.

DEN TOPOGRAFISKE NAVNESAMLING.

I 1913 var som nævnt de væsentligste Prøvearbejder afsluttede, og der blev paabegyndt et maalbevidst Arbejde paa at realisere Planen om den topografisk ordnede Navnesamling, der skulde omfatte hele Landet og bringe en Oversigt over hvert enkelt Stednavns Udviklingshistorie.

Da Navnene først blev udskrevet af Matriklerne, fulgte man disses Ordning, Inddeling i gejstlige Herreder, Sogne og Ejerlav; hvert Ejerlavsnavn fik sin „Hovedliste“, og hertil føjedes saa flere „Tillægslister“: 1) Bebyggelsesnavne, d. v. s. Navne paa enkelte Gaarde og Huse, 2) Naturnavne, 3) Navne paa Møller, Broer o. lign. og 4) Vangnavne. Alle Tillægslister bærer Ejerlavets Navn og Nummer med Romertal; selve Sognet har sit Sognummer paastemplet, og ethvert Blad vil derefter let kunne bringes paa Plads, selv om det bliver udtaget.

Til Listerne anvendtes linierede Blanketter i Kvartformat, til Dels med Paatryk; de indordnedes sognevis i Kartonomslag og findes nu opstillet i 240 sorte Arkivæsker.

Det tog over 3 Aars Arbejde at faa udskrevet Grundstammen, de tre Hovedmatrikler og de ældste Skattemandtal; efterhaanden tilføjedes

af Generalstabens Navnelister de mange Oplysninger om de enkelte Stednavne, som i Tidens Løb var indsamlede her.

Det er Ordningens Princip, at der kan foregaa ubegrænsede Udvidelser af Materialets Masse, uden at Rammerne sprænges, og til den oprindelige Grundstamme er da ogsaa i de forløbne Aar blevet føjet ikke saa lidt. Først og fremmest de middelalderlige Navneformer indtil Aar 1450, hvorom senere under Behandlingen af Diplomatariet. Hermed er dog ikke den topografiske Samling færdig; senere vil komme Formerne fra Diplomatarsiets 2den Del, Tiden 1450—1513, naar hele dette Afsnit er færdigt til Indordning.

Antagelig vil man ikke standse her, men ogsaa søge at faa det 16. Aarhundrede bedre udtømt; det er i hvert Fald et Led i de foreliggende Planer, men et Sted maa der standses, da det vil være en umulig Opgave at samle alle Eksempler paa skriftligt overleverede Stednavne fra den senere Tid, og det vil være tilstrækkeligt, om Samlingen indeholder enkelte Eksempler paa hvert Navn fra hvert Aarhundrede.

Foruden med de middelalderlige Former er Samlingerne ogsaa pletvis supplerede med Udskrifter af Markbøger, Matrikulkort, Udskiftningsdokumenter, gamle Indberetninger og Navneoptegnelser, men dette har hidtil ikke kunnet ske i større Omfang, men maa naturligvis med Tiden føres videre, om Samlingerne skal naa den Fuldstændighed, som maa være Maalet. Der blev ved Prøvearbejderne gjort Forsøg paa ogsaa at udtømme disse Kilder, men Arbejdet viste sig derved at blive saa omfattende, at man maatte beslutte at lade det egentlige Marknavnestof foreløbig ude af Betragtning og koncentrere Opmærksomheden paa Bebyggelsesnavne og vigtigere Naturnavne.

I den topografiske Navnesamling indgaar endvidere Optegnelserne om Stednavnenes Dialektudtale, hvorom senere.

Den topografiske Navnesamling blev til en Begyndelse kun anlagt for Jylland og Øerne, men i 1918, da der blev Udsigt til, at vi vilde faa Sønderjylland tilbage, blev det vedtaget ogsaa at udstrække den til Slesvig, saaledes at man medtog hele denne Landsdel i sit gamle Omfang. Ved Hjælp af ekstraordinære Bevillinger lykkedes det paa et Aars Tid at faa denne Supplering gennemført, saaledes at man her fik et tilsvarende Materiale tilvejebragt, men man maatte dog bygge paa andre Kilder, for de senere Aarhundreder hovedsagelig paa Skatte- og Jordebøger, Folketællinger, Topografier og Kort, da Slesvig ikke havde de samme Matrikler som Kongeriget.

I Modsætning til, hvad der var sket for det øvrige Lands Vedkommende, blev den sønderjyske Samling udvidet med Udskrifter af samtlige Marknavne efter Grundbøgerne, hvilket stod i Forbindelse med, at Udvalget fik overdraget en Revision af disse Navne, hvortil kom, at der ogsaa fra andre Kilder indsamledes sønderjysk Marknavnestof, saaledes at denne Afdeling kom til at staa som den forholdsvis mest komplette.

Senere er anlagt en topografisk Samling for Færøerne, bygget paa tilsvarende Materiale, men her savnes dog de fonetiske Optegnelser endnu.

Det var oprindelig ogsaa Hensigten at anlægge en topografisk Navnesamling fra Skaane, Halland og Blekinge, og visse Forarbejder hertil er ogsaa blevet udførte, men herom udførligere nedenfor.

Den topografiske Navnesamlings Princip er, at alle Oplysninger om hvert enkelt Navn skal findes paa eet Sted, saaledes at man blot ved at se efter dér kan faa Overblik over vedkommende Navns Historie og Udvikling. Den er et uundværligt Grundlag for videnskabelig Navneforskning, den danner Basis for Udgivelsen af selve Navnematerialet, men den tjener tillige praktiske Formaal, idet den kan raadspørges, hver Gang der rejses Spørgsmaal om Berettigelsen af en eller anden Navneform eller Skrivemaade. Imidlertid har ogsaa Lokalhistorikerne opdaget, at det er et fortrinligt Hjælpemiddel ved Studier af Steders Historie. Er Opgaven at skildre et Sogns Historie gennem Tiderne, vil man gennem Citaterne paa de middelalderlige Navneformer hurtigt kunne finde frem til Kildestederne, der handler om vedkommende Sogn, og derved spare lange Tidens møjsommeligt Arbejde med Gennempløjning af selve Diplomstoffet.

DIPLOMATARIET.

Allerede i Mødet 9. Jan. 1914 nedsattes et Underudvalg, Regestudvalget, der skulde planlægge en Registrering af middelalderlige Dokumenter til Brug for Udvalgets Samlinger, og i dette Udvalg havde Clausen, Erslev og Kristensen Sæde. Dette Udvalg indstillede, at der som Basis herfor blev grundlagt et fuldstændigt dansk Diplomatarium, hvilket ogsaa vedtoges paa Plenarmødet 27. Marts 1914. Man var klar over, at det vilde blive meget kostbart, og overvejede Spørgsmaalet om at skaffe private Midler til dets Udarbejdelse. Da Arbejdet med Udskrivning af Matrikler og Mandtal til den topografiske Samling i 1915 var ført til Ende, var Tiden imidlertid kommet til at bringe Planen til Udførelse.

Det var vistnok oprindelig paatænkt kun at udarbejde en Seddelregistratur over selve de middelalderlige Navneformer, men det viste sig hurtigt, at det ikke vilde være tilstrækkeligt at have dette Kartotek alene ved Haanden, naar man skulde foretage Undersøgelser; man maatte stadig havde Adgang til selve Dokumenterne for at kunne se, i hvilken Forbindelse hvert enkelt Navn er nævnt, og Sikkerheden for en rigtig topografisk Bestemmelse af det enkelte Navn opnaaedes i mange Tilfælde først ved Sammenligning af en Række sammenhørende Dokumenter. Men de danske Diplomer foreligger endnu ikke i nogen samlet Udgave, og der var dengang ikke noget, som tydede paa, at de nogensinde vilde blive udgivet i Samling; først for et Par Aar siden er denne Sag blevet optaget af Det danske Sprog- og Litteraturselskab, men Opgaven er saa stor, at det maa forudses at tage en Menneskealder at faa den gennemført. Diplomerne var blevet omhyggeligt registrerede først i Regesta Diplomatica historiae Danicæ Series I—II (1847—1907), som kun omfattede det paa Tryk foreliggende Stof, og derefter

i Erslevs Repertorium, hvor der tillige bragtes forkortede Gengivelser af alle de Diplomer, der hidtil ikke havde været trykte; dette Værk, der afsluttedes Aar 1912, omfatter Tiden indtil 1450. Men Hovedmassen af de middelalderlige Diplomer foreligger trykt i en Mængde forskellige Bøger, Samlerværker af forskellig Art, Topografier og Tidsskrifter, ofte svært tilgængelige. Skulde man foruden Seddelregistret tillige have selve Dokumentaftrykkene ved Haanden, vilde det kræve et meget omfattende Haandbibliotek.

Man overvejede at tilvejebringe en Samling af Diplomerne i Afskrift, men opgav det, da det vilde være uoverkommeligt. Man valgte at grundlægge en Udklipssamling.

Først blev Regesta og Repertorium i 2 Eksemplarer udklippet, Nummer for Nummer, sammenordnet og opklæbet paa Kvartblade, saaledes at hvert Dokument fik sit Blad, og var der i begge Værker Oplysninger om samme Dokument, samledes de paa samme Blad, Regesta øverst og Repertorioms Tilføjelser underneden. Herved havde man faaet Rammerne for Diplomatariet lagt, men Teksterne havde man kun i de Tilfælde, hvor Diplomerne var aftrykte i Repertorium; i alle de øvrige Tilfælde var det kun Henvvisninger, man havde faaet.

Dernæst anskaffede man i 2 Eksemplarer en lang Række af de Bøger, hvori der fandtes Aftryk af danske Diplomer i større Omfang, udklippede Diplomerne af disse og opklæbede dem paa deres Plads som Tekst paa de allerede foreliggende Blade, hvor de tilsvarende Udklip fra Repertorium og Regesta var anbragt øverst.

Det var imidlertid ikke muligt at anskaffe alle de Bøger, hvori der fandtes Dokumenter aftrykte, nogle var for kostbare til at ødelægges paa denne Maade, andre kunde overhovedet ikke faas, og i saadanne Tilfælde nøjedes man med at gøre Uddrag. Paa de paagældende Blade, hvor de trykte Henvvisninger fandtes opklæbede, afskrev man de tilsvarende Dokumenters danske Stednavne og Personnavne, idet man gjorde Uddragene saa udførlige, at det kunde ses, i hvilke Forbindelser de paagældende Navne indgik.

Paa denne Maade lykkedes det gennem flere Aars Arbejde at faa opbygget det danske Diplomatarium, der skulde danne Grundlaget for Udvalgets middelalderlige Navnesamling. I Omfang blev det betydelig større end Repertorium, idet det indeholder en Mængde fremmed Diplomstof, som angaar Danmark, hvortil der fandtes Henvisninger fra Regesta, endvidere alle Pavebrevene samt de foreliggende danske Brevbøger. Registraturstoffet er derimod i Regelen direkte indgaaet i Seddelmaterialet, uden at der er taget Udklip deraf til Diplomatariet, men herom senere.

Diplomatariet ordnedes kronologisk, hvert Blad fik paastemplet Aarstal, de udaterede Dokumenter anbragtes efter Udstedere eller Perioder paa 50 Aar ganske som i Repertorium. Saaledes ordnet blev det opstillet i 55 Arkivkasser.

Dernæst blev alle Stednavne understreget med rødt, og alle Personnavne med blaåt. Seddeludskrivningen kunde nu tage sin Begyndelse. Alle Stednavne blev udskrevet, hvert paa sin Seddel, idet Undtagelser

kun blev gjort for de meget „store“ Navne, Danmark, Sjælland, Jylland, Bispedømmernes Navne o. fl., af hvilke kun Eksempler medtoges, men hvert Navn i Dokumenterne, som udskreves, blev mærket med et lille Vinkelmærke i den røde Understregning. Paa Seddelen anbragtes øverst Dokumentets Navneform, og underneden Dokumentets Dato. Den Omstændighed, at der nu forelaa et kronologisk ordnet Diplomatarium, bevirkede, at denne Anførelse var tilstrækkelig, idet enhver Navneform nu med Lethed kunde identificeres alene paa Grundlag af Dateringen. Det var en stor Besparelse, da man ellers havde været nødsaget til at anføre Titelen paa den Bog, hvori Dokumentet havde været trykt samt Pagina foruden naturligvis Datoen. Paa Seddelens venstre Hjørne forneden anførtes Stedets Beliggenhed (Sogn og Herred), og forsaavidt det drejede sig om et i Original bevaret Dokument, var Seddelen dermed færdig. Men var Dokumentet kun bevaret gennem senere Afskrift, betegnede man dette ved at skrive Seddelen paa andet Papir; medens Sedler fra Originaldokumenter udfærdigedes paa hvidt Papir, fik Afskriftdokumenternes Sedler Papir med en gullig Farve, saaledes at man straks kunde være klar over Forskellen, og yderligere anbragtes forneden til højre en Angivelse af Afskriftens Alder eller Herkomst.

Foruden Diplomatariet udnyttedes ogsaa den foreliggende middelalderlige Litteratur: Jordebøger, Annaler, historiske Værker og Registraturer over tabte Middelalderbreve, som Ældste danske Arkivregistraturer, Adelige Brevkister o. fl., men her udskreves Sedlerne direkte efter Udgaverne og med Citering af disse. Man var klar over, at ihvertfald Registraturerne organisk havde hørt hjemme i Diplomatariet, men opgav af praktiske Grunde, Mangelen af Datoangivelse, at forsøge at indarbejde dem heri.

Seddelmaterialet ordnedes derefter alfabetisk, hvorved de fleste sammenhørende Sedler ad mekanisk Vej blev bragt sammen, og hvorved det lykkedes at „bestemme“ mange af de Navne, som man ved Udskrivningen ikke havde været i Stand til helt at stedfæste. Ved en efterfølgende Finordning søgte man at samle alle sammenhørende Eksempler, der ved den alfabetiske Opstilling var blevet noget splittede paa Grund af Staveforskelligheder, og alle Eksemplerne indførtes nu i den topografiske Samling paa deres Plads. Sedlerne ordnedes derefter tilbage i fuldstændig alfabetisk Orden, idet man som en særlig Afdeling foran i hvert Bogstav bevarede de Navne, der trods alt havde vist sig at være uanbringelige. Det alfabetiske Navneregister over Dokumenterne indtil 1450 omfatter ca. 100,000 Sedler.

Arbejdet var afsluttet 1921, og ved Mødet 30. April 1921 stillede Sekretæren Forslag om at fortsætte Diplomatariet længere ned i Tiden. Regestudvalget fik overdraget at lægge Planerne herfor, og ved Erslevs Medvirkning blev det ordnet saaledes, at Udvalget fik Arkivar, Dr. phil. William Christensens Tilladelse til at benytte de foreliggende Samlinger til den nye Række af Repertorium for Tiden 1450—1513, hvilket Tidsrum nu optoges til Behandling.

Der blev fortsat med Opklæbning af Udsnit af Regesta for dette

Tidsrum, og Opklæbning af de trykte Dokumenter, der kunde tilvejebringes, medens alle uddgivne Dokumenter excerperedes efter Dr. William Christensens Samling, idet man dog nu maatte indskrænke sig til at medtage selve Stednavnene samt de Forbindelser, hvori de forekom. Foruden sine Afskrifter af Originaldokumenter stillede Dr. Will. Christensen ogsaa sine Dokumentfortegnelser til Raadighed, saaledes at det blev muligt at gaa noget videre ogsaa med andetsteds trykte Dokumenter og med Dokumenter, som fandtes i ældre Afskriftsamlinger. Ved at udskrive Kartoteksedler paa Grundlag af dette Materiale tilvejebragtes i Løbet af 3—4 Aar en meget omfattende, om end ikke helt udtømmende Samling fra 1450—1513; først efterhaanden som Repertoriums 2den Række er blevet udgivet, og Samlingen er blevet udvidet med Udklip pene herfra, er den naaet en lignende Fuldstændighed som det første Afsnit, og skønt den kun indeholder Diplomstoffet fra 63 Aar, er dens Omfang betydelig større end dette, idet det fylder 70 Arkivkasser, og Diplomatariet omfatter saaledes ialt 125 Kasser med ca. 50,000 Dokumenter.

Det store Seddelmateriale, som er udskrevet fra Tiden 1450—1513 vil, naar Arbejdet om kort Tid efter Udsendelsen af sidste Bind af Repertorium er helt afsluttet, blive indført i den topografiske Samling; det omfatter langt over 100,000 Sedler, og Stedfæstelsen af Navneeksemplerne, som foretages i Forbindelse med Ordningen, vil tillige komme til Nytte, naar Stedregistret til Repertoriums 2den Række skal udarbejdes.

Som nævnt er i Diplomatiets første Del, Tiden indtil 1450, ogsaa medtaget alle Diplomernes Personnavne. Ved Mødet 20. Oktbr. 1928 tillod Udvalget Marius Kristensen og Gunnar Knudsen at anvende dette Stof som Materiale til den tidligere nævnte Ordbog over gamle danske Personnavne.

FONETISKE OPTEGNELSER.

Et betydningsfuldt Led i Udvalgets Samlinger er de Optegnelser af Navnenes stedlige Udtale, der er foretaget Landet over. Man var ved Udvalgets Nedsættelse klar over Nødvendigheden af at tilvejebringe disse Samlinger, men stod usikkert i Spørgsmaalet om, hvorledes Sagen skulde gribes an. Det blev som nævnt overdraget Ussing at foretage Prøvearbejder, og han fortsatte efter samme Linie, som han havde fulgt i sin Afhandling om Erritsø Sogns Stednavne (Danske Studier 1905 p. 157 flg.), at opspørge alle de Stednavne, der kendtes i den stedlige Tradition, lydskrive disse med „Dania“s Lydskrift og indlægge dem paa Maalebordsblade. Paa denne Maade blev Brusk, Elbo og Holmans Herreder i Vejle Amt gennemgaaet, og enkelte andre Prøvearbejder udført. Imidlertid indsaas det snart, at det vilde tage mange Aar at faa gennemarbejdet Landet saa grundigt, og at de foreliggende Bevilinger ikke kunde bære dette. Ussing, der stadig holdt paa, at alle

Navne skulde optegnes, anslog selv Bekostningerne ved en saadan Optegnelse til ca. 40,000 Kr., naar hele Landet skulde behandles. Efter Marius Kristensens Forslag foretoges dernæst nogle Forsøg med en forenklet Plan, saaledes at der kun skulde lydskrives de Navne, som fandtes paa Generalstabens Maalebordsblade, medens det dog var tilsladt at medtage andre, man under Arbejdet stødte paa, og efter denne Plan udførtes forskellige Optegnelser i Ringkøbing Amt, i Københavns og Præstø Amter i den følgende Tid. Imidlertid var den topografiske Samling blevet færdig, og Arbejdet med de praktiske Lister skulde paabegyndes, og hertil var det en afgjort Nødvendighed at have Optegnelser om alle større Navnes stedlige Udtale. Det besluttedes derfor i 1916 at iværksætte en hastig Indsamling, som skulde tilvejebringe det fornødne Materiale. Marius Kristensen lod udarbejde Lister over alle de Navne, som findes i Trap's Danmark, ordnede sognevis i et Hæfte for hvert Herred, og instruerede Optegnerne, der for største Delen var yngre filologiske Studerende, som var fortrolige med Lydskrift; man forlangte ikke ubetinget „Dania“s Lydskrift anvendt, men tillod Brugen af en simplificeret Lydskrift som den i „Kort over danske Folkemaal“ anvendte grovere Lydbetegnelse, hvilket blandt andet ogsaa skyldtes den Omstændighed, at der blandt Studenterne ikke var tilstrækkelig mange, der fuldtud beherskede „Dania“s Lydskrift, og paa den anden Side fandt man ikke den finere Gengivelse paakrævet i foreliggende Øjemed, idet denne Indsamling, som kaldtes „Skumningen“, jo kun var tænkt som en foreløbig Foranstaltning. I 1916 udsendtes saaledes 15 Optegnere, der i Sommerferien paa Cykle gennemkørte hver sit Optegnelsesdistrikt, som i Reglen bestod af flere Herreder, og i 1917 udsendtes 10 Optegnere. Dermed var „Skumningen“ tilendebragt. En Supplering nødvendiggjordes senere med Hensyn til Sønderjylland; her skaffede Marius Kristensen før Genforeningen den første Optegnelse ved at udspørge Elever paa Askov Højskole, og efter Genforeningen foretoges en Skumning i samme Omfang som for det øvrige Lands Vedkommende.

I 1921 paabegyndtes en Marknavneoptegnelse paa Als ved V. Brøndal i Forbindelse med en Plan om en selvstændig Publikation vedrørende denne Ø, hvilken Plan dog faldt bort, da der blev Tale om at udgive et Værk, der omfattede hele Sønderjylland.

Men Udgivelsen af dette Værk har medført, at der i de sønderjyske Landsdele siden 1928 har maattet foretages en Optegnelse med „Dania“s Lydskrift af alle Stednavne Sogn for Sogn, hvilket nu finder Sted efterhaanden som Udgivelsen skrider frem.

I Forbindelse hermed maa ogsaa nævnes en Række Sogneoptegnelser fra Sydslesvig, der for Udvalget er udført 1928—31 af Højskolelærer M. P. Ejerslev, alle lydskrevene; Arbejdet hermed er bekostet af Antikvar Carl Jul. Petersens Hjælpfond.

Hele Vejle Amt er 1913—21 gennembehandlet paa Udvalgets Bekostning af Lærer J. J. Ravn, der har optegnet og kortlagt alle de Navne, han har kunnet finde, samt med grov Lydbetegnelse gengivet Udtalen. Arbejdet er en Fortsættelse af Ussings Prøvearbejder i Vejle

Amt og det var Ussings Hensigt senere selv at tilføje Udtalebetegnelsen med Lydskrift.

Vi skal her bringe en Oversigt over, hvem der har ydet Udvalget Bistand ved de fonetiske Optegnelser, og de af hver enkelt Optegner behandlede Omraader.

Landsarkivar *Svend Aakjær*: Fjends Hrd. 1914. Viborg Amt undt. Hovlbjærg Hrd. 1916. Skodborg, Vandfuld, Hjerm og Ginding Hrd. 1917. Samsø 1918.

Cand. mag. *S. K. Amtoft*: Tisted Amt undt. Mors 1916. Øst-Han, Dronninglund og Hvetbo Hrd. 1916—17. Kær Hrd. 1917.

Cand. mag. *Erhard Bach-Nielsen*: Galten, Rovsø, Sø-Hald, Øst-Lisbjerg, Mols, Næst og Sø-Dyrs Hrd. 1916.

Lærer *N. P. Bjerregaard*: Onsild, Gerlev, Næst-Hald og Støvring Hrd. 1917.

Cand. mag. *Anders Bjerrum*: Ribe Hrd., Tønder Amt og nordl. Del af Aabenraa Amt 1928—32.

Prof., Dr. phil. *Viggo Brøndal*: Københavns Amt 1918. Tyrstrup og Haderslev Hrd. 1920. Samsø, Supplering 1921. Als, sydl. Del 1921. Sønderjylland, Supplering 1923.

Lektor *Anton Dein*: Hovlbjærg Hrd. 1916. Aarhus Amt 1916—17. Aabenraa Amt og Næst-Rangstrup Hrd. 1920.

Lektor *H. Egeberg-Jensen*: Tønder Amt 1920.

Højskolelærer *M. P. Ejerslev*: Optegnelser i Sydslesvig 1928—31.

Bibliotekar *Knud Hansen*: Vends Hrd. 1916.

Rektor *H. M. Jensen*: Lunde, Skam og Skovby Hrd. 1916. Sønderborg Amt 1921.

Mag. art. *Knud B. Jensen*: Frederiksborg Amt 1916. Bølling og Næst-Horne Hrd., Supplering 1917. Ribe Amt undt. Ribe Hrd. 1917. Horns Hrd., Sjælland, Marknavneoptegnelse 1922.

Mag. art. *Svend Jespersen*: Aabenraa Amt, sydlige Del, Nybøl Hrd. og Dele af Als 1932—34.

Cand. mag. *Gunnar Knudsen*: Søomme Hrd. 1913. Præstø Amt 1914—16. Lange-land 1918. Frøs og Gram Hrd. 1920. Samsø, Supplering 1921.

Dr. phil. *Marius Kristensen*: Ribe Hrd. 1917. Sønderjylland, Navne til Brug for den praktiske Liste 1919.

Lærer *Alfred Larsen*: Bornholm 1912.

Læge *J. Lund*: Mors 1916.

Bibliotekar *Helge Nielsen*: Maribo Amt 1916.

Cand. mag. *N. C. Nielsen*: Aalborg Amt undt. Kær Hrd.; Horns, Vennebjerg og Børglum Hrd. samt Læsø 1916—17.

Cand. mag. *Johs. Petersen*: Baag Hrd. 1916.

Lærer *J. J. Ravn*: Marknavneoptegnelser i Vejle Amt 1913—21.

Mag. art. *Holger Sandvad*: Hing, Bølling og Næst-Horne Hrd., delvis optegnet 1913.

Professor *P. Skautrup*: Hammerum, Ulborg og en Del af Hing Hrd. 1917.

Højskolelærer *Ejnar Skovrup*: Odense, Aasum og Bjærgø Hrd.; Svendborg Amt undt. Langeland 1916.

Lektor, Dr. phil. *Henrik Ussing*: Vejle Amt 1912—16. Sorø Amt og Holbæk Amt undt. Samsø 1916.

Det er en meget betydelig Samling fonetiske Optegnelser, som herigennem er tilvejebragt, men det skal dog fremhæves, at selv om den fuldt ud dækker Udvalgets Behov til Afgørelse af de praktiske Navnespørgsmaal, strækker den ikke til ved de videnskabelige Udgiverarbejder, hvorfor der stadig maa foretages nye Optegnelser i Forbindelse med disse. Maalet maa være at faa alle Stednavne, store og smaa, optegnet med „Dania“s Lydskrift, og vel foreligger der i Samlingerne pletvis

saadanne udtømmende Optegnelser — imellem Sogneoptegnelserne er der ikke saa faa, som er udarbejdede af de Optegnere, der ovenfor er opregnet, eller andre, som har anvendt den fine Lydskrift, som f. Eks. mag. art. Kr. Hald, cand. mag. Peter Jørgensen, mag. art. Aage Rohmann, mag. art. Ole Widding, og flere kunde anføres; enkelte Omraader er lejlighedsvis blevet gennemarbejdet paa Udvalgets Foranstaltning, private Samlinger er indgaaet til Udvalget, saaledes Jean Fischers Samlinger fra Bjerge Hrd. Jyll. og Nicolai Andersens Samlinger fra Sønderjylland, men alt i alt dækker det dog kun mindre Pletter paa Danmarks Kort. Efter Tilendebbringelsen af „Skumningen“ 1916—17 stillede Sekretæren i Mødet 2. Decbr. 1918 Forslag om at søge Midler til Iværksættelsen af den landsomfattende, dybtgaaende fonetiske Navneoptegnelse, som maa være Maalet. Den blev anslaaet til at koste 100,000 Kroner og at kunne gennemføres paa 10 Aar med Anvendelse af 10 Optegnere, som kunde ofre Sommertiden paa denne Opgave. Udvalget turde ikke paa dette Tidspunkt fremme en saadan Plan, og senere Tilløb har heller ikke ført til noget Resultat. Det har været vanskeligt at opnaa Bevillinger, hvad Udvalget paa mange Maader har maattet føle. Forholdene vilde nu ligge betydelig gunstigere for Planens Gennemførelse end før; det vil nemlig i mangfoldige Tilfælde være muligt at lægge Sogneindberetningerne til Grund for en Optegnelse, da de lokale Optegnere har udført det tidskrævende Indsamlings- og Kortlægningsarbejde, og man derfor i Regelen vil kunne indskrænke sig til at lydskrive disse Navne. Og det er langt lettere nu at faa fonetisk uddannede Optegnere, efter at der ved Udvalg for Folkemaal er uddannet en hel Stab af saadanne. Der vil være Mulighed for at faa optegnet mange Steder i Forbindelse med de Folkemaalsoptegnelser, som i disse Aar finder Sted, og det vil kunne gennemføres billigere end naar Optegnere skal udsendes efter Stednavnene alene. Der findes nu Filologer, som har Specialkendskab til hver enkelt Dialekt, og herved vil der være Mulighed for at opnaa de fineste Optegnelser. Saafremt Bevillinger kan opnaas, er Tiden derfor nu inde. Det maa ikke glemmes, at det er en Opgave, der ikke taaler Udsættelse paa ubegrænset Tid, eftersom de danske Folkemaal i vore Dage er i stærk Opløsning; for hvert Aar, den udsættes, forspildes mange Muligheder ved de ældre Meddelesers Død, og i næste Slægtled vil der næppe være meget at søge efter. Det er noget mistrøstigt at være Vidne til, at Sverige nu efter en 10-Aars Plan faar gennemført en fonetisk Optegnelse over Landet, der vel er meget omfattende, men dog ikke gaar til Bunds, og hertil aarlig modtager en Sum af Lotterimidlerne, der vilde være tilstrækkelig til at afholde alle Udgifter ved den ønskede udtømmende danske fonetiske Optegnelse. Hvis „Skumningen“ 1916 flg. fremdeles skal være en Hindring for Virkeliggørelse af Udvalgets Planer, maa det indrømmes, at „det gode“ har været „det bedste“s Fjende.

Skulde Udvalget ønske sig en Jubilæumsgave i Anledning af de 25 Aars Virksomhed, maatte det være en Bevilling til Paabegyndelse af denne Optegnelse. Den tiltrænges, og den haster. Og det skal paapeges, at Løsningen af denne Opgave ikke alene vil være af fundamen-

tal Betydning for Stednavnestudierne og danne Grundlag for de kommende Slægtleds Udgiverarbejder — i vor Tid kan vi ikke naa til Bunds med den videnskabelige Behandling — men ogsaa være af almen Betydning for Studiet af det danske Sprog i alle dets Afskygninger, idet der paa et nøjagtigt kortlagt, fonetisk Materiale af dette Omfang vil kunne bygges de allerfineste geografiske Undersøgelser om Udbredelsen af grammatikalske, fonetiske og leksikalske Ejendommeligheder, og der vil kunne udarbejdes Dialektkort med en Nøjagtighed, som ikke tilnærmelsesvis kan naas ad anden Vej.

OPTEGNELSER MED STEDLIG BISTAND.

I. SOGNEOPTEGNELSERNE.

Historisk interesserede Mennesker har altid gerne villet optegne de Minder, som knyttede sig til deres Hjemstavn, for derved at bevare disse for Efterslægten. I de sidste hundrede Aar er der paa denne Maade blevet foretaget en Mængde Folkemindesoptegnelser, og naar visse Traditioner har knyttet sig til bestemte Steder, er dermed Stednavne naturligt indkommet i Optegnelsen. Mange Optegnere har vist særlig Interesse for Navnene, og disse indgik derfor ved Oprettelsen af Dansk Folkemindesamling i 1904 som et Led i Arbejdet, og til Optegnere, der ønskede det, udsendtes der Generalstabskort til Hjælp ved saadanne Optegnelser. Det ligger nær at antage, at Axel Olrik hurtig er blevet klar over, at her forelaa en særlig Opgave, der var for omfattende til at kunne løses tilfredsstillende gennem Dansk Folkemindesamling, og at dette for ham ogsaa har været en Bevæggrund til at søge at faa oprettet en særlig Institution, der kunde tage sig af Stednavnene.

Efter Udvalgets Oprettelse overtog dette de til Folkemindesamlingen indsendte Stednavnefortegnelser, det var kun et mindre Antal, hvorom det drejede sig, men der var fortrinlige Ting imellem, og der fortsattes siden i samme Spor; naar Optegnere meldte sig, fik de udleveret Kort til Hjælp ved Optegnelsen.

I 1920 kom Udvalget i Forbindelse med Kursusleder, cand. phil. Johannes Schrøder, der syslede med store Planer om Fremstilling af Hjemstavnskort til Brug for Undervisningen i Skolerne. For hans Formaal vilde en omfattende stedlig Optegnelse være af Betydning, og da det lykkedes ham at opnaa en Bevilling paa Finansloven 1921—22 paa ialt 5000 Kr. til Udførelse af sine Planer, fandt han det under de foreliggende Omstændigheder bedst at anvende den til en landsomfattende Optegnelse af Stednavnene under Medvirkning af Danmarks Lærere, idet han gennem Danmarks Lærerforening havde sikret sig Bistand hertil og givet Stednavneudvalget Tilsagn om, at alt det indkommende Materiale maatte indgaa i dettes Samlinger. Et „Opraab“, underskrevet af 66 Navne — Videnskabsmænd, Pædagoger og Politikere — fremkom

i Bladet „Folkeskolen“, det henvendte sig til den danske Lærerstand og opfordrede hver Lærer til indenfor sin Virkekreds at indsamle og optegne alle smaa Stednavne, Navne paa Gaarde, Huse, Møller, Broer, Veje, Vandløb, Agre, Enge, Kær, Moser, Kilder o. s. v., der gjordes opmærksom paa, at saadanne Navne indeholdt store kulturhistoriske Værdier, som var udsat for at gaa i Glemme, hvorfor de uopholdelig burde optegnes og kortlægges, og naar man hertil paakaldte Lærernes Bistand, var det under Henvisning til, at Arbejdet vilde komme dem til Nytte ved Undervisningen i Hjemstavnslære, og at de derigennem samtidig gjorde sig fortjent af Videnskaben.

Til Brug ved Optegnelsen udsendtes derefter til hvert Sogn i Danmark, adresseret til Førstelæreren ved Sognets Hovedskole, følgende Hjælpemateriale: 1) et Kort over Sognet, udskaaret af Generalstabens Maalebordsblade og opklæbet. 2) et Skema til Optegnelse af Stednavne, delt i 3 Spalter med Overskrifterne „Lydskrift“, „Skriftsprog“ og „Bemærkninger“. 3) en trykt „Vejledning i Optegnelse af Stednavne“, forfattet af cand. mag. Svend Aakjær, der bl. a. indeholdt Anvisning til Benyttelse af en grov Lydskrift, som enhver uden særlig fonetisk Uddannelse vilde være i Stand til at bruge. Til de færøske Sogne medfulgte en af stud. mag. Chr. Matras paa Færøsk udarbejdet speciel Vejledning, der særlig tog Sigte paa de færøske Forhold. Endvidere fandtes der i hver enkelt Forsendelse et Brev til vedkommende Lærer, med nøjere Anvisning paa Kortets Behandling, Udfyldning, Tilbagesendelse, eventuel Overdragelse til Trediemand, Aftryk af det omtalte „Opraab“ og et gummieret Adresseskilt, bærende Stednavneudvalgets Adresse, med Paaskrift om, at Forsendelsen portofrit kunde afgives til Besørgelse.

Udsendelsen af dette omfattende Hjælpemateriale besørgedes af cand. Schrøder i Slutningen af Aaret 1921. Ca. 2000 Forsendelser i Form af Kortruller spredtes over Landet, og Stednavneudvalget overtog derefter Sagen; det viste sig hurtigt, at Gennemførelsen krævede en stor Korrespondance; Udvalget maatte anlægge en Protokol med en Rubrik for hvert Sogn, og heri er efterhaanden indført alle de Tusinder af Breve, der Tid efter anden er udvekslede med de mange Medarbejdere Landet over. Som det maatte være at vente, hvor det drejede sig om et betydeligt Arbejde, der skulde udføres frivilligt, ene og alene i Sagens Interesse og uden Vederlag af nogen Art, blev Opfordringen ikke overalt mødt med lutter Velvilje, og der henvistes med Rette til, at man fra saa mange Sider var tilbøjelig til at lægge Beslag paa Lærernes Tid og Kræfter til vidt forskellige samfundsnyttige Formaal, og adskillige følte sig derfor foranlediget til at skyde Opgaven fra sig. Fra færøsk Side blev Indsamlingen endog direkte modarbejdet. Ganske vist strømmede Besvarelserne hurtig ind i stort Tal, men fra adskillige Lærere kom der Brev om, at de havde Betænkeligheder ved at paatage sig Indsamlingen, de manglede Tid eller Kræfter dertil, og Kortene kom retur fra 166 Sogne uden Besvarelse. Andre henlagde Sagen til bedre Sider, næppe af Uvilje, men af Mangel paa Tid, og naar de gentagne Gange fra Udvalget blev mindede om den, svarede de med Løfte

om, at de nok i en nær Fremtid skulde faa gjort noget ved det. Mange af disse Løfter er ogsaa med Tiden blevet indfrie, andre endnu ikke, men der indkommer dog stadig Besvarelser. For adskillige Sogne gælder det dog, at der ikke paa gentagen Henvendelse fra Udvalget er kommet Svar, og efter at der nu er gaaet 14 Aar, tør der næppe ventes noget fra disse. Udvalgets Bestræbelser har derfor i de senere Aar gaaet ud paa at faa udfyldt det manglende, man har søgt at finde stedlige Optegnere udenfor Lærernes Kreds, og har herved haft Bistand fra mange historisk interesserede Folk Landet over, ikke mindst indenfor de historiske Amtssamfunds Kredse, ved hvis Hjælp det er lykkedes at finde Folk, som kunde paatage sig de manglende Sogne, mange af de returnerede Kort er blevet anvendt til nye Optegnere, men i de fleste Tilfælde har der maattet fremsendes nye Kort og Optegnelsesmateriale, da det tidligere udsendte var gaaet tabt. Ofte har en eller anden privat Forespørgsel til Udvalget givet Anledning til, at man er kommet i Forbindelse med en navneinteresseret Person, hvem man da har formaaet til at paatage sig Optegnelse i sit Sogn. Det er ogsaa i flere Tilfælde sket, at en interesseret Optegner har paataget sig flere Sogne, eller at supplere en tidligere indgaaet mindre fuldstændig Optegnelse.

Udvalget har ikke haft Pengemidler til at honorere Sogneoptegnelser med; hvis dette havde været Tilfældet, var man sikkert naaet noget videre. Nævnes skal det dog med Tak, at Den grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse gentagne Gange har understøttet Lærer C. P. Nielsen i Understød ved Sæby til Optegnelser i Hjørring Amt, som er indgaaet i Udvalgets Samlinger, ligesom Professor Westergaard i Los Angelos har betalt for Optegnelse af 3 Sogne i Ty, foretaget af Magister Kr. Hald.

Vi skal nu gøre Resultaterne op. Ialt er indkommet 1227 Optegnelser med tilsammen 110,953 Navne. Disse Optegnelser dækker 1049 Sogne eller 55 pCt. af samtlige Sogne i Danmark. Fordelingen er noget forskellig indenfor de enkelte Amter; her skal anføres, hvor stort Procenttal af Sogne, der foreligger Optegnelse fra i hvert enkelt Amt:

Frederiksborg A. 56 pCt.; Københavns A. 40 pCt.; Holbæk A. 39 pCt.; Sorø A. 46 pCt.; Præstø A. 58 pCt.; Bornholms A. 63 pCt.; Mariibo A. 59 pCt.; Odense A. 61 pCt.; Svendborg A. 60 pCt.; Hjørring A. 49 pCt.; Tisted A. 66 pCt.; Aalborg A. 48 pCt.; Viborg A. 44 pCt.; Randers A. 71 pCt.; Aarhus A. 59 pCt.; Vejle A. 52 pCt.; Ringkøbing A. 62 pCt.; Ribe A. 51 pCt.; Haderslev A. 69 pCt.; Tønder A. 75 pCt.; Aabenraa A. 58 pCt.; Sønderborg A. 33 pCt.; Færø Amt 17 pCt.

Sogneoptegnelserne maa naturligvis, saaledes som de er fremkommet, blive meget forskellige baade med Hensyn til Fuldstændighed og Indhold. Det, der har voldt de største Vanskeligheder, er Rubrikken „Lydskrift“; trods den medfølgende Vejledning har det ikke været muligt at faa Udtalebetegnelser i alle Optegnelserne, idet mange ganske har oversprunget denne Rubrik, ofte med Kontorets Billigelse, da de har gjort deres Medvirkning afhængig heraf. De, der har udfyldt denne, og det er langt de fleste, har i Reglen gjort det ganske godt, om end

de undertiden kan have misforstaaet Vejledningen paa et eller andet Punkt. Selv om de foreliggende Udtalebetegnelser er noget uensartede og derfor ikke saa godt egner sig til at trykkes, naar Navnestoffet skal udgives, hvilket Udvalget har erfaret under Arbejdet med Sønderjyske Stednavne, er de ingenlunde uden Værdi, da de i høj Grad er vejledende for den, som studerer Materialet.

Gennem Sogneoptegnelserne er det imidlertid lykkedes at faa kortlagt en utrolig Mængde „Smaanavne“, der erindres i vort Slægtled, men maaske ikke lever videre til det næste. Det er Frugten af den enkelte Optegners Flid og repræsenterer i mange Tilfælde et Arbejde, der har strakt sig over flere Aar og som ofte hviler paa Udspørgen af samtlige Sognets Beboere. Resultatet af hans Iagttagelser paa Stedet og af hans historiske Studier har fundet Plads i Rubrikken „Bemærkninger“, som ikke sjælden svulmer op til hele Afhandlinger, der vedlægges som Tillæg. Et Arbejde som dette er ikke gjort forgæves, og Eftertiden skal nok vide at udnytte og paaskønne det. Den, der gennemgaar blot Dele af dette Stof, vil ikke undgaa at blive overrasket over, at Interessen for vore Stednavne, og hvad de betyder og sigter til, er saa udbredt og bunder saa dybt, som Tilfældet er; allerede den Omstændighed, at næsten tolv Hundrede Mennesker (hvis Navne vil findes i nedenfor aftrykte Fortegnelse) har villet ofre en saa betydelig Del af deres Fritid herpaa, vidner jo tilstrækkeligt herom.

II. SKOVOPTEGNELSERNE.

Ikke længe efter at Sogneoptegnelserne var sat i Gang, modtog Udvalget fra Dansk Skovforening under 14. Aug. 1922 følgende Henkendelse:

„Dansk Skovforening tillader sig herved at henlede det ærede Udvalgs Opmærksomhed paa den Betydning, det formentlig vilde have at faa optegnet og bevaret de talrige Stednavne, der knytter sig til danske Skove, og af hvilke mange er af betydelig historisk og kulturhistorisk Interesse, idet de ofte giver værdifulde Oplysninger om Stedets tidligere Tilstand eller andre Forhold.

Foreningen føler sig saa meget mere foranlediget til at henlede det ærede Udvalgs Opmærksomhed paa disse Stednavne, som de mange Steder er ved at forsvinde paa Grund af, at de bruges mindre og mindre, efterhaanden som Skovene er blevet inddelte og planlagte, og man derfor mere og mere gaar over til at bruge Afdelingsnumre som Stedbetegnelse i Stedet for de gamle Navne.

Skovforeningen vilde se med megen Beklagelse paa, at disse Navne helt forglemtes, og vil derfor gerne, dersom Udvalget maatte beslutte sig til at tage denne Opgave op, yde al mulig Hjælp og Støtte paa den Maade, man efter eventuel Forhandling med Udvalget maatte anse for den bedste.

Ærbødigst
C. W. Ahlefeldt-Laurvig.

Til at forhandle om Sagen blev fra Dansk Skovforenings Side delegeret kgl. Skovrider G. Hauberg og Godsejer, Kammerherre, cand. jur. S. Scavenius, fra Udvalgets Side Formanden og Sekretæren. I dette Fællesudvalg enedes man om at iværksætte en Optegnelse med Bistand af Forstvæsenet i alle større Skovdistrikter; et Opraab om at yde

Bistand hertil offentliggjordes i „Fra Skoven og Træmarkedet“ for 1. Septbr. 1923, og gennem Skovforeningen udsendtes Udvalgets Lister og Vejledninger samt for Statsskovenes Vedkommende et Sæt „Skeletkort“, der godhedsfuldt var stillet til Raadighed af Direktoratet for Statsskovbruget, medens de private Skove anmodedes om at lægge deres egne „Skeletkort“ til Grund, forsaavidt saadanne fandtes, eller tage en Kalke paa gennemsigtigt Papir til Brug ved Optegnelsen; i Tilfælde af at Kortmateriale ikke forefandtes, tilbød Stednavneudvalget at stille Generalstabskort til Raadighed.

Fra Dansk Skovforenings Side er der gjort et stort Arbejde for at interessere Skovdistrikterne i Sagen, ved flere Løjligheder har Foreningen udsendt Paamindelser herom, og Resultatet er blevet, at der er indkommet 155 Indberetninger med ialt 6921 Navne. Desuden er Udvalgets Samlinger herigennem blevet forøget med en meget betydelig Samling Skovkort, idet der ved Indberetninger fra de større Skovdistrikter ofte har været vedlagt indtil 20 Kort, som Regel de omtalte „Skeletkort“, hvis mange paatrykte Navne ikke er medregnet i ovenstaaende Tal. Denne Kortsamling forøges efterhaanden med alle de nye Skovkort over Statsskovene, der udarbejdes af og udgives af Skovreguleringen.

Vel mangler der endnu Optegnelser fra adskillige Distrikter, men de fleste store Skovdistrikter har dog indsendt de ønskede Oplysninger, og fra de mindre er der næppe meget at vente, da de i mange Tilfælde ikke har noget egentligt Forstvæsen, som kan tage sig af Sagen.

Selv om der ved Sogneoptegnelserne allerede var fremkommet en hel Del Skovnavne, viste denne Indsamling sig dog at være et værdifuldt Supplement hertil. Ved Sogneoptegnelserne havde Interessen ofte samlet sig om Landsbyerne og de dyrkede Arealer, i Skovene er Horisonten en anden, og disse Optegnelser bragte derfor meget hidtil ukendt Stof. At Skovkortene altid foreligger i større Maalestok har ogsaa haft den Betydning, at Navnene kan placeres nøjagtigere, og der er blevet Plads til flere af dem. At det indsamlede Materiale vil være af selvstændig videnskabelig Værdi, f. Eks. ved historisk-botaniske Studier, er der ingen Tvivl om, og praktisk Betydning har det allerede faaet derved, at Skovreguleringen udnytter det ved Udgivelse af nye Kort. En Optegnelse over alle dem, der har indsendt Optegnelser, er aftrykt nedenfor.

III. FARVANDSOPTEGNELSERNE.

En særlig Gruppe Stednavne er de Navne, der knyttes til vore Farvande, Navne paa Grunde, Sten, Fiskepladser, Sejlløb og hvad der kan findes over og under Vandet, de Navne der anvendes af Fiskere og Søfolk. Allerede ved Sogneoptegnelserne havde enkelte Optegnere været opmærksomme herpaa og efter Henvendelse til Udvalget faaet overladt Søkort til dette Brug. En Notits herom i Udvalgets Beretning 1919—23 bevirkede, at cand. Johs. Schrøder søgte at vække Interesse for denne Sag hos Dansk Fiskeriforening; 2. Septbr. 1924 modtog Udvalget derfor en Henvendelse fra ham, der førte til en Forhandling

17. Septbr. 1924 mellem Formanden og Næstformanden for nævnte Forening, Landstingsmand M. C. Jensen og Folketingsmand Chr. Ludvigsen, og Stednavneudvalgets Formand og Sekretær. Der var Enighed om at søge Planen realiseret, men paa den anden Side mente man at maatte sikre sig Tilsagn om Medvirkning, forinden man udsendte de fornødne Søkort og andet Materiale, da man ikke turde regne med, at alle Fiskeriforeninger vilde tage sig af Sagen. En Opfordring til Medvirkning blev trykt i Dansk Fiskeritidende Maj 1925 og Foreningen rettede Henvendelse til de lokale Foreninger om Bistand. Tilslutningen blev dog ikke saa god, som man havde haabet; flere af de større Farvande blev ikke repræsenteret; det lykkedes ikke Foreningen at skaffe mere end 32 Optegnere, hvis Adresser i Dec. 1925 blev meddelt Udvalget. Søkortarkivet stillede de fornødne Søkort til Raadighed, og disse udsendtes sammen med Vejledning og Lister i Januar 1926. Til lige medsendte man Særtryk af A. Skjødsholms Afhandling i Vendsysselsske Aarbøger om „Gamle Grunde og Med“, idet man derigennem søgte at vække Forstaaelsen af, at det navnlig gjaldt om at faa optegnet disse Navne, der var Minder om det ældgamle Kystfiskeri i aaben Baad og nu var ved at gaa i Glemme, efter at man i de senere Aar var kommet mere ind paa at drive søgaende Fiskeri paa dybere Vand ved Hjælp af Kuttere.

Resultatet blev, at der ialt indkom 28 Besvarelser med 1607 Navne; Fortegnelse over Optegnerne er meddelt nedenfor.

Mellem det optegnede Stof, der for en meget stor Del omfatter Navne, som aldrig forhen har været nedskrevne eller kortlagte, jomfrueligt Navnestof, om man vil, findes ikke saa lidt til Belysning af gammelt Fiskeri, ikke alene Navne paa Punkter paa Søen, men ogsaa Navne paa de Steder i Land, hvorefter man bestemte Beliggenheden af disse, de saakaldte Med. Et Eksempel herpaa er Optegnelsen fra Hirtshals, der er blevet udgivet i Form af et Kort ved Havneingeniør Fibiger, her er hvert Punkt paa Søen angivet efter sine særlige „Med“. Det hidtil indkomne er imidlertid kun at betragte som en Prøve paa, hvad der er at finde, og da Fiskerne ikke har udvist saa stor Interesse for at samle og optegne, som man skulde have haabet, tegner det desværre ikke til at blive nogen stor Samling. Skal der opnaas nogen Fuldstændighed her, maa det vistnok ske ved at lade Medhjælpere besøge Fiskerne og udspørge dem, men det vil blive ret bekosteligt. Foruden sin store videnskabelige Betydning har Materialet ogsaa Værdi ved Fastlæggelsen af Søkortenes Navne, et Omraade, hvor Udvalget ofte har maattet yde Bistand.

Medens Stoffet fra Sogne-, Skov- og Farvandsoptegnelserne er ordnet i tre særskilte Grupper, har man midlertidig som en fjerde Gruppe „Forskellige Optegnelser“ samlet de Tid efter anden indløbende spredte Oplysninger af forskellig Art, der ikke lader sig indordne under disse Rammer; af saadanne er der i Tiden siden 1921 indkommet Oplysning om ialt 3708 Navne. Det samlede Antal optegnede Navne bliver derved efter 123,189. Heri er ikke indbefattet det Materiale, der optegnedes

gennem Dansk Folkemindesamling og i Udvalgets første Aar, hvilket er indgaaet i den topografiske Samling og hvoraf Optælling ikke foreligger; heller ikke er medregnet de ved H. V. Clausens og H. Laustens Thomsens Foranstaltning foretagne Marknavneoptegnelser fra Sønderjylland fra omkr. 1912, som er blevet skænkede til Udvalget. Tilsammen udgør dette adskillige Tusinde Navne.

VIDENSKABELIGE UDGIVERARBEJDER.

Det var et vigtigt Led i Udvalgets Planer lige fra dets allerførste Begyndelse, at der som Resultat af dets Virksomhed skulde fremkomme en videnskabelig Behandling af Danmarks Stednavne, og man havde som Forbillede henvist til det fra norsk Side udgivne Værk „Norske Gaardnavne“ i 18 Bind og det af Kungliga Ortnamnsskommitteen udgivne svenske Værk „Ortnamnen i Älvsborgs Län“ i 20 Bind. Det maatte i Danmark som i vore nordiske Nabolande være en Statsopgave at udgive disse Publikationer, hvis Fremkomst der fra alle Sider næredes stærke Ønsker om, men som paa Grund af de med Forarbejderne forbundne store Bekostninger aldrig vilde kunne ventes at fremkomme paa privat Initiativ.

Efter at Arbejderne med Grundlæggelsen af den topografiske Samling var tilendebragte og Diplomatariet indtil 1450 var i Orden, var Tidspunktet kommet til at paabegynde disse Udgiverarbejder. I 1916 havde Svend Aakjær optegnet Stednavne paa Samsø og hjembragt et overordentlig righoldigt Materiale, idet der viste sig at være bevaret Navne paa næsten ethvert Jordstykke, og det var i det hele taget særdeles interessante Navne, der ofte bar et dunkelt, oldtidsagtigt Præg. Udvalgets Medarbejdere vilde meget gerne i Lag med et Studium af dette Materiale, og efter Sekretærens Forslag besluttedes det paa Mødet 2. Decbr. 1918 at søge en Bevilling til Udgivelse af en Bog om Samsø Stednavne, en udtømmende Behandling, hvor alle Navne skulde tages med. Bevillingen blev givet paa Finansloven 1919—20, og der blev straks taget fat paa Udarbejdelsen. Men da Kontoret netop paa denne Tid fik sit Arbejde meget stærkt forøget i Anledning af Genforeningen, og der maatte sættes alle disponible Kræfter i Gang med Arbejdet paa Sønderjylland, gik det ikke saa hurtigt som paaregnet, og først i 1922 lykkedes det at faa Bogen udgivet.

Manuskriptet udarbejdedes af Svend Aakjær, Viggo Brøndal og Gunnar Knudsen, og Tilsyn med Udgivelsen blev ført af Marius Kristensen og H. Ussing. Bogen blev meget dyrere end beregnet paa Grund af, at Trykpriserne steg stærkt i Aarene 1919—22, og det lykkedes derfor beklageligvis ikke at faa Bogen forsynet med alfabetisk Register.

I Forordet til Bogen gjordes der opmærksom paa, at det vilde blive vanskeligt at faa udgivet alle Egenes Stednavne i lignende udførlig Behandling, og at man fremtidig i Almindelighed maatte indskrænke sig til at udgive Bebyggelsesnavne og et mindre Udvalg af Naturnavne.

Der var indenfor Udvalget en Følelse af, at man her var gaaet for meget i Enkeltheder, og at det vilde være mest paakrævet fremtidig at holde sig til de større Navne. Dette blev ogsaa fremhævet i Anmeldelser af Bogen; man ventede af Udvalget, at det indenfor en overskuelig Tid skulde tilvejebringe en Udgave af de danske Landsbynavne og Navne af lignende Betydning og kun lejlighedsvis inddrage de smaa Navne til Behandling, idet disse jo vilde kunne udgives i en anden Række som en Slags Tillæg.

Dette blev bestemmende for Planlæggelsen af den næste Bog, Frederiksborg Amts Stednavne. Naar Frederiksborg Amt valgtes, var det fordi man for denne Egns Vedkommende ejede et saa værdifuldt Kildestof som Esrum Klosters Brevbog, og for mange Navnes Vedkommende kunde naa tilbage til 11.—12. Aarhundrede, hvorfor det maatte antages, at en Behandling vilde kunne give særlig værdifulde videnskabelige Resultater. Det vedtoges paa Mødet 22. Maj 1922 at søge Bevilling til en saadan Bog, og at denne skulde udarbejdes i et reduceret Omfang, saaledes at den kunde blive Paradigma paa en normal Amtspublikation. Det viste sig imidlertid at være meget vanskeligt at opnaa Trykningsbevillingen; Spørgsmaalet blev Gang paa Gang udskudt, og Bevillingen opnaaedes først i 1927; Udvalget blev ogsaa ramt af Efterkrigstidens finansielle Vanskeligheder, da der skulde spares paa alle Omraader, og naar det overhovedet lykkedes at faa Sagen gennemført, var det sikkert fordi der fra Historisk Samfund for Frederiksborg Amt var kommet Tilbud om at købe 700 Eksemplarer til Fordeling blandt Samfundets Medlemmer. Dette gav Ansøgningen forøget Vægt, idet det foruden at nedbringe Fremstillingsomkostningerne til Halvdelen tillige var et Vidnesbyrd om, at man fra stedlig Side nærede et stærkt Ønske om, at Bogen skulde fremkomme, og Udvalget er derfor Samfundet overordentlig taknemligt for denne Haandsrækning i en vanskelig Tid.

Først da Bevillingen var i Orden kunde der sættes Kraft ind paa Arbejdet, og Bogen forelaa færdig i April 1929. Manuskriptet blev udarbejdet af Kr. Hald, Knud B. Jensen og Gunnar Knudsen, og Tilsyn med Udgivelsen blev ført af Johs. Brøndum-Nielsen, Marius Kristensen og H. Ussing.

Udvalget havde nu erfaret, at det kunde være meget vanskeligt at opnaa en Trykningsbevilling og at det kunde tage flere Aar at faa en saadan Sag ført igennem, og belært heraf vilde man i Tide planlægge en ny Publikation, for at der ikke skulde komme altfor store Pavser i Udgivelsen. Da der var stærke Ønsker om, at Udvalget skulde tage fat paa Sønderjylland, og at dette maatte blive en Udgave af samtlige sønderjyske Stednavne, ikke en i Omfang reduceret Udgave som Frederiksborg Amt, udarbejdede Sekretæren en Plan for en saadan. Naar Udvalget ønskede at give en Udgave af samtlige Navne i dette Grænseland, var det, fordi man formodede, at der herigennem maatte fremkomme interessante Oplysninger om Forholdet mellem Dansk og Tysk gennem Tiderne, thi selv om Navnestoffet som Helhed fra gammel Tid bærer afgjort dansk Præg, hvad det af forskellige Grunde nok kunde

være Umagen værd at fastslaa ved Fremlæggelse af det samlede Materiale, var der dog ogsaa kommet Kulturstrømninger sydfra og indvandet tyske Ord og Navne, og til Belysning af dette Sammenspil mente man, at en gennemført Navneundersøgelse vilde kunne yde nye Bidrag. En medvirkende Omstændighed var det ogsaa, at Udvalget ved sit Arbejde med Revision af Matriklerne var kommet i Besiddelse af et meget stort Marknavnestof, og at man nu mente, at det var bedst at løse begge Spørgsmaal, Matriklens Revision og en videnskabelig Udgivelse af Navnestoffet, under eet, omtrent ligesom det i sin Tid skete i Norge, hvor Værket „Norske Gaardnavne“ fremkom i Forbindelse med Matriklens Revision.

En Plan om Udgivelse af et stort Værk i 5 Bind à ca. 600 Sider, eet Bind for hvert af de fire daværende Amter og et Bind indeholdende en Indledning med Behandling af Stednavnenes Efterled samt Register, indgaves til Ministeriet den 25. November 1927, og skønt det drejede sig om 72,000 Kr., fordelt paa 7 Aar, gik Planen glat igennem, og fire Maaneder efter havde Udvalget Bevillingen.

Det var overraskende hurtigt, og Udvalget var ikke helt forberedt paa at tage imod den. Frederiksborg Amts Stednavne maatte først gøres færdigt, før man helt kunde hellige sig denne Opgave. Der blev imidlertid med Anvendelse af anden Medhjælp straks begyndt paa at udskrive Stednavne fra Tønder Amt paa Sedler til Brug for Udarbejdelsen af Manuskript, og da Frederiksborg Amt i Begyndelsen af 1929 var færdigredigeret, tog Redigeringen af Tønder Amt sin Begyndelse, men det tog dog længere Tid end paaregnet, inden selve Udgivelsen kunde paabegyndes, da det viste sig nødvendigt at supplere det foreliggende Stof med Arkivstof fra mange andre Kilder, særlig fra det preussiske Statsarkiv i Kiel, og Materialet viste sig at svulme langt stærkere op end oprindeligt ventet. Selve Planen undergik ogsaa den Ændring, at det blev vedtaget at behandle hele Sønderjylland til sin gamle Grænse mod Nord, ogsaa de nordlige Sogne ved Ribe og Kolding, som i 1864 indgik under Kongeriget. Det var heller ikke fra Begyndelsen anset for nødvendigt at foretage fonetiske Optegnelser i hvert Sogn, men man mente at kunne nøjes med som Prøve at gennembehandle nogle Sogne hist og her og iøvrigt indskrænke sig til at bringe de Oplysninger om den stedlige Udtale, man ad forskellig Vej havde forskaffet sig, hovedsagelig ved stedlig Bistand, men da den foreliggende Lydskrift var for grov og uensartet, maatte man snart slaa ind paa en gennemført fonetisk Optegnelse, der tog megen Tid, da Sognene skulde gennemgaas Plet for Plet og alle Navne optegnes og kortlægges.

Ved Udarbejdelsen af Teksten har medvirket Anders Bjerrum, Kr. Hald, Knud B. Jensen og Gunnar Knudsen. Fonetiske Optegnelser er foretaget af Bjerrum og Svend Jespersen. Tilsyn med Udgivelsen er ført af Brøndum-Nielsen, H. V. Clausen, Marius Kristensen og H. Using, for Tønder Amts Vedkommende med Bistand af Amtslæge H. Lausten-Thomsen. Udgivelsen er sket i Leveringer paa 10 Ark, hvoraf der foreligger ialt 7, omfattende Tønder Amt og Hovedparten af Aabenraa Amtsråds kreds.

Udarbejdelsen er i Regelen foretaget sognevis, saaledes at hver Medarbejder har behandlet sit Sogn, men dog i Samarbejde paa den Maade, at Medarbejderne indbyrdes har drøftet alle vanskeligere Spørgsmaal og gennemset hverandres Afsnit saavel i Manuskript som i Korrektur, og Tilsynsudvalget har gennemgaaet alle Afsnit i Korrektur og afgivet deres Bemærkninger skriftlig, og en Mængde Spørgsmaal, hvorom der ikke i første Omgang har kunnet opnaas Enighed, er blevet drøftede paa Redaktionsmøder, hvoraf der for Sønderjyllands Vedkommende har været afholdt ialt 19. Ganske vist er det ikke altid lykkedes at opnaa Enighed i Fortolkningen af vanskelige og flertydige Navne, hvad jo heller ikke kunde ventes, men Resultatet af Forhandlingerne er dog som Regel blevet en mere forsigtig Formulering af Teksten.

En mindre formel Forandring er foretaget fra og med Aabenraa Amtsraadskreds, idet man nu opstiller Naturnavnene byvis, ikke som i Tønder Amt samlede under hvert Sogn.

Værket „Sønderjyske Stednavne“ vil blive bemærkelsesværdigt alene ved sit mægtige Omfang. Det kan endnu ikke siges, hvor mange Navne der vil blive behandlede deri, men det vil sikkert overstige 50,000. Ved den Grundighed, hvormed Sagen er grebet an, skulde næppe noget i vore Dage anvendt Stednavn være undgaaet Opmærksomheden, og ogsaa for ældre Tider er en ret stor Fuldstændighed opnaaet gennem intensiv Udnyttelse af Jordebøger og Udskiftningsager, om end man er klar over, at der spredt omkring i Arkivstoffet kan skjule sig Navne, som det ikke er lykkedes at fremdrage, men en fuldstændig Gennemgang af alt Arkivstof vilde være økonomisk uoverkommelig. Som Eksempel paa, hvor righoldigt Materialet er, kan anføres, at der under et enkelt Sogn, nemlig Løjt Sogn, er behandlet ialt 145 Bebyggelsesnavne og 1438 Naturnavne, og at Teksten ialt udgør 76 Sider. Selv om dette er et af de største Sogne, vil en tilsvarende Behandling af samtlige Sønderjyllands 110 Sogne nødvendigvis medføre, at Værket maa blive meget stort.

Da Bevillingen med Udgangen af Finansaaret 1934—35 var udløbet, og Værket kun halvfærdigt, viste der sig desværre betydelige Vanskeligheder ved at opnaa fortsat Bevilling. Skønt der saavel fra Ministeriets Side som fra Udvalgets kun næredes Ønske om at faa Værket fuldført efter den een Gang lagte Plan, var det dog nødvendigt at optage Forhandlinger om en Nedbringelse af de dermed forbundne Udgifter. Da Udvalget nødig vilde gaa med til en Indskrænkning i selve Omfanget af det meddelte Materiale, hvorved Besparselsen iøvrigt heller ikke vilde blive særlig stor, da Udarbejdelsen jo maatte koste det samme, naar alt Materiale alligevel skulde gennemgaaes, var der ikke andet at gøre end søge Besparselser opnaaet ved Trykningen, og her lykkedes det ved Anvendelse af en mindre Skrift i Naturnavneafsnittene at indvinde henvend en Trediedel, uden at der skete nogen Indskrænkning i Tekstens Omfang, og paa dette Grundlag opstilledes en ny detaljeret Plan til Værkets Afslutning, hvorved det for 65,000 Kr., fordelt paa 7 Aar, skulde være muligt at føre Værket til Ende. For at kunne overholde dette tilbød Medarbejderne fremtidig at arbejde for Arkbetaling, ikke

som hidtil for Timebetaling, idet man kun herigennem kunde beregne Omkostningerne nøjagtigt. Sagen er endnu ikke endelig gaaet i Orden, og der arbejdes i dette Finansaar for en foreløbig, mindre Bevilling, der ikke tillader, at der trykkes saa meget som sædvanligt, men der er forhaabentlig i Øjeblikket gode Udsigter til, at man med næste Finansaar kan komme ind under betryggede Arbejdsforhold under den nye Plan, og at Værket dermed kan foreligge helt færdigt om 7 Aar.

Det vil være for tidligt at tale om, hvad der skal tages fat paa efter Sønderjylland, men der vil være Opgaver nok. Stofindsamlingerne fortsættes systematisk og omfatter hele Danmark, og de ligger saaledes tilrettelagt, at der ligesaa godt kan tages fat paa Udgivelsen af den ene Egn som den anden. Det kan jo være, at det vil være mest praktisk at slaa ind paa mindre Amtspublikationer i Omfang som Frederiksborg Amt, og flere af vore historiske Amtssamfund har allerede henvendt sig til Udvalget om et lignende Fællesskab ved Udgivelsen, som fandt Sted ved Udsendelsen af denne Bog. Der er Landet over en meget stor Interesse for Studiet af vore Stednavne, og noget maa der før eller senere gøres for at skaffe Befolkningen i de forskellige Egne tilsvarende Oplysninger om Stednavnene paa deres Hjemegn. Der er ved at opstaa et nyt Undervisningsfag, Hjemstavnslære, som allerede har sat Frugt i Afholdelsen af Hjemstavnskursus og Udgivelse af talrige Hjemstavnsbøger, og denne Bevægelse, som indeholder saa meget smukt og godt og sikkert rummer betydelige pædagogiske Værdier, er der al Aarsag til at støtte paa bedste Maade, og der er Grund til at antage, at den vil have Betingelser for at kunne gøre Resultaterne af de videnskabelige Stednavnestudier til Folkets Eje. Det maa derfor nøje overvejes, under hvilke Former dette bedst kan ske, samtidig med at man Tid efter anden faar løst den store Opgave, den videnskabelige Behandling af alle Danmarks Stednavne Egn for Egn.

Der er udarbejdet Plan for Udgivelse af et stort Værk om Færøernes Stednavne med Bistand af Dr. phil. Chr. Matras, og der har været søgt Bevilling til at sætte det i Gang, men hidtil uden Resultat. Kommer dette Værk til Udgivelse, vil det dog nærmest, skønt det skulde indgaa i Udvalgets Skriftserie, blive en sideløbende Publikation, idet den i det væsentlige skulde udarbejdes af Dr. Matras og derfor ikke i større Udstrækning lægge Beslag paa Udvalgets Arbejdskraft. Det vilde af videnskabelige Grunde være overordentlig ønskeligt at faa dette Værk udgivet, da de særlige Forhold paa Færøerne, Øernes isolerede Beliggenhed ude midt i Atlanterhavet, har betinget, at der her er bevaret en Mængde ældgammelt Navnestof i temmelig uforvansket Form, der vilde kunne kaste Lys over gammel skandinavisk Navneskik og naturligvis i første Række over Forholdene i Moderlandet Norge, men ogsaa for Studiet af Island og Vikingebygderne paa de britiske Øer vil det sikkert faa en meget stor Betydning. Det er en Opgave, til hvis Løsning Udvalget vilde sætte en Ære i at kunne yde sit Bidrag.

I Tilknytning til Værket om Sønderjyske Stednavne var det oprindeligt planlagt ogsaa at udgive et Bind om Sydslesvigs Stednavne efter den reducerede Plan, d. v. s. kun omfattende de større Navne, idet der

i Udvalgets topografiske Samling forelaa Materiale hertil, men Sagen stilledes foreløbig i Bero. Imidlertid fremkom der i 1931 fra Udvalgets Medarbejdere Bjerrum og Hald i Forbindelse med cand. mag. Peter Jørgensen en Plan om at udgive Sydslesvig i samme Omfang som de sønderjyske Landsdele, idet det foreliggende Materiale skulde suppleres i det fornødne Omfang og der gennem Arkivundersøgelser og fonetiske Optegnelser skulde fremskaffes et Materiale vedrørende Natur- og Marknavne, som ganske svarede til, hvad der var fremskaffet for de sønderjyske Landsdeles Vedkommende. Med Ministeriets Billigelse meddeltes der 20. April 1931 Tilladelse til at benytte Udvalgets Samlinger til et saadant Værk, og Universitets-Jubilæets danske Samfund paatog sig Udgivelsen deraf, efter at Carlsbergfondet havde bevilget 77,000 Kroner, fordelt paa 7 Aar, til dets Udarbejdelse. Denne Opgave, der afgjort bedre kan løses ad privat Vej end paa Statens Foranstaltning, er stort og dristigt anlagt, men forhaabentlig lykkes det at overvinde Vanskelighederne, og naar ad Aare saavel „Sønderjyske Stednavne“ som „Sydslesvigs Stednavne“ er afsluttede, vil der i disse to Værker tilsammen foreligge en Navnebehandling af vort Grænseland mod Syd, der i Rigdom og Fuldstændighed vil være uden Sidestykke, og hvis videnskabelige Betydning sikkert skal blive anerkendt, ogsaa udenfor Landets Grænser.

ARBEJDER VEDRØRENDE STEDNAVNE RETSKRIVNING.

Ved Udvalgets Nedsættelse blev det fremhævet som en vigtig Opgave at faa raadet Bod paa den for Tiden herskende Forvirring i Navnenes Skrivebrug, og det var under Hensyn hertil, at der til Medlemmer af Udvalget dels udpegedes Videnskabsmænd, som repræsenterede Filologi og Historie, dels Embedsmænd, som repræsenterede de Grene af Centraladministrationen, der fortrinsvis var interesserede i Tilvejbringelsen af mere ensartede og ordnede Forhold i Stednavnenes Skriveform.

At et Reformarbejde var paakrævet, var forlængst blevet paavist, og det var forsaavidt ikke noget nyt eller uhørt, der skulde ske, eftersom lignende Arbejder var i fuld Gang i de andre skandinaviske Lande, og det er i denne Forbindelse tilstrækkeligt at pege paa, at Sverige efterhaanden har faaet indført Nystavningen ogsaa i Stednavnene, og i Norge har Bestræbelserne for at indføre Landsmaalet medført vigtige Konsekvenser for Navnenes Vedkommende.

En „praktisk Liste“ var det, man især ønskede fra Matriklens, Generalstabens, Søkortarkivets og Trafiketaternes Side. Man regnede oprindeligt med, at den vilde kunne foreligge fire Aar efter Udvalgets Nedsættelse. Det viste sig dog hurtigt, at det vilde være formaalsløst at sætte den i Arbejde, før man havde tilvejebragt de fornødne Samlinger af Oplysninger om de enkelte Navne.

I 1915 stod Overpostkontrollør Finsen overfor Spørgsmaalet om Udgivelse af en ny Udgave af Postadressebogen, og ønskede i den Anledning Udvalgets Bistand med Hensyn til Stednavnenes Retskrivning. I Mødet 19. April 1915 stillede Udvalget sig imødekomende og besluttede at tage hele dette Spørgsmaal op til Behandling, i hvilken Anledning der nedsattes et Retskrivnings-Underudvalg, bestaaende af Clausen, Finsen, Kristensen og Sand, der fik til Opgave at gennemgaa de vigtigste Navne til praktisk Brug. En Række Møder afholdtes, en Indstilling indeholdende de almindelige Retningslinier fremkom og behandledes paa Plenarmødet 29. Oktbr. 1915, uden at der dog blev truffet Beslutninger. En Liste over samtlige danske Sogne- og Trafiknavne udarbejdedes og behandledes paa en Række Underudvalgsmøder; Resultaterne deraf formedes som en Samling Retskrivningsregler, der forelagdes i Plenarmødet 2. Decbr. 1918 og blev vedtagne.

Nu begyndte Spørgsmaalet om Sønderjyllands Genforening med Moderlandet at blive aktuelt, og da man forudsaa, at dette øjeblikkelig maatte afføde en Række praktiske Spørgsmaal af stor Betydning, lagde man resolut Virksomheden om og sysselsatte sig udelukkende med Sønderjylland. Der blev arbejdet meget energisk herpaa; som tidligere omtalt blev der ved ekstraordinære Bevillinger skaffet Udveje for at faa Navnesamlingerne kompletterede, saaledes at de ogsaa omfattede hele Slesvig, og der udarbejdedes en Retskrivningsliste over Sogne-, Kommune- og Trafiknavne i Nord- og Mellemslesvig efter de i 1918 vedtagne Principper, der allerede forelaa til Behandling i Plenarmødet 23. April 1919. Efter Vedtagelsen blev Listen straks trykt; den fik ganske vist ikke meddelt nogen formel Autorisation, men fordeltes (i Juni 1919) til Administrationen gennem Undervisningsministeriet, akcepteredes fra alle Sider og blev anvendt af den danske Administration ved Genforeningen.

Listen fik i det store og hele en velvillig Modtagelse; et og andet blev naturligvis, som det maatte være at vente, kritiseret, og enkelte Navne har senere været optaget til fornyet Behandling, men kun fire er blevet ændrede i de forløbne 16 Aar, det er i Virkeligheden gaaet langt bedre, end Udvalget selv turde haabe.

Genforeningen gav mange praktiske Opgaver; Udvalgets Kontor maatte stille sig til Raadighed for alle mulige Administrationsgrene, medvirke ved Udarbejdelsen af en ny Postadressebog, nye Generalstabskort, læse Korrektur paa den interallierede Kommissions Bestemmelser angaaende Afstemningen i Sønderjylland for Stednavnenes Vedkommende, bistaa Landbrugsministeriet med Gaardnavne til Brug for Statskalenderen, Marineministeriet med Søkortnavne og Grænsekommissionen med Navne paa Grænsekortet. I Samraad med det sønderjyske Ministerium foretoges Undersøgelser over Købstædernes Gadenavne, men her blev der dog ikke givet Udvalget Lejlighed til at fremkomme med Forslag. Den mest omfangsrige Opgave stilledes dog af Landbrugsministeriet, der 9. Maj 1922 opfordrede Udvalget til at paatage sig Fordanskningen af Stednavnene i de sønderjyske Matrikulsprotokoller. Dette var en uhyre omfattende Opgave, det drejede sig om ca.

40,000 Marknavne, som skulde overføres til dansk Form, men Udvalget paatog sig den og fik ogsaa gennem Landbrugsministeriet ekstraordnære Bevillinger hertil, og der arbejdedes gennem flere Aar paa Registrering og Undersøgelse af dette mægtige Stof; det gav Anledning til Planen om Udgivelsen af Værket Sønderjyske Stednavne, hvorom allerede er talt, og først gennem Udgivelsen af dette finder denne Sag nu sin endelige Løsning.

Efter Afslutningen af den sønderjyske Retskrivningsliste blev der atter taget fat paa den danske Liste over Sogne- og Trafiknavne, idet man navnlig fra Postvæsenets og Statsbanernes Side stærkt ønskede, at de øvrige danske Stednavne nu burde skrives i Overensstemmelse med de Regler, som var anvendt ved de sønderjyske Navne, da det saa uheldigt ud, at der i Postadresser og Køreplaner fandtes visse Inkonssekvenser indenfor dette Omraade. I Mødet 3. Febr. 1920 vedtoges det at lade Listen trykke, hvilket ogsaa skete; tillige krævedes det fra Postvæsenets Side, at de færøske Navne skulde tages med, hvilket medførte, at der maatte anlægges en færøsk topografisk Navnesamling. Under 2. Aug. 1920 blev Listen indsendt til Undervisningsministeriets Autorisation. Ministeriet indhentede de øvrige interesserede Ministeriers Udtalelser over Listen, og disse blev behandlere og besvarede af Udvalget, og Ministeriet udarbejdede derefter i 1922 et Lovforslag med Motiver, som skulde give det en juridisk Bemyndigelse til at autorisere saadanne Lister til almindelig Rettesnor, men Lovforslaget naaede dog aldrig frem til Behandling paa Rigsdagen. Under Forhandlingerne om Sagen blev det en Tid fra Landbrugsministeriets Side bestridt, at Undervisningsministeriet havde Kompetence til med bindende Virkning for alle Ministerier at foretage en saadan Autorisation, da Navnesager af forskellig Art rettelig henhørte under Landbrugsministeriet, og dette bidrog til at forøge de Vanskeligheder, som hidrørte fra en ikke ualmindelig Uvilje mod et Stednavnediktat fra Myndighedernes Side.

Imidlertid tog Udvalget fat paa Udarbejdelsen af en større „praktisk Liste“, som skulde omfatte alle Stednavne, der kunde tænkes at have Betydning for Matriklen, Generalstabskortene og Postadressebogen. Alle Navne paa Landsbyer og Samlinger af Gaarde og Huse, alle Navne paa større Gaarde samt alle betydeligere Naturnavne skulde med. Som Prøvearbejder udførtes Hammer Herred, Gram Herred og Horns Herred i Vendsyssel, og efter at disse var behandlere, vedtoges det 25. Novbr. 1922 at fortsætte i samme Spor med hele Sjælland.

For at faa alt med gennemgik man nu i Kontoret Sogn efter Sogn, udarbejdede Lister over de Navne, der foresloges medtagne, undersøgte hvert enkelt og meddelte i Listerne Resultatet af disse Undersøgelser til Brug for Retskrivnings-Underudvalget, som derefter behandlede Navnene, Herred for Herred, i en lang Række Møder. Mange foldige Spørgsmaal blev henvist til fornyet Undersøgelse, nye Oplysninger indhentes, og naar Underudvalget omsider havde endt sine Overvejelser vedrørende et Herredsafsnit, blev dette renskrevet og omsendt til Medlemmerne af det samlede Udvalg, hvor det som Underudvalgets Indstilling blev behandlet i Plenarmøder.

Efter at samtlige sjællandske Herreder paa denne Maade var behand- lede, blev Navnene ordnet alfabetisk, og en samlet Liste (Sjællands- listen) affattet; den var færdig i 1925 og blev paany behandlet saavel paa Underudvalgs- som paa Plenarmøder, og forskellige Inkonsekven- ser, som var opstaaet paa Grund af den stykkevise Udarbejdelse, blev fjernet. Fuldstændig Enighed om alle Spørgsmaal opnaaedes dog ikke i første Omgang.

Ved Mødet 15. Maj 1926 drøftede man Nødvendigheden af under en eller anden Form at faa Listen autoriseret, da man ansaa det for at være unyttigt at udgive den uden Autorisation, og efter at man i 1928 —29 havde faaet Bevilling til Trykning af Listen, maatte Sagen have en Løsning. Paa Mødet 13. Novbr. 1929 rejstes det Spørgsmaal, om det ikke vilde være praktisk at forsøge en Henvendelse til Stats- ministeriet om en Autorisation, da Sager, som angik alle de øvrige Mini- sterier, naturligt hørte hjemme her, og en saadan Sag maatte forment- lig den foreliggende siges at være. Man vedtog imidlertid at anmode Undervisningsministeriet om at meddele Autorisationen, hvilken An- modning sammen med Korrekturen indsendtes 4. Febr. 1930, elker at for- handle med Statsministeriet herom. Resultatet blev, at Statsministeriet paatog sig at meddele Autorisationen, og i 1932 udkom saa Sjællands- listen.

Trods al anvendt Forsigtighed lykkedes det ligesaa lidt her som ved den sønderjyske Liste at undgaa Kritik; der er imidlertid i de forløbne 3 Aar kun foretaget Ændringer i 8 Navne som Følge af Protester, hvil- ket er naadigt sluppet, da Listen indeholder ca. 5000 Navne. For at undgaa Konflikt har Udvalget her bøjet af i flere Tilfælde, hvor det rent saglig set vilde have været bedst at fastholde det indtagne Stand- punkt, og det tør nok udtales, at Udvalget ikke længer opretholder de Krav om absolut ensartet Behandling af alle ensartede Navne, der op- rindelig opstilledes, men mere indskrænker sig til at søge den ministe- rielle Retskrivning gennemført, og hvor der eksisterer flere Stavefor- mer af samme Navn, at vælge den bedste af disse.

Næste Led i Retskrivningsarbejdet er Listen over Lolland-Fal- ster, Fyn og Bornholm. Fra Kontorets Side laa Herredslisterne hertil — fraset Bornholm — allerede færdige i 1925, nogle af dem var ogsaa behandlede i Underudvalg og Plenarforsamling, men Arbejdet havde en Tidlang maattet stilles i Bero, medens man afventede Afgørel- sen af Spørgsmaalet om Autorisation. Nu da Sjællandslisten 1932 var blevet autoriseret, og Vejen dermed banet, udarbejdedes de manglende Lister for Bornholm, og efter at hele Listen var blevet behandlet paa en Række Møder, var den færdig til Trykning. For at undgaa efter- følgende Protester vedtog man at anmode Statsministeriet om, forinden Autorisationen finder Sted, at forelægge særlig vanskelige Navne til Ud- talelse for de paagældende Kommunalbestyrelser; hvorvidt dette vil vise sig at være en gavnlig Foranstaltning maa Fremtiden vise. Listen ligger fremdeles i Korrektur, da disse Forhandlinger endnu ikke er bragt til Afslutning, men det tør dog forventes, at den vil kunne ud- komme i Aar.

Derefter vil Turen komme til Jylland. Noget er ganske vist gjort, Prøvearbejderne Horns Herred og Gram Herred er nævnt, og til Brug for Udgivelsen af Sønderjyske Stednavne udarbejdes altid efterhaanden forud Retskrivningslister over de Herreder, der behandles; paa denne Maade er Tønder Amt og Aabenraa Amtsraadskreds allerede blevet behandlere.

Arbejdet med disse Retskrivningslister er en utaknemlig Opgave; det er fuldkommen umuligt paa een Gang at naa et forsvarligt Resultat og stille alle tilfreds, og Kritik kan derfor ikke undgaas. Arbejdet skal jo imidlertid engang gøres, om man ikke administrativt set skal ende i Kaos, og efter de Erfaringer, man nu igennem 25 Aar har indhøstet, lader Sagen sig ikke gennemføre uden en meget samvittighedsfuld Bearbejdelse af det hele Materiale. Ved selve Retskrivningsdrøftelserne har Stednavneudvalgets Medlemmer ydet den største personlige Indsats, idet Indsamlings- og Udgivelsesarbejderne væsentligst har paa hvilet Kontoret, men Retskrivningsarbejdet har i de 25 Aar beslaglagt Medlemmernes Tid i meget betydeligt Omfang gennem de 55 Underudvalgs- og 43 Plenarmøder, som har været afholdt, Møder, der i Regelen har varet hele Dagen, og da Medlemmerne udover dette har maattet ofre megen Tid paa Gennemgangen af de omsendte Lister forinden Møderne, vil det ses, at de har udført et stort Arbejde i Samfundets Tjeneste, og det tilmed et Arbejde, for hvilket de ikke har oppebaaret noget Vederlag. I Underudvalget er 1929 og 1930 i Stedet for Finsen og Sand indtraadte Hjorth-Nielsen og Jørgensen.

Retskrivningsarbejdet har medført, at Udvalget tillige bliver raadspurgt af Statsinstitutioner og Private i Navnesager. Der er i de forløbne Aar afgivet talrige Erklæringer i saadanne Sager. Det har kunnet dreje sig om vigtige principielle Spørgsmaal, som om, i hvilket Omfang danske og færøske Navne rettelig burde anvendes i Administrationen. I visse Tilfælde er afgivet Erklæringer til Brug i Retssager. Ofte har det drejet sig om rent formelle Spørgsmaal, f. Eks. hvorledes man i en bestemt Anledning skulde stave et Stednavn, om hvis Form der kunde herske Tvivl. I andre Tilfælde har der maattet afgives Erklæring i Navneforandringssager, hvor der fra anden Side har været stillet Forslag om Ændring af Navnet paa en Lokalitet, ligesom der ofte har foreligget Spørgsmaalet om at give et nyt Navn til en Lokalitet, der hidtil har været navnløs. Saaledes forelægger Matrikulskontoret, Undervisningsministeriet og Statsministeriet altid Navnesager til Udtalelse. Mange saadanne Sager er behandlet paa Udvalgsmøder eller ved skriftlig Votering, andre er besvarede af Kontoret i Henhold til allerede foreliggende Vedtagelser.

Et Led i Arbejdet er ogsaa det betydelige Revisionsarbejde, der gennem Kontoret er udført med Hensyn til officielle Kort og Navnelister, som udgives af Statsinstitutioner og andre; Navnene paa Geodætisk Instituts Kort har i de sidste 16 Aar været gennemset af Udvalgets Kontor, og det samme gælder ogsaa en Del af Søkortene og Skovkortene. Kontoret har ligeledes revideret 9de Udgave af Postadressebogen (men ikke de nuværende Postadressebøger, der udgives af Handels-

kalenderen), og har gennemgaaet Søkortnavnene til „Den danske Lods“ og Krak's Landsbyfortegnelse.

Udvalget er, som nævnt, meget ofte blevet raadspurgt i Sager, hvor det drejer sig om at give nye Navne. Man har bistaaet saavel Københavns Magistrat som Købstæders Byraad og Sogneraad paa Landet, stillet Forslag til Gadenavne i Stationsbyer og bistaaet Private med Valg af Navne til Gaarde og Huse. Uagtet raadgivende Virksomhed af denne Art ikke kan siges at paahvile Udvalget, da det ikke er nævnt mellem de Opgaver, Udvalget ved sin Nedsættelse paatog sig, har man dog ikke ment at kunne skyde dem fra sig. Paa samme Maade har man ydet Bistand til Folk, der søgte Navneforandring og ønskede at optage et Stednavn som Slægtsnavn.

SKAANE, HALLAND OG BLEKINGE.

Udvalget var tidlig klar over, at den videnskabelige Behandling af Stednavnene i de gamle danske Landsdele Øst for Sundet maatte være en Opgave for Udvalget, men at den dog skulde løses i Forbindelse med de svenske Videnskabsmænd. Marius Kristensen havde tænkt sig, at de arkivalske Indsamlinger bedst kunde udføres her, medens de fonetiske maatte besørges fra svensk Side. Efter Tilendebringelsen af den topografiske Samling blev der ogsaa i 1915 foretaget en Udskrivning af Stednavne fra Mandtal og Jordebøger i Skaane, Halland og Blekinge, og ved Diplomatiets Oprettelse medtoges ogsaa Stednavne herfra. I 1922—23 blev der for Midler, som var bevilgede af Vetenskabs-Societeten i Lund og Carlsen-Langes Legatstiftelse foretaget en Seddeludskrivning af alle Stednavne fra Skaane, Halland og Blekinge, som forekom i Diplomatariet før 1450; Sedlerne affattedes i 2 Eksemplarer, hvoraf det ene overgik til Kgl. Ortnamnskommitteen i Sverige, det andet forblev i Stednavneudvalget og udgør en Samling paa ca. 12.000 Sedler, opstillet i alfabetisk Ordning. Ogsaa Mandtalsafskrifterne har været stillet til Disposition for Ortnamnskommitteen.

Tanken om et videnskabeligt Samarbejde paa dette Omraade har aldrig naaet at antage nogen bestemt Form, skønt der vistnok saavel fra dansk som fra svensk Side næres Velvilje for den. Udvalget har ikke af sine begrænsede Midler kunnet afse noget til Arbejde paa disse Omraader i de senere Aar og heller ikke fra svensk Side er Spørgsmaalet endnu aktuelt.

Til videnskabeligt Brug har Udvalget imidlertid megen Nytte af det foreliggende Seddelkartotek, der ogsaa ved flere Lejligheder har været til Nytte for lundensiske Videnskabsmænd, som har kortere Vej til København end til Upsala.

STEDNAVNE I VIKINGEBYGDERNE.

Vikingetogterne til England og Normandiet afsatte sig mange blivende Spor i de paagældende Landes Stednavne, og et Studium af disse vil derfor atter kaste Lys over de hjemlige Forhold. Derfor maa man for paa fyldestgørende Maade at trænge til Bunds i vort eget Navnestof ogsaa have Blikket aabent for, hvad der er foregaaet i disse Egne.

I Erkendelse af, at dette Materiale saavidt muligt maatte staa til Raadighed for den videnskabelige Forskning, ansøgte Udvalget i 1928 Rask-Ørsted Fondet om en Bevilling til Oprettelse af en særlig Samling af Stednavne i Vikingebygderne og opnaaede en 2-aarig Bevilling paa 2000 Kr. aarlig, en Bevilling, der 1930 fornyedes for to Aar og endnu ikke er opbrugt.

Til at planlægge denne Samling nedsattes et Underudvalg, bestaaende af Johs. Brøndum-Nielsen, H. V. Clausen, Knud Fabricius og Gunnar Knudsen, og som Sagkyndige udenfor Udvalget indvalgte Lektor Jean Adigard des Gautries, Professor, Dr. phil. Viggo Brøndal og Museumsinspektør, Dr. phil. Johannes Brøndsted. Dette Udvalg vedtog Oprettelsen af en Studiesamling og fastlagde Rammerne for den.

Til Studiesamlingen er anskaffet 250 Bind Litteratur vedrørende Æmnet, fortrinsvis Publikationer om Stednavne, og der er indkøbt Generalstabskort over England og Nordfrankrig.

Af Stednavnepublikationerne er udskrevet Kartoteksedler paa alle Navne, som i de paagældende Værker formodes at være af skandinavisk Oprindelse, og Kartoteket er delt i tre Afdelinger, den første indeholder selve Stednavnene i topografisk Ordning, den anden de nordiske Ord, der antages at indgaa i hvert enkelt Navn, og den tredje de nordiske Personnavne, man har villet finde deri. Ialt er udskrevet ca. 40.000 Sedler, indeholdende Oplysninger om ca. 16.000 formodede skandinaviske Navne. Udskrivningen af Bøgerne er besørget af S. K. Amtoft, medens Kr. Hald har gennemgaaet nogle Tidsskriftrækker.

For Normandiets Vedkommende foreligger saagodtsom ingen Behandlinger i Litteraturen, og Lektor Jean Adigard des Gautries har derfor anlagt en topografisk ordnet Navnesamling for dette Landskab, bygget paa selve Kilderne. Arbejdet er dog kun i sin Begyndelse.

Den saaledes grundlagte Navnesamling fra Vikingebygderne vil selv sagt være af meget stor Betydning for Udvalgets videnskabelige Arbejde. En Anerkendelse heraf var det ogsaa, at Videnskabernes Selskab i 1930 udsatte en Prisopgave med Æmne fra Danelagens Stednavne, en Opgave, som besvaredes af Udvalgets Assistent Kr. Hald, og som belønnedes med Selskabets Guldmedaille — han havde ikke længe i Forvejen erhvervet Universitetets Guldmedaille for en Prisopgave over Stednavnene paa «torp», til hvis Besvarelse han havde haft Adgang til Benyttelse af Udvalgets Samlinger.

Det skal tilføjes, at et Samarbejde med „English Place-Name Society“ allerede bestaar og forventelig med Tiden kan udvikles yderligere. I April 1931 holdt nævnte Selskabs Direktør, Professor Allen Mawer,

efter Udvalgets Indbydelse og idet Rask-Ørsted Fondet betalte de hermed forbundne Omkostninger, paa Københavns Universitet en Række Forelæsnings om skandinaviske Stednavne i England, hvilke Forelæsnings var overordentligt stærkt besøgte og vakte stor Interesse.

GRØNLAND.

Fra Geodætisk Institut modtog Udvalget 14. Oktbr. 1931 en Henvendelse om at yde Bistand ved Navnebehandlingen paa de nye Kort, som skulde udgives over Grønland. I Plenarmødet 30. Oktbr. s. A. vedtog Udvalget at bistaa efter Evne, men da der ikke i Udvalget fandtes nogen, som beherskede det grønlandske Sprog, maatte det ske med Bistand af særligt sagkyndige. Der nedsattes derfor et Underudvalg, hvortil udpegedes Professor William Thalbitzer og Pastor H. Ostermann som Grønlandsskyndige, Direktør Daugaard-Jensen som Repræsentant for Grønlands Styrelse, Professor N. E. Nørlund som Repræsentant for Geodætisk Institut samt for Stednavneudvalget Frantz Dahl, F. O. Jørgensen, Marius Kristensen og Gunnar Knudsen. I en Række Møder behandledes derefter saavel de principielle Spørgsmaal som det særligt foreliggende, Navnelisterne til de under Udarbejdelse værende Kort over Egnen omkring Øen Disko. Det vedtoges at grundlægge en videnskabelig Navnesamling for Grønland, og Indsamlingen overdroges Pastor H. Ostermann, og til Formaalet tilvejebragtes en mindre Bevilgning fra Antikvar Carl Jul. Petersens Hjælpesfond.

Af praktiske Grunde er imidlertid den grønlandske Navnesag, efter at der i 1932 var udstedt en Bekendtgørelse om, at alle Stednavne, som af Ekspeditioner fremtidig blev givet til Steder paa Grønland, skulde godkendes af Statsministeriet, og Sagen saaledes blev et administrativt Anliggende, overgaaet til et særligt grønlandsk Stednavneudvalg, nedsat af Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland under Forsæde af Direktør Daugaard-Jensen, og hvori foruden de ovennævnte tillige Dr. Lauge Koch og Provst Schultz-Lorentzen har Sæde. Dette grønlandske Stednavneudvalg har afholdt en lang Række Møder 1933—35 og behandlet principielle Spørgsmaal, gennemgaaet Navnelister til nye Kort og taget Stilling til Forslag om nye Navne, som var indsendt af forskellige Ekspeditioner. Der er 1934 nedsat et Underudvalg, som efterhaanden gennemgaaer Navnelisterne, forinden de forelægges Plenarforsamlingen; dette Underudvalg bestaar af Lauge Koch, Gunnar Knudsen, F. O. Jørgensen, H. Ostermann og Will. Thalbitzer.

Da Kortlægningen af Grønland muligvis ikke kan tilendebringes paa mindre end 50 Aar, forestaar der saaledes et uhyre stort Arbejde.

UDVALGETS PUBLIKATIONER.

A. Skriftserien „Danmarks Stednavne“.

Nr. 1. Samsøs Stednavne. Udgivet af Stednavneudvalget. Kbh. 1922, G. E. C. Gad. XVI + 116 Sider.

Anmeldelser: Namn och Bygd 1922 p. 168—70 (Jöran Sahlgren), Danske Studier 1923 p. 39—45 (Johannes Steenstrup), Leuvenische Bijdragen 1923, Bijblad p. 7—8 (J. Mansion), Politiken 16. Oktbr. 1923 (Johs. Brøndum-Nielsen), Bornholms Social-Demokrat 15. Decbr. 1922 (K. A. Petersen), Jyllandsposten 29. Decbr. 1922 (Aage Houken), Hejmdal 27. Febr. 1923 (Aug. F. Schmidt), Købstadslæreren Sept. 1923.

Nr. 2. Frederiksborg Amts Stednavne. Udgivet af Stednavneudvalget. Kbh. 1929, G. E. C. Gad. XXIV + 168 Sider.

Anmeldelser: Namn och Bygd 1930 p. 152—55 (Ivar Modéer), Danske Studier 1929 p. 176—82 (P. Skautrup), Leuvenische Bijdragen 1929, Bijblad p. 6 (J. Mansion), Højskolebladet 2. Maj 1930 (Søren Alkærsig), Viborg Stifts Folkeblad 26. Oktbr. 1929 (Anton Kjølby), Jyllandsposten 21. Juli 1929 (Aage Houken), sst. 26. Septbr. 1929 (C. Klitgaard), Dagens Nyheder 22. Juli 1929 (Aage Houken), Berlingske Tidende 20. Aug. 1929, Bornholms Tidende 12. Novbr. 1930 (Anton Kjølby), Hejmdal 4. Juli 1930 (Aug. F. Schmidt), Borups Højskoles Maanedssblad 1. Jan. 1930 (Aage Fjalland), Ringsted Folketidende 18. Septbr. 1931 (J. V. Christensen).

Nr. 3—7. Sønderjyske Stednavne. Udgivet af Stednavneudvalget. Kbh. 1931 flg. 1—7. Levering à 160 Sider. Heri afsluttet: Tønder Amt, XVI + 672 Sider. Under Udgivelse: Aabenraa Amtsradsreds, hidtil udsendt Side 1—432. Kbh. 1931—35, G. E. C. Gad.

Anmeldelser: Danske Studier 1931 p. 171—78 (Svend Aakjær), Fortid og Nutid Bd. 9 (1932) p. 282—84 (Aug. F. Schmidt), Acta philologica Scandinavica Aarg. 8 (1933) p. 240—46 (E. Lidén), Namn och Bygd 1932 p. 237—43 (E. Lidén), Sprog og Kultur 1932 p. 102—15 (P. Skautrup), Politikens Kronik 9. Juli 1932 (Henrik Ussing), Flensborg Avis 19. Septbr. 1931 (H. Lausten-Thomsen), Dagens Nyheder 24. Oktbr. 1932 (Franz von Jessen), Jyllandsposten 2. Oktbr. 1931, 23. Maj 1934, 24. Oktbr. 1934 (C. Klitgaard), Aarhus Amtstidende 24. Jan. 1932 (P. Skautrup), Hejmdal 30. Septbr. 1931 (Aug. F. Schmidt), Aarhus Stiftstidende 7. Aug. 1932 og 26. Septbr. 1934 (Aug. F. Schmidt), Ringsted Folketidende 17. Aug. 1933 (J. V. Christensen), Dannevirke 15. Septbr. 1931, Demokraten, Aarhus, 18. Septbr. 1931, Jydske Tidende 17. Septbr. 1931, Modersmaalet 3. Decbr. 1931.

B. Fortegnelser over Stednavne til praktisk Brug.

- I. Fortegnelse over Navne paa Sogne, Kommuner og Trafiksteder i Nord- og Mellemslesvig. En Retskrivningsliste, vedtaget af Stednavneudvalget 23. April 1919. Udgivet af Stednavneudvalget. Kbh. 1919. 24 Sider. Ikke i Boghandelen.
- II. Danske Stednavne. Retskrivningsliste over de for Administration og Samfærdsel vigtigste danske Stednavne. Vedtaget af Stednavneudvalget 24. Juni 1920 og 10. Decbr. 1921. Kbh. 1922. 98 Sider. Foreligger kun som Fortryk.
- III. Fortegnelse over Sjællands Stednavne. Udgivet af Stednavneudvalget. Autoriseret af Statsministeriet. Kbh. 1932, G. E. C. Gad. 147 Sider. Hertil 2 Tillæg.
- IV. Fortegnelse over Lolland-Falsters, Fyns og Bornholms Stednavne. Udgivet af Stednavneudvalget. I Trykken.

AFHANDLINGER OM STEDNAVNE.

Det Arbejde, der i Stednavneudvalgets Tjeneste er udført i de forløbne 25 Aar, har medført, at Problemer af forskellig Art er blevet rejst hos dem, der har deltaget deri og givet Impulser til adskillige selvstændige Undersøgelser. Frugten heraf er blevet en Række Afhandlinger, som Tid efter anden er udkommet paa vidt forskellige Steder. Naar der nedenfor bringes en Fortegnelse over de Afhandlinger om Stednavne, der er skrevet af Udvalgets Medlemmer og af Medarbejdere, der er eller har været knyttede til Udvalget, er det naturligvis ikke Meningen, at Udvalget paa nogen Maade vil tilegne sig Æren derfor; adskilligt af det anførte vilde sikkert være fremkommet alligevel, og enkelte af Udvalgets Medlemmer havde allerede forinden Udvalgets Nedsættelse tilstrækkelig lagt saadanne Interesser for Dagen — for en Fuldstændigheds Skyld er ogsaa disse tidligere Afhandlinger medtaget i nedenstaaende Fortegnelse — men Hensigten er udelukkende at vise, at der efter Udvalgets Nedsættelse er kommet mere Fart i Stednavnestudierne herhjemme.

I Løbet af det 19. Aarhundrede og indtil den til Udvalget knyttede Kreds tog fat, var der i Danmark kun skrevet 24 Afhandlinger om Stednavne paa ialt henved 900 Sider — jfr. Dansk historisk Bibliografi II p. 5—7 —, medens der i nedenstaaende Fortegnelse er opført en Række Afhandlinger, der tilsammen udgør over 2300 Sider. Heri er endda kun medtaget Afhandlinger i Tidsskrifter o. lign., uagtet der kunde været tilføjet en lang Række Dagbladsartikler, hvilket dog ikke er sket, fordi det ikke var muligt at opnaa nogen Fuldstændighed paa dette Omraade. Dernæst maa det erindres, at der ogsaa fra mange andre Sider i de sidste 25 Aar er skrevet Afhandlinger om danske Stednavne, hvilket kun tjener til yderligere at understrege, hvor stort Opsving dette Studium har taget i de senere Aar.

- Aakjær, Svend*: Bidrag til en Undersøgelse af Stednavnene i Fjends Hrd. Hist. Aarb. for Skive og Omegn 1914 p. 1—39.
- Spredte Træk af Fjends Herreds Saga. Sst. 1916 p. 61—116.
 - Vejledning til Optegnelse af Stednavne. Aarhus 1921. 12 Sider.
 - Løser og Løkker. Danske Studier 1922 p. 10—39.
 - Bidrag til Tolkning af angelske Landsbynavne. Grænsevagten V (1922—23) p. 318—20, 360—65, 422—28, 518—24. VI (1923—24) p. 39—42, 77—81, 136—43, 183—85, 233—39, 358—65. Jfr. hermed de i Udgaven af H. N. A. Jensen, Angeln, Flensburg 1922, meddelte kortfattede Oplysninger om Stednavne.
 - Landsby. Salmonsens Konversationsleksikon 2. Udg. XV (1923) p. 369—74.
 - Det hedenske Alsbjærg i Børsting. Skivebogen 1923 p. 134—43.
 - Stednavne i Randers-Egnen. Turistforen.s Aarb. 1924 p. 24—33.
 - Om Ordene Smør og Vogn i danske Stednavne. Skivebogen 1924 p. 103—19.
 - Vore ældre Landsbynavne. Frem A I (1925) p. 187—91.
 - Vore yngre Landsbynavne. Sst. p. 411—15.
 - Gadenavne. Sst. p. 538—43.
 - Tingsted og Maalkærne. Sst. p. 571—75.
 - Vore Folkemaals Oprindelse. Sst. p. 761—67.
 - Olmersdigtet. Sønderjysk Maanedsskr. 1925 p. 169.
 - Sydfynske Stednavne. Turistforen.s Aarb. 1925 p. 36—47.
 - Det danske Sprogs Oprindelse. Frem A II (1926) p. 91—94.

- Aakjær, Svend*: Nogle bornholmske Stednavne. Turistforen.s Aarb. 1926 p. 124—36.
 — Oldfund og Stednavne. Sønderjysk Maanedsskr. I (1926) p. 10—12, 58—59.
 — Pytheas fra Massilia. Turistforen.s Aarb. 1927 p. 107—21.
 — Danske Stednavne fra Hedenold. Dansk Udsyn 1927 p. 123—35.
 — Sønderjyske Stednavne (Anm.). Danske Studier 1931 p. 171—78.
 — Jarl, Aar og Lev-Mand. Festskrift til Vilh. Andersen (1934) p. 320—28.
 — Landsby og Enkeltgaard. Fortid og Nutid X (1934) p. 209—28.
Bjerrum, Anders: Midtslesvigske Stednavne. Sydslesvig, udg. af Gunnar Knudsen og Knud Kretschmer, I (1933) p. 64—80.
 — Sydslesvigske Personnavne. Danske Studier 1934 p. 21—42.
Brøndal, Viggo: Humlenavne. Danske Studier 1915 p. 185—97.
 — Stednavnestudier før og nu. Fra Frederiksborg Amt 1919 p. 1—24.
 — Danernes Navn. Danske Studier 1920 p. 17—41.
 — Vore Stednavne, med særligt Hensyn til Holbæk Amt. Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 309. Kbh. 1922, 16 Sider.
 — Vestslesvigske Marknavne. Slesvigsk Søndagsblad 1922 Nr. 45 og 46.
 — Det sønderjyske Marknavn Vonraj. Sst. 1923, 15. og 22. April.
 — Nordøstfynske Stednavne. Beretning om 2det Hjemstavnskursus. Odense 1925 p. 81—93.
 — Sønderjyske Stednavnes Skæbne gennem Tiderne. Sønderjyske Aarb. 2. R. (1926) p. 21—41.
 — Marknavne fra Angel. Sønderjysk Maanedsskr. II (1926) p. 20—23.
Brøndum-Nielsen, Johs.: Betydningen af Indsamling af Stednavne. Dansk historisk Fællesforenings Medd. Nr. 5 (1912) p. 110—16.
 — Ønavnet Sjælland. Germanska Namnstudier tillägnade Evald Lidén (1932) p. 94—98.
Clausen, H. V.: Efterskrift (til Marius Kristensens Behandling af Navnene paa høj). Fortid og Nutid I (1915) p. 123—25.
 — Studier over Danmarks Oldtidsbebyggelse. Aarb. for nord. Oldk. 1916. p. 1—226.
 — Kong Hugleik. Danske Studier 1918 p. 137—49.
Dahl, Frantz: Stednavneoptegnelsen. Folkeskolen 1924 p. 48—49.
 — Lærernes Stednavneoptegnelse. Sst. 1925 p. 594—95.
 — Optegnelse af Stednavnene i vore Farvande. Danske Fiskeritidende 1927 Nr. 21.
Hald, Kristian: Brabrand og Stabrand. Danske Folkemaal III (1929) p. 70—73.
 — Om rekr og holdr i danske Stednavne. Sst. VII (1933) p. 73—80.
 — Saxos Uffesagn. Festskrift til Vilh. Andersen (1934) p. 28—34.
Holm, Gustav: Small additions to the Vinland problem. Medd. om Grønland LIX (1924) p. 15—37.
 — De islandske Kursforskrifters Svalbarde. Sst. LIX (1925) p. 277—97.
Houken, Aage: Om Aarhus-Egnens Stednavne. Hist. Aarb. for Aarhus Stift 1930 p. 1—25.
 — Om Himmerlands Stednavne. Fra Himmerland og Kjær Hrd. XXII (1933) p. 92—148.
Jensen, Knud B.: Til Gefjon-Spørgsmaalet. Danske Studier 1919 p. 92—94.
 — Vikingspor i Syddanmark. Danske Folkemaal III (1929) p. 59—65.
Knudsen, Gunnar: Sydsjællandsk Navneskik ved Aar 1600. Danske Studier 1914 p. 119—28.
 — Nordiska ortnamn (Anm.). Sst. 1914 p. 95—96.
 — Sydsjællands Stednavne. Præstø Amts Aarb. 1917 p. 6—30.
 — Gudminger. Danske Studier 1917 p. 95—96.
 — Gamle Gader (Anm.). Sst. 1917 p. 94—95.
 — Stednavneudvalgets Kontor. Seminaristforen.s Medlemsbl. 1918. Nr. 31—32.
 — Hirtshals eller Hornsnæs. Danske Studier 1918 p. 89—91.
 — De danske Matrikler og deres Benyttelse ved historiske Undersøgelser. Fortid og Nutid II (1919) p. 1—42.
 — Den danske Stednavneundersøgelse. Namn och Bygd VII (1919) p. 61—80.
 — Stednavneudvalgets Kontor. Fortid og Nutid II (1919) p. 143—51.
 — Vindelbrohus. Soranerbladet 4. Aarg. (1919) p. 35—36.

- Knudsen, Gunnar*: Hjemligt Hedenskab (Anm.). Danske Studier 1919 p. 186—88.
- Lidt om sønderjyske Stednavne. Fortid og Nutid III (1921) p. 1—17.
- Engelsk Stednavneforskning (Anm.). Danske Studier 1921 p. 42—45.
- Bornholmske Navne paa Løse. Sst. 1922 p. 172—176.
- Udlejre. Sst. 1922 p. 176—77.
- Om den danske ortnavnsforskningen. Brage's Årsskr. 1923 p. 149—50.
- Vore gamle Stednavne i Skovene. Fra Skoven og Træmarkedet 1923 p. 212—15.
- Løt. Et Stednavn fra Vendsyssel. Danske Studier 1923 p. 92—94.
- Stednavneudvalget. Beretning om Virksomheden i Aarene 1919—23. Fortid og Nutid IV (1923) p. 163—82.
- Stednavne paa Mols. Sst. V (1924) p. 1—18.
- Stednavne [paa Læsø]. H. Grüner Nielsen, Læsøfolk i gamle Dage, Kbh. 1924 p. 104—07.
- Stednavne i vore Farvande. Dansk Fiskeritidende 1925 p. 233—36.
- Lidt om Stednavnene i vore Skove. Dansk Skovforenings Tidsskr. 1925 p. 5—21.
- Af den svenske Stednavneforskning (Anm.). Danske Studier 1925 p. 187—88.
- Løse-Formen i bornholmske Stednavne. Sst. 1925 p. 181—82.
- Om Endelserne i lev og løse i vore Stednavne. Folkeskolen 43. Aarg. (1926) p. 461.
- Stednavneudvalget. Beretning om Virksomheden i Aarene 1923—26. Fortid og Nutid VI (1926) p. 184—99.
- Væggeløse og Vægerne. Danske Studier 1926 p. 95—96.
- Langeland og Taasing. Namn och Bygd XIV (1926) p. 133—40.
- En delabialiseret Form af Holt i jyske Stednavne. Sst. XIV (1926) p. 141—44.
- Smanke. Danske Studier 1927 p. 96.
- Stednavne i Gundsølle. Københavns Amts Aarb. 1927 p. 235—40.
- Stænge. Danske Folkemaal I (1927) p. 65—70.
- Stednavne. Salmonsens Konversationsleksikon 2. Udg. XXII (1927) p. 195—99.
- Nogle Navne fra Sorø Skove. Sorøerbladet 12. Aarg. (1927) p. 48—49.
- Sønderjyske Stednavne. Studium 9. Juli 1927.
- Stednavne paa Mols (Replik). Fortid og Nutid VII (1928) p. 55—68.
- Baldersbrønde. Festskrift til Finnur Jónsson (1928) p. 463—73.
- Lokalhistorie og Stednavnestudium. Fortid og Nutid VIII (1929) p. 1—13.
- Onaften. Danske Folkemaal III (1929) p. 34—39, 152—53.
- Stednavne i Danelagen (Anm.). Danske Studier 1929 p. 92—96.
- Bebyggelse og Stednavne. Trap's Danmark 4. Udg., udg. af Gunnar Knudsen, I (1929) p. 30—32. Endvidere er i denne Udgave af Trap overalt anført ældste bevarede Former af Stednavnene efter Udvalgets Samlinger samt Oplysninger om forsvundne Bebyggelser.
- Et Par Stednavnespørgsmaal. Lolland-Falsters Aarbog 1929 p. 134—36, 141—44.
- Lidt om Stednavne i Nordvestfyn. Turistforen.s Aarb. 1929 p. 205—18.
- Stednavne i vore Farvande. Fiskerens Lommebog 1930 p. 100—02.
- De ældre danske Matrikler. Tidsskr. for Opmaalings- og Matrikulsvæsen XII (1931) p. 1—41.
- Lidt om Stednavne i Vestsjælland. Turistforen.s Aarb. 1931 p. 111—34.
- Amager. Germanska Namnstudier tillägnade Evald Lidén (1932) p. 253—61.
- Væring. Danske Folkemaal VII (1933) p. 138—39.
- Vore Forfædre (Anm.). Danske Studier 1934 p. 84—88.
- Det bornholmske Stednavn Træbenegaard. Sst. 1934 p. 121—27.
- En Jordebog fra Svensketiden. Bornholmske Samlinger 1934 p. 52—56.
- Provstens Hat — og andre Hatte. Festskrift til Vilh. Andersen (1934) p. 339—48.
- Præpositioner i bornholmske Bebyggelsesnavne. Studier tilegnede Verner Dahlerup (1934) p. 25—33.
- Stednavnene i Vikingebygderne. Saga och Sed, Gustav Adolfs Akademiens Årsbok 1932—34 p. 77—82.
- Gamle Navne paa Kirkejord. Namn och Bygd XXII (1934) p. 88—108.

- Kristensen, Marius*: Nordisk Stednavnegranskning. Et historisk Overblik. Danske Studier 1905 p. 177—93.
- Optegnelse af Stednavne. Fra Dansk Folkemindesamling I (1908) p. 77—96.
 - Vore Stednavne. Højskolebladet 9. Decbr. 1910 Sp. 1675—80.
 - (og *Axel Olrik*): Stednavnesagen. Danske Studier 1911 p. 15—27.
 - Godrum. Sst. 1911 p. 47—48.
 - Brandsø. Sst. 1911 p. 48.
 - Kancelli-Forbedringer i Vald. Jordebog? Sst. 1911 p. 122—23.
 - Et Par Yorkshire-Navne. Sst. 1912 p. 139.
 - Københavns Amts Landsbynavne. Aarb. for Københavns Amt 1912 p. 1—16.
 - Nogle sydslesvigske Landsbynavne. Nordiska Ortnamn, tillägn. Ad. Noreen (1914) p. 46—54.
 - Vore Stednavne, deres Forvanskning i Tidernes Løb og Bidrag til den rette Forstaaelse af dem. Fortid og Nutid I (1914—16) p. 109—22.
 - Bidrag til Tolkning af danske Stednavne (1. Marknavne paa sum. 2. Jerstal. 3. Skerne. 4. Løse. 5. De slesvigske thorps-navnes Alder). Namn och Bygd VIII (1920) p. 115—25.
 - Lålands og Falsters Stednavne. Lolland-Falsters Aarb. 1921 p. 24—43, 1922 p. 22—45, 1923 p. 1—14.
 - Varnæs og andre danske Stednavne (1. Varnæs. 2. fit iunc. 3. Foburgh). Namn och Bygd XVI (1928) p. 105—16.
 - Sakses nordiske Person- og Stednavne. Danske Studier 1929 p. 66—73.
 - Om Stednavne ved Flensborg Fjord. Det ottende danske Hjemstavnssævnne (Sønderborg 1931) p. 28—35.
 - De sydfynske Stednavne. Det niende danske Hjemstavnssævnne. Svendborg Amts Aarb. 1932 p. 79—85.
 - Stednavnene og den ældste jyske Synkope. Germanska Namnstudier tillägn. Evald Lidén (1932) p. 128—37.
 - Gæltning ultra brotæ. Danske Studier 1932 p. 187.
 - Ved Grænsen (Burkal Sogns Stednavne). Sønderj. Maandsskr. IX (1933) p. 145—48.
 - Olddansk Syntaks belyst af danske Stednavne. Namn och Bygd XXII (1934) p. 109—17.
 - Uge. Sønderj. Maanedsskr. XI (1935) p. 174—75.
 - Bebyggelsesnavne fra ældre Tid i Ribe Amt. Fra Ribe Amt VIII (1935) p. 579—96.
- Matras, Chr.*: Föroysk Staðanövn. Hitt föroyska studentafelagið gav ut. Kbh. 1924. 15 Sider.
- Eitt sindur um gomul fólkanövn i staðarnövnum okkara. Varðin VIII (1928) p. 165—86.
 - Stednavne paa de færøske Norðuroyar. Aarb. for nord. Oldk. 1932 p. 1—322.
 - Papýli i Föroyum. Varðin XIV (1934) p. 185—87.
- Olrik, Axel*: Guders Navne i nordiske Stednavne. Budstikke for Selsk. for germ. Filologi IV (1902) p. 2—3.
- Ønavne. Danske Studier 1909 p. 204—06, 1910 p. 204—08.
 - Gefion. Sst. 1910 p. 1—31.
 - Stednavnesagen. Særtryk af Rigets Kronik 2. og 3. Decbr. 1910.
 - Undersøgelse af Stednavne. Meddelelser fra Dansk hist. Fællesforen. I (1910) p. 22.
 - (og *Marius Kristensen*): Stednavnesagen. Danske Studier 1911 p. 15—27.
 - En Oldtidshelligdom. Sst. 1911 p. 1—14.
 - Øverød. Aarb. for Københavns Amt 1914 p. 35—45.
 - (og *Jørgen Olrik*): Asgaard. Danske Studier 1914 p. 1—8.
 - Brávellir. Nordiska ortnamn tillägn. Ad. Noreen (1914) p. 297—312; Tilføjelser hertil Namn och Bygd II (1914) p. 321.
 - Søllerød. Aarb. for Københavns Amt 1921 p. 5—14.
- Skautrup, Peter*: Hallig. Danske Studier 1924 p. 184—88.
- Nogle Højnavne i Hardsyssel. Hardsyssels Aarb. 1927 p. 120—35, 1928 p. 168—83 og 1929 p. 156—68.

- Skautrup, Peter*: Frederiksborg Amts Stednavne (Anm.). Danske Studier 1929 p. 176—82.
 — Sønderjyske Stednavne (Anm.). Sprog og Kultur I (1932) p. 102—15.
 — Vore Stednavnekilder. Sst. III (1935) p. 81—92.
Ussing, Henrik: Stednavne i Erritsø Sogn. Danske Studier 1905 p. 157—68.
 — Korskilde og Hovsted. Festskrift til H. F. Feilberg (1911) p. 466—67.
 — Stednavne i Sorø Amt. Sorø Amts Aarb. IV (1915) p. 1—42.
 — (og J. J. Ravn): Stednavne i Holmans og Elbo Herreder. Namn och Bygd IV (1916) p. 17—48.
 — Danske Bøndergaardes Navne. Vort Landbrug Aarg. 36 (1917) p. 379—81 o. fl. Steder.
 — Om Bebyggelserne og Stednavnene paa Østthorp. Danske Studier 1917 p. 83—93.
 — Danske Stednavnes Retskrivning. Sst. 1923 p. 49—60.

UDVALGETS MEDDELERE.

I. SOGNEOPTEGNELSEN.

Til denne Optegnelse er der siden 1921 indkommet Bidrag fra de i nedenstaaende Fortegnelse opførte Meddelere. I Parenthes er anført, hvilket Sogn eller hvilke Sogne hver enkelt Meddeler har behandlet.

- Aagaard, S., Lærer, Magleby, Klippinge. (Magleby S.).
 Aagaard, Søren, Gdr., Hovlbjærg, Lavrbjærg. (Hovlbjærg S.).
 Abel, K. E., Postass., Haderslev. (Gl. Haderslev S.).
 Abildtrup, J., Lærer, Knebel. (Knebel S.).
 Agersnap, E. M., Lærer, Dalgd., Oksbøl. (Ibsker og Aal S.).
 Ahlmann Larsen, Lærer, Hansted, Tisted. (Hansted S.).
 Albrechtsen, A., Lærer, Ejsing, Vinderup. (Ejsing S.).
 Aldal, J., Overlærer, Holstebro. (Holstebro Kbst.).
 Allesø, N. Chr. Sørensen, fhv. Folketingsmd., Søkilde, Odense. (Allese S.).
 Almose, P. J., Lærer, Albæk, Randers. (Albæk S.).
 Alstrup, Alf., Lærer, Støvring. (Buderup S.).
 Amtoft, S. K., cand. mag., Rysenstengade 14¹, Kbh. V. (Fjeldsø, Gøttrup, Kettrup, Klim, Kollerup, Navtrup, N. Ønsild, Sæby og Vust S.).
 Andersen, Lærer, Veringe, Knarreborg. (Veringe S.).
 Andersen, A., Lærer, Mejsling, Vejle. (Jerlev S.).
 Andersen, A., Lærer, Simested. (Simested S.).
 Andersen, A. C., Lærer, Raklev, Kalundborg. (Raklev S.).
 Andersen, A. C., Lærer, Skuldelev, Skibby. (Skuldelev S.).
 Andersen, A. C., Lærer, Skødstrup. (Skødstrup S.).
 Andersen, A. J., Lærer, Bodum, Aabenraa. (Løjt Kirkeby S.).
 Andersen, A. J., Lærer, Røllum, Aabenraa. (Ensted S.).
 Andersen, Alf., Lærer, Aarby, Kalundborg. (Aarby S.).
 Andersen, Anders, Sognefoged, Høllum, Skørping. (Torup S.).
 Andersen, A. O., Lærer, Tulstrup, Hillerød. (Alsønderup S.).
 Andersen, A. P., Gdr., Veksø. (Veksø S.).
 Andersen, A. P., Lærer, Davinde. (Davinde S.).
 Andersen, C., Lærer, Rud, Hadsten. (Rud S.).
 Andersen, Chr., Lærer, Astrup, Arden. (Astrup S.).
 Andersen, Chr., Postbud, Skibby. (Skibby S.).
 Andersen, C. V., Lærer, Ølsted. (Ølsted S.).
 Andersen, Ditlev, Lærer, Ikast. (Idum S.).
 Andersen, J., Sognepræst, Raklev, Kalundborg. (Raklev S.).
 Andersen, J. K., Lærer, Dørup, Skanderborg. (Vorlædegaard S.).
 Andersen, J. P., Lærer, V. Egede, Haslev. (V. Egede S.).

Andersen, K. M., Lærer, Komdrup. (Komdrup S.).
 Andersen, Kr., Kbmd., Ørding, Ø. Assels. (V. Vandet S.).
 Andersen, L., Lærer, Graasten. (Graasten S.).
 Andersen, L. P., Sognefoged, Virket, Eskilstrup. (Falkerslev S.).
 Andersen, M., Lærer, Bindeballe. (Randbøl S.).
 Andersen, M. J., Lærer, Frørup, Stepping. (Frørup S.).
 Andersen, M. P., Lærer, Balle, Odder. (Odder S.).
 Andersen, N., Lærer, Dærup, Glamsbjerg. (Flemløse S.).
 Andersen, N. C., Lærer, Brovst. (Brovst S.).
 Andersen, N. E., Lærer, Sølvsten, Hammel. (Skød S.).
 Andersen, P., Gdr., Ringgd., Avning. (Ø. Alling S.).
 Andersen, P., Lærer, Sigerslevøster, Frederikssund. (Strø S.).
 Andersen, P., Malermester, Hornbæk. (Hornbæk S.).
 Andersen, Peder, Gdr., N. Kongerslev, Kongerslev. (N. Kongerslev S.).
 Andersen, Peder, Sognefoged, Valby, Helsing. (Valby S.).
 Andersen, Richardt, Lærer, Allindemagle, Ringsted. (Allindemagle S.).
 Andersen, S., Lærer, Marie Magdalene, Ryumgaard. (Marie Magdalene S.).
 Andersen, S., Lærer, V. Alling, Avning St. (V. Alling S.).
 Andersen, S. P., Lærer, Aasum, Odense. (Aasum S.).
 Andersen Mølgaard, N., Lærer, Everdrup, Rønnede. (Everdrup S.).
 Andreasen, A. K., Gdr., Glenstrup, Handest. (Glenstrup S.).
 Andreasen, Anton, Gartner, Ø. Brønderslev. (Ø. Brønderslev S.).
 Andreasen, R., Lærer, Høm, Ringsted. (Høm S.).
 Andresen, Chr. F., Lærer, Broager. (Broager S.).
 Andresen, Johan, Rentier, Ullerup, Avnbøl. (Ullerup S.).
 Arentoft, N. C., Lærer, Ørslev, S. Bjerge. (Ørslev S.).
 Aspel, L. P., Lærer, Raasted, Vem. (Raasted S.).
 Asschenfeldt Hansen, Lærer, Tunø. (Tunø S.).
 Astrup, Fr. R., Lærer, Læborg, Vejen. (Læborg S.).
 Attrup, Martin, Lærer, Hørbyhus, Holbæk. (Hørby S.).
 Axelgaard, Tue, Lærer, Langø, Martofte. (Viby og Stubberup S.).
 Bach, Chr., Gdr., Tingstrup, Tisted. (Tisted Lands.).
 Bach, L., Sognefoged, Hæstrup, Hjørring. (Hæstrup S.).
 Bach, N. P. H., Lærer, Sabro, Mundelstrup. (Sabro S.).
 Baden, R. B., Sognepræst, Hvilsted, Odder. (Hvilsted S.).
 Bagger Jensen, P., Lærer, Dyreborg, Henne. (Henne S.).
 Bang, N., Lærer, Mejls, Varde. (Varde Lands.).
 Barsøe, C., Lærer, Bredstrup, Pjedsted. (Bredstrup S.).
 Bay, V., Lærer, Tislund, Bevtøft. (Tislund S.).
 Bech, A., Overlærer, Mariager. (Mariager Kbst.).
 Bech, Jens, Gdr., Drengsted, Døstrup Sønderj. (Døstrup S.).
 Bech, N. P., Gdr., Mariendal, Løsning. (Ølsted S.).
 Behrendt, Chr., Brandt, Middelfart. (Middelfart Kbst. og Landdistr.).
 Bendtsen, V., Lærer, Bølling, Skern. (Bølling S.).
 Bengaard, Fr., Lærer, Balling, Skive. (Balling S.).
 Bergstedt, Aage, stud. med., Walkendorfs Kollegium, Kbh. (Reerslev S.).
 Bertelsen, H. P., Kbmd., Silkeborg. (Linæ S.).
 Bertelsen, K. V., Lærer, Studsdal, Tavlov. (Tavlov S.).
 Bervig, P. C., Lærer, St. Arden, Arden. (St. Arden S.).
 Beier, A. K., Lærer, Løgumkloster. (Løgumkloster S.).
 Birkelund, Hans, Lærer, Nimtofte. (Viby og Nimtofte S.).
 Bisgaard Kristensen, Kr., Lærer, Skovby. (Skovby S.).
 Bistrup, E., Gdr., Langskiftegd., Kalundborg. (Holmstrup S.).
 Bitsch Lauridsen, M., Lærer, Skelby, Herlufmagle. (Skelby S.).
 Bjellekjær, J. Jensen, Sparekassedir., Hillerød. (Gørlose S.).
 Bjerg, Marie, Lærerinde, Elev, Lystrup. (Elev S.).
 Bjerregaard, J. Kr., Lærer, Erritsø, Fredericia. (Erritsø S.).
 Bjerregaard, N. P., Lærer, Skive. (Gerlev S.).
 Bjerring, S., Lærer, Hasseris, Aalborg. (Budolfi Lands.).

Bjerrum, Anders, cand. mag., Grenaaagade 12, Kbh. Ø. (Vodder S.).
 Blicher-Pedersen, S. W., Lærer, Ore, Mejlskov. (Ore S.).
 Bloch, N., Lærer, Ølgod. (Ølgod S.).
 Boas, Sophus, Overlærer, Gramby. (Gram S.).
 Boas, Sophus, Sognepræst, Nyord, Stege. (Nyord S.).
 Boiesen, Laura, Lærerinde, Nykøbing F. (Nykøbing Kbst.).
 Boisen, P., Lærer, Ulborg. (Ulborg S.).
 Boldsen, Mads, Gdr., Udby, Ørsted. (Udby S.).
 Boldt Hansen, Karl H., Skrillinge, Middelfart. (Kavslunde S.).
 Bollerup, Laurids, Gdr., Vostrup. (Lønborg S.).
 Bonde, Chr., cand. polit., Hellerup. (Kovsted S.).
 Bonde, J., Lærer, Skærbæk. (Skærbæk S.).
 Bonnicksen, Chr., Lærer, Ulkebøl, Sønderborg. (Ulkebøl S.).
 Bork, H. J., Lærer, Stadil. (Stadil S.).
 Bork, Johs., Lærer, Lime, Mørke. (Lime S.).
 Bork-Andersen, S., Lærer, St.-Damme, Askeby. (Fanefjord S.).
 Borne, J. J., Lærer, Frøbjærg, Rørmosehus. (Ørte S.).
 Borst, L., Lærer, S.-Skast, Ballum. (S.-Skast S.).
 Borup, Jørgen Jørgensen, Friskolelærer, Bøvlingbjærg. (Bøvling S.).
 Bram, J., Lærer, Tandslet, Als. (Tandslet S.).
 Brandorff, J. O., Kæmner, Kolding. (Kolding Kbst.).
 Bruhn, C., Lærer, Rinkenæs. (Rinkenæs S.).
 Bruntse, C., Lærer, Stenløse, Skt. Klemens. (Stenløse S.).
 Bruun, A., Lærer, Krøjerup, Knabstrup. (S.-Jærløse S.).
 Bruun, A., Lærer, Tjæreborg. (Tjæreborg S.).
 Bruun, Ejnar, Fjelsted, Harndrup. (Fjelsted S.).
 Bruun, Kr., Lærer, Mern. (Mern S.).
 Brüel, Louis, Boghandlermedhj., Kbh. (Lønne, Henne, S.-Bork og Aal S.).
 Brøgger, Thor, Landbolyst, Humlum (Humlum S.).
 Brøndkjær, M., Lærer, Lyderslev, St.-Heddinge. (Lyderslev S.).
 Brøndlund, M., Lærer, Hammerum. (Gellerup S.).
 Brøns, A. J., Lærer, Gimlinge, Flakkebjærg. (Vilslev og Gimlinge S.).
 Buch, P., Lærer, Brakker, Gravens. (Starup S.).
 Bugge Veggens, P., Genealog, Villa Enghøj, Bøsbrovej, Randers. (Kovsted S.).
 Buhl, Chr. M., Lærer, Ørre, Herning. (Ørre S.).
 Bundgaard Christensen, Landbrugslærer, Vivild. (Vivild S.).
 Busk, A. A., Lærer, Hørning, Volk Mølle. (Hørning S.).
 Buus-Jensen, M., Lærer, Kastbjærg, Grenaa. (Kastbjærg S.).
 Byrjalsen, Helge, Lærer, Galten. (Galten S.).
 Bæk, Annette, Lærerinde, Hammelev. (Hammelev S.).
 Bækgaard, P., Lærer, Vitten, Hinnerup. (Vitten S.).
 Bæksted, J., Skoleinsp., Næstved. (Næstved Kbst.).
 Bøgeholt-Laursen, S. C., Landinsp., Terndrup. (Astrup, Brorstrup, Lyngby, Ros-
 trup, Skelum, Skibsted og Visborg S.).
 Bøttiger, Th., Præst, V.-Skerninge. (V.-Skerninge S.).
 Callesen, A., Lærer, Kliplev. (Kliplev S.).
 Caspersen, Lærer, Ladegaardskov, Graasten. (Aadsbøl S.).
 Caspersen, J., Lærer, Roholte, Fakse. (Roholte S.).
 Caspersen, J. C. M., Lærer, Assentoft, Volk Mølle. (Essenbæk S.).
 Christensen, A., Lærer, Harring, Hørdum. (Harring S.).
 Christensen, A. M., Lærer, Ørum. (Ørum S.).
 Christensen, Balthasar, Lærer, Store-Heddinge. (Store-Heddinge Kbst.).
 Christensen, C. A., Lærer, Skallerup, Sønderlev. (Skallerup S.).
 Christensen, Carl, Overlærer, Frederiksværk. (Frederiksværk Kbst.).
 Christensen, C. H., Lærer, Heden, Allested. (Heden S.).
 Christensen, Chr. H., Lærer, Lunde, Stenstrup. (Lunde S.).
 Christensen, Chr. J., Lærer, Testrup, Mariager. (Mariager Lands.).
 Christensen, Chr. T. L., Lærer, Skød, Hadsten. (Skød S.).
 Christensen, C. J., Lærer, Assendrup, Davgaard. (Engum S.).

- Christensen, C. P., Lærer, Kolind. (Kolind S.).
 Christensen, E. P., Lærer, Hemmet, Glæsborg. (Hemmet S.).
 Christensen, H., Gdr., Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Christensen, H., Lærer, Flejsborg, Gatten. (Flejsborg S.).
 Christensen, H. K., Lærer, Frøstrup, Lunde J. (Lunde S.).
 Christensen, J., Lærer, Ø. Farimagsg. 73^a, Kbh. Ø. (Ø. Løgum S.).
 Christensen, Johan, Landmd., Grønhøj, Ingstrup. (Ingstrup S.).
 Christensen, J. P., Lærer, Dybe, Ramme. (Dybe S.).
 Christensen, L. P., Lærer, Torkilstrup, Eskilstrup. (Torkilstrup S.).
 Christensen, Michael, Lærer, Terp, Ulstrup. (S. Vinge og V. Velling S.).
 Christensen, P., Lærer, Havnelev, Rødvig. (Galten og Havnelev S.).
 Christensen, P. Th., Gdr., Skunshave, Brøbst. (Øland S.).
 Christensen, R., Propr., cand. agric., Torsø. (Gern S.).
 Christensen, S., Lærer, Junget, Roslev. (Junget S.).
 Christensen, Thorvald, Viuf. (Viuf S.).
 Christensen=Aalykke, R., Rentier, Rosengade 2, Odder. (Randlev S.).
 Christiansen, C. F., Lærer, N. Jærnløse, Regstrup. (N. Jærnløse S.).
 Christiansen, Chr. M., Lærer, Ø. Egesborg, Mern. (Ø. Egesborg S.).
 Christoffersen, Jens, Nøvling, Gug. (Nøvling S.).
 Clausen, Chr. M., Lærer, N. Nebel. (N. Nebel S.).
 Clausen, Johs. Espelund, cand. theol., Gislev. (Gislev S.).
 Clausen, O., Lærer, Himlingøje, Vallø. (Himlingøje S.).
 Clemmensen, P., Lærer, Turø, Svendborg. (Turø S.).
 Dahl, J., Lærer, Dyrlev, Præstø. (Beldringe S.).
 Dahl, Kr. V., Lærer, Brovad, Fredericia. (Erritsø S.).
 Dalberg, N. A., Lærer, Sig. (Torstrup S.).
 Dalsgaard-Hansen, K., Overlærer, Varde. (Varde Kbst.).
 Dalum, C., Lærer, Pederstrup, Viborg. (Pederstrup S.).
 Dam, Ludv., Lærer, Aaker, Aakirkeby. (Aaker S.).
 Dam, M. P., Lærer, Hassing, Hørdum. (Hassing S.).
 Damgaard, Aage, Lærer, Bjedstrup, Alken. (Dover S.).
 Damm, I. A., Lærer, Burkal, Bylderup=Bov. (Burkal S.).
 Damsbo, N. P. N., Lærer, Skovsgaarde, Nymark. (Haarslev S.).
 Darup, P. Jensen, Fabrikant, Darup, Roskilde. (Roskilde Frue S.).
 Davidsen, Aage, Lærer, Stubdrup, Vejle. (Højen S.).
 Degnbol, Mads, Landstingsmd., S. Lem. (S. Lem S.).
 Demant, Lærer, Ø. Højst. (Højst S.).
 Demuth, Chr., Lærer, Harlev St. (Harlev S.).
 Deuus, Louise, Forfatterinde, Farsø. (Farsø S.).
 Dibbern, Johannes, Lærer, Gedser. (Gedesby S.).
 Dige, Carl, Lærer, Avnslev, Hjulby. (Avnslev S.).
 Dieckman, T. P., Lærer, Skræm, Bonderup. (Skræm S.).
 Djurhuus, N., Lærer, Sumbø, Færøerne. (Sumbø S.).
 Duborg, Hans, Gdr., Bøjsig, Gredstedbro. (Jærnved S.).
 Dyre, L. J., Lærer, Kildebrønde, Taastrup. (Kildebrønde S.).
 Døssing, Jens, Lærer, Jungshoved, Præstø. (Jungshoved S.).
 Ebbesen, P., Tømrermester, Pjedsted. (Pjedsted S.).
 Edslev, K. P., Lærer, Alling, Laven. (Alling S.).
 Ellebjerg, E., Lærer, Østofte. (Østofte S.).
 Elling, N. H. N., Lærer, Emborg, Alken. (Rye S.).
 Elling, N. M., Lærer, Søndersø, Odense. (Skovby og Søndersø S.).
 Ellingsøe, Axel, Lærer, Skringstrup, Skals. (Skals S.).
 Elmenhoff Nielsen, Dyrklæge, Hyllede, Rønnede. (Kongsted S.).
 Enggaard, M., Lærer, Hinge. (Hinge S.).
 Eriksen, C., Lærer, Rødhus, Pandrup. (Hune S.).
 Eriksen, Erik, Lærer, Hornborg, Flemming. (Hornborg S.).
 Eriksen, Edv., Lærer, Ferring, Bonnet. (Ferring S.).
 Eriksen, L. M., Lærer, Kallerup, Todbøl. (Bedsted, Grurup, Hvidbjærg, Hørsted, Jannerup, Kallerup, Nørhaa, Snedsted, Vang, Villerslev og Ørum S.).

Eriksen, M., Lærer, Jegerup, Vojens. (Rise og Jegerup S.).
 Ernebjerg, S. P., Lærer, V. Vedsted, Ribe. (V. Vedsted S.).
 Ertbøll-Nielsen, A. C., Lærer, Kongerslev. (S. Kongerslev S.).
 Eskildsen, Cl., Seminarlærer, Tønder. (Ubjærg S.).
 Estrup, J., cand. theol., Skaføgård, Mørke. (Hvilsager S.).
 Fausø, C., Lærer, Stenbergholt, Avning. (Gesing S.).
 Feddersen-Jensen, P., Lærer, Visby, Jyll. (Visby S.).
 Fenger, F. G., Sognepræst, Udby, Holbæk. (Udby S.).
 Fiil Pedersen, A. K., Lærer, Vorning, Onsild. (Vorning S.).
 Filipsen, Niels, Lærer, N. Løgum, Løgumkloster. (N. Løgum S.).
 Fjalland, Aage N., cand. mag., Børkop. (Ørslevkloster S.).
 Flensborg, J. Thygesen, Lærer, Raarup. (Raarup S.).
 Fløe Jensen, P., Lærer, Hvornum, Hobro. (Hvornum S.).
 Foged, Chr., Gdr., Tingstrup, Tisted. (Tisted Lands.).
 Frandsen, Fr., Lærer, Simmelkær, Sunds. (Simmelkær S.).
 Frandsen, N., Rentier, Virring, Ugelhuse. (Virring S.).
 Frandsen, N. P., Lærer, Farstrup, Løgstør. (Farstrup S.).
 Frederiksen, H., Lærer, Stensby, Stensved. (Kalvehave S.).
 Frederiksen, P., Lærer, Tved, Svendborg. (Tved S.).
 Frederiksen, Th., Lærer, Tise, Manna. (Tise S.).
 Frederiksen, V. C., Sognepræst, Toreby, Flintinge. (Toreby S.).
 Fredgaard, M. C., Lærer, Tise, Jebjærg. (Tise S.).
 Fredskild, G. P., Lærer, Hvidbjærg, Karby. (Hvidbjærg S.).
 Frie, J. C. P., Lærer, Lunde, Hammerum. (Gellerup S.).
 Friis, Jens, Lærer, Gerrild. (Gerrild S.).
 Fritzen, Rasmus, Gdr., Toftemark, Knarreborg. (Tommerup S.).
 Frydendahl, H. Chr., Lærer, Krarup, Espe. (Krarup S.).
 Funch, H. H., Lærer, Rønbjærg. (Rønbjærg S.).
 Funck, Svend Aage, Lærer, Romsø. (Viby S.).
 Gaardboe, A. P., Lærer, Hvims, Aalbæk. (Raabjærg S.).
 Gaarde, C., Lærer, Fangel. (Fangel S.).
 Gade, Chr., Malermester, Humlum. (Resen og Humlum S.).
 Gammelgaard, Chr. Andresen, Lærer, Stubbæk, Aabenraa. (Ensted S.).
 Gejlager, A. J., Lærer, Stensballe, Horsens. (Vær og Ørreslev S.).
 Gelsbjerg, Jens Peter, Gdr., Faarbæk, Karup, Jyll. (Haderup S.).
 Gisselbæk, O., Lærer, Tilst, Mundelstrup. (Tilst S.).
 Graf, D., Lærer, Svindinge. (Svindinge S.).
 Gram, Karen, Frue, Allerødgd., Lillerød. (Anholt S.).
 Gransløv, P., Lærer, Tisted, Nørager. (Tisted S.).
 Grave, Uddeler, Koed, Kolind. (Koed S.).
 Grevsen, G., Lærer, Mommærk. (Lysabild S.).
 Grosbøl, Jørgen, Lærer, V. Højrup, Arnum. (V. Højrup S.).
 Grundahl, J. F., Bagermester, Holsted. (Holsted S.).
 Grundahl, J. J., Lærer, Jærne, Esbjærg. (Jærne S.).
 Grønbech, Jørg. L., Allinge. (Allinge Kbst.).
 Grønbæk, D., Volling, Balling. (Volling S.).
 Grønbæk, H., Lærer, Kvong, N. Nebel. (Kvong S.).
 Guldvang, G. M., Lærer, Lønne, N. Nebel. (Lønne S.).
 Gundorph Jørgensen, Lærer, Wendtsminde, Korinth. (Brahetrolleborg S.).
 Gustavsen, Inger Amtoft, Lærerinde, N. Onsild, Onsild. (Døstrup, Fjeldsø, N. Onsild og Øls S.).
 Gydesen, P., Gdr., Erritsø, Fredericia. (Erritsø S.).
 Haagenzen, Hans P., Fiskehandler, Gudhjem. (Gudhjem S.).
 Haahr, M., Lærer, S. Rind, Rindsholm. (Rind S.).
 Haahr, P. H., Lærer, Tistrup. (Tistrup S.).
 Hald, Kristian, mag. art., S. Fasanvej 65, Kbh. F. (Hassing, Sønderhaa, Todbjærg, Torsager og Vestervig S.).
 Hald, N., Lærer, Horsens, Langholt. (Hammer og Horsens S.).
 Hald, P. L., Viceskoleinsp., Tisted. (Tisted Kbst.).

Halved, E., Lærer, Fløng, Hedehusene. (Fløng S.).
 Halvgaard, H., Lærer, Aarslev, Randers. (Aarslev S.).
 Hammershøj, A., Lærer, Draaby, Æbeltoft. (Draaby S.).
 Hansen, Lærer, Løjt-Kirkeby. (Løjt-Kirkeby S.).
 Hansen, A., Sogneraadsformd., Kalsager, Næstved. (Herlufsholm S.).
 Hansen, Anders, Gdr., Rolstedgd., Langeskov. (Rolsted S.).
 Hansen, Anders, Gdr., Verninge, Knarreborg. (Verninge S.).
 Hansen, Anthon, Amsraadsmedl., Slamre, Neksø. (Bodilsker S.).
 Hansen, Axel, Lærer, Herringløse, Veksø. (Hvedstrup S.).
 Hansen, C., Gdr., N. Jærnløse, Regstrup. (N. Jærnløse S.).
 Hansen, Chr., Lærer, Flemløse. (Flemløse S.).
 Hansen, Chr., Rentier, Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Hansen, Chr., Ørnholm. (Tikøb S.).
 Hansen, Christian, Solhøj, Kirke-Eskilstrup. (Kirke-Eskilstrup S.).
 Hansen, Christoffer, Lærer, Mesinge. (Mesinge S.).
 Hansen, E., Lærer, Moseby, Horbelev. (Aastrup S.).
 Hansen, Edvard, Lærer, Fjaltring. (Fjaltring S.).
 Hansen, Fr., Lærer, Næs, Vordingborg. (Kastrup S.).
 Hansen, G., Lærer, Bandholm. (Bandholm S.).
 Hansen, H., Gdr., Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Hansen, H., Lærer, Gylling. (Gylling S.).
 Hansen, H. A., Lærer, Bovense, Ullerslev. (Bovense S.).
 Hansen, H. A., Lærer, Halling, Randers. (Halling S.).
 Hansen, H. A., Lærer, Verst. (Verst S.).
 Hansen, Hans, Gdr., Karlebo, Kokkedal. (Karlebo S.).
 Hansen, Hans, Gdr., Østerlund, Lakkendrup. (Gudbjærg S.).
 Hansen, Hans, Kontorbest., Taageby, Mern. (Mern S.).
 Hansen, Hans, Skovløber, Højbjerg Hegn, Helsing. (Helsing S.).
 Hansen, Hans Lund, cand. mag., Glud. (Glud S.).
 Hansen, H. C., Lærer, Trabjærg, Holstebro. (Borbjerg S.).
 Hansen, H. C., Lærer, Tyregod. (Tyregod S.).
 Hansen, H. Chr., Lærer, Horne, Hjørring. (Horne S.).
 Hansen, Helge Ring, cand. mag., Mynstersvej 7, Kbh. V. (Raklev S.).
 Hansen, H. J., Lærer, Birkende, Langeskov. (Birkende S.).
 Hansen, H. K., cand. pharm., Vinkelvej 6 B³, Kbh. V. (Svallerup S.).
 Hansen, H. P., Lærer, Krogstrup, Skibby. (Krogstrup S.).
 Hansen, H. P., Lærer, Ørslev, Vordingborg. (Ørslev S.).
 Hansen, H. P., Museumsforst., Herning. (Herning Kbst.).
 Hansen, J., Lærer, Haasum, Ramsing. (Haasum S.).
 Hansen, J., Lærer, Pederstrup, Lov. (Mogenstrup S.).
 Hansen, J., Sognepræst, Hostrup, Jejsing. (Hostrup S.).
 Hansen, Joh., Lærer, Niløse, Dianalund. (Niløse S.).
 Hansen, Joh., Lærer, Sletterød, Harndrup. (Fjelsted S.).
 Hansen, Johs., Lærer, Frejlev. (Kettinge S.).
 Hansen, J. P., Lærer, Butterup, Regstrup. (Butterup S.).
 Hansen, J. T., Lærer, Sparkær. (Borris S.).
 Hansen, K. E., Lærer, Sødring, Havndal. (Sødring S.).
 Hansen, L., Dyrslæge, Skolegade 21, Esbjerg. (Esbjærg Kbst.).
 Hansen, Lars, Gdr., Bøgebjærggd., Ullerup, Hundested. (Torup S.).
 Hansen, M. A., Frue, Christiansminde, Guldbjærg. (Skovby S.).
 Hansen, Marius, Lærer, Bredballe, Vejle. (Hornstrup S.).
 Hansen, N., Lærer, Valløby, Vallø. (Valløby S.).
 Hansen, Niels, Maskinbygger, Lykkegd., Ullerslev. (Rolsted S.).
 Hansen, N. K., Lærer, Horne, Tistrup. (Horne S.).
 Hansen, N. P., Lærer, Torslunde, Taastrup. (Torslunde S.).
 Hansen, O., Lærer, Ullerslev. (Ullerslev S.).
 Hansen, Ole, Partikulier, Solrød Nordmark, Havdrup. (Solrød S.).
 Hansen, P., Lærer, Krungerup, Saksøbing. (Radsted S.).
 Hansen, Peter, Gdr., Højvang, Aale. (Aale S.).

- Hansen, Peter, Gdr., Tevring, Døstrup Sønderj. (Døstrup S.).
 Hansen, P. Holme, Lærer, Lestrup, Fakse. (Kongsted S.).
 Hansen, P. L., Abild, Tønder. (Abild S.).
 Hansen, P. N., Lærer, Østerlars. (Østerlars S.).
 Hansen, R., Lærer, Helstrup, Stevnstrup. (Helstrup S.).
 Hansen, R. Berenth, Malermester, Ny Vesterg. 5, Odense. (Fjelsted og Harendrup S.).
 Hansen, R. J., Lærer, Skaarup. (Skaarup S.).
 Hansen, S. Karl, Lærer, Hedevang, Oddum. (Oddum S.).
 Hansen, Th., Møllebakken, Svanke. (Ibsker S.).
 Hansen, Th. Kr., Hoven, Tarm. (Hoven S.).
 Hansen Pedersen, N. P., Lærer, Lunde, J. (Lunde S.).
 Haraldsen, Johanne, Lærerinde, Kvivig, Færøerne. (Kvivig S.).
 Harild, Andr., Lærer, Bodilsker. (Bodilsker S.).
 Harlou, J., Lærer, Fuglse, Holeby. (Fuglse S.).
 Hasseriis, J., Lærer, Kavslunde. (Gamborg S.).
 Hauberg, Th., Lærer, Ølst, Randers. (Ølst S.).
 Hauge, A., Lærer, Voldtofte, Flemløse. (Flemløse S.).
 Hauge, Fr. Chr., Lærer, Skellerup Nygaard, Resenbro. (Linæa S.).
 Have, C. H., Lærer, Hov, Lohals. (Hov S.).
 Have, Niels, Gdr., Tingstrup, Tisted. (Tisted Lands.).
 Hedegaard, A. L., Lærer, Jerlev, Vejle. (Jerlev S.).
 Hedemand, C. C., Lærer, Græsted. (Græsted S.).
 Hedemand, J. C., Lærer, Hov, Mariager. (Mariager Lands.).
 Hedin, Niels, cand. pharm., N. Sundby. (Hammer og Sulsted S.).
 Heding, Jørgen, Lærer, Kronprinsensg. 71^a, Esbjerg. (Skast S.).
 Hegelund, Jørgen, Lærer, Ulstrup, Gørlev. (Gørlev og Bakkendrup S.).
 Heilesen, Thomas, Lærer, Smidstrup, Vraa. (Sejlstup S.).
 Helmig, V., Lærer, Vemmenæs, Svendborg. (Bjærgby S.).
 Henriksen, H. C., Lærer, Hadsbjerg, Hadsten. (Hadsbjerg S.).
 Henriksen, H. J., Lærer, Boring, Rask Mølle. (Hvirring S.).
 Henriksen, H. M., Lærer, Brangstrup, Ringe. (Ringe S.).
 Henriksen, H. T. M., Lærer, Birkerød. (Birkerød S.).
 Henriksen, Kr., Lærer, Sandvig. (Sandvig Kbst.).
 Henriksen, Otto, Lærer, Lillebrænde, Stubbekøbing. (Lillebrænde S.).
 Henriksen, V. K., Lærer, Ø. Vandet, Vandet. (Ø. Vandet S.).
 Hermansen, K. M., Lærer, Skodborg. (Skodborg S.).
 Herrmann, V., Lærer, Tikøb. (Tikøb S.).
 Hesselager, K., Lærer, Etterup, Aarup. (Rørup S.).
 Hillgaard, Kr. B., Sognepræst, Omø, Skælskør. (Omø S.).
 Hjort, F., Proprietær, Baagegd., Tommerup. (Tommerup S.).
 Holdgaard, C., Lærer, Langaa. (Langaa S.).
 Holm, Frands, Lærer, Klakring. (Klakring S.).
 Holm, J., Lærer, Adsbøl, Graasten. (Adsbøl S.).
 Holm, J. Th., Laven. (Linæa S.).
 Holm, N., Lærer, Raasted, Bur. (Raasted S.).
 Holm, N. A., Lærer, Allinge. (Allinge Kbst.).
 Holm, P., Forpagter, Kalundborg. (Kalundborg Kbst.).
 Holm, P. L., Avlsbruger, Allinge. (Allinge Kbst.).
 Holst, J. C., Lærer, Gravballe. (Svostrup S.).
 Holsten, H. Berner Schilden, Baron, Langesø (Vigerslev S.).
 Holst Thomsen, A., Lærer, Ulbjærg, Skals. (Ulbjærg S.).
 Holt, Th. N., Lærer, Skærup, Børkop. (Skærup S.).
 Horn, P., Lærer, Hjørring. (Ajdt S.).
 Hovgaard, Ingv., Lærer, Enslev, Gerlev. (Enslev S.).
 Hovmand, J. P., Lærer, Engestofte, Maribo. (Engestofte S.).
 Hummeluhre, H. C., Lærer, Rends, Jyndeved. (Linæa og Burkal S.).
 Hune, P. J., Lærer, Voldum, Randers. (Voldum S.).
 Husth, Carl A., Strandfoged, Nielstrup, Jerup. (Elling S.).

Hvelplund Jensen, Kr., Lærer, Hover, Muldbjærg. (Hover S.).
 Hvorslev, Joh. Fr., Lærer, Rimsø, Gerrild. (Rimsø S.).
 Hyllemose, H., Skoleforst., Magleby, Møn. (Magleby S.).
 Høeg, J. N. B., Fyrmester, Hirtsholmene, Frederikshavn. (Hirtsholmene).
 Høgstrøm, C. J., Lærer, Bregninge. (Bregninge S.).
 Højmark, H., Lærer, Gammelstrup, Stoholm. (Gammelstrup S.).
 Ibsen, C., Lærer, Hune, Pandrup. (Hune S.).
 Ingildsen, A., Lærer, Vinderød, Frederiksværk. (Vinderød S.).
 Ingvorsen, Ingvor, Gdr., Terslev, Tureby. (Terslev S.).
 Iversen, J., Lærer, St.-Anst, Anst. (Anst S.).
 Jacobsen, Lærer, Bojskov, Avnbøl. (Adsbøl S.).
 Jacobsen, D. S., Lærer, Søllinge, Pederstrup. (Søllinge S.).
 Jacobsen, J., Lærer, Famién, Færøerne. (Famién S.).
 Jacobsen, J., Skoleinsp., Viborg. (Viborg Kbst.).
 Jacobsen, J. C., Lærer, Vejvad, Holstebro. (Vinding S.).
 Jacobsen, J. C., Lærer, Øsløs, Vesløs. (Øsløs S.).
 Jakobsen, J. H., Sognefoged, Nebbelunde. (Nebbelunde S.).
 Jakobsen, L., Lærer, Rolund, N.-Aaby. (Udby S.).
 Jegind, N. Math., Lærer, Ellum, Løgumkloster. (Løgumkloster Lands.).
 Jensen, A. C., Lærer, Nors. (Nors S.).
 Jensen, A. Chr., Gdr., Løt, Vraa. (Børglum S.).
 Jensen, A. Chr., Lærer, Lading, Mundelstrup. (Lading S.).
 Jensen, Anders, Gdr., Stagebjærggd., Almind. (Almind S.).
 Jensen, A. P., Lærer, Boddum, Hurup. (Boddum S.).
 Jensen, C., Lærer, Hjarnø, Horsens. (Hjarnø S.).
 Jensen, Carl, Lærer, Fuglebjærg. (Fuglebjærg S.).
 Jensen, C. G., Lærer, Tjæreby. (Tjæreby S.).
 Jensen, Chr., Lærer, Linde, Bur. (Asp S.).
 Jensen, Ernst, Lærer, Arnborg, Herning. (Arnborg S.).
 Jensen, Frederik, Hmd., Snerpen, Tolne. (Tolne S.).
 Jensen, Frederik, Murer, Nygade 18, Silkeborg. (Silkeborg Landdistr.).
 Jensen, Frovin, Friskolelærer, Højby, Fyn. (Højby S.).
 Jensen, G., Lærer, Kettrup, Fjerritslev. (Kettrup S.).
 Jensen, Hans, Hadsund. (Visborg S.).
 Jensen, H. C., Lærer, Fønsskov, N.-Aaby. (Føns S.).
 Jensen, H. C., Lærer, Gyngstrup, Kappendrup. (Krogshølle S.).
 Jensen, Hjalmar, Gdr., Gammelsminde, Karleby. (Horreby S.).
 Jensen, H. S., Lærer, Torup, Ulstrup. (Torup S.).
 Jensen, I. K., Lærer, Blenstrup, Skørping. (Blenstrup S.).
 Jensen, J., Sognefoged, Revshalegd., Engesvang. (Kragelund S.).
 Jensen, J. A., Sognepræst, Bjerregrav. (Aalum og Bjerregrav S.).
 Jensen, Jak., Gdr., Nørup, Regstrup. (N.-Jærnløse S.).
 Jensen, J. Bollerup, Lærer, Resen, Skive. (Resen S.).
 Jensen, J. C., Lærer, Busk, Hammerum. (Gellerup S.).
 Jensen, J. C., Lærer, Hemmed, Glæsborg. (Hemmed S.).
 Jensen, Jens, Gdr., Mogenstrup, Regstrup. (S.-Jærnløse S.).
 Jensen, Jens Iversen, Gdr., Hundeleve, Gølstrup. (Vejby S.).
 Jensen, J. K., Hovlbjærg Planteskole, Lavrbjærg. (Hovlbjærg S.).
 Jensen, J. K., Lærer, Eskelund, Brørup. (Brørup S.).
 Jensen, J. M., Sognefoged, Væt, Langaa. (Ørum S.).
 Jensen, Johs., Bmd., Hoed. (Hoed S.).
 Jensen, J. P., Højskolelærer, Høng. (Finderup S.).
 Jensen, J. P., Lærer, Alsted, Nykøbing M. (Alsted S.).
 Jensen, J. P., Lærer, Magleby, Nordenbro. (Magleby S.).
 Jensen, J. P., Lærer, Sparkær. (Davbjærg S.).
 Jensen, J. P., Lærer, Støvring, Randers. (Støvring S.).
 Jensen, J. S., Lærer, Dronningborg, Randers. (Dronningborg S.).
 Jensen, J. S., Lærer, Haarslev, Gamby. (Haarslev S.).
 Jensen, J. Sejr, Lærer, Nølev, Assendrup. (Nølev S.).

- Jensen, Jul., Lærer, Glarbo, Rye. (Rye S.).
 Jensen, Karl, Lærer, Nordby, Fanø. (Nordby S.).
 Jensen, Karl K. A., Lærer, Kippinge, N. Ælslev. (Kippinge S.).
 Jensen, K. G., Lærer, Farringløse, Ringsted. (Farringløse S.).
 Jensen, K. P., Hmd., Rye. (Rye S.).
 Jensen, K. Th., Lærer, Husby, Ejby. (Husby S.).
 Jensen, L., Lærer, Rønnebæk, Næstved. (Rønnebæk S.).
 Jensen, Laurits, Politibetjent, København. (Lynderup S.).
 Jensen, L. C., Lærer, cand. phil., Gilleleje. (Gilleleje og Søborg S.).
 Jensen, L. C., Partikulier, Hals. (Hals S.).
 Jensen, L. P., Lærer, Krejbjerg, Ballum. (Krejbjerg S.).
 Jensen, M., Lærer, Kattrup, Hasselager. (Kolt S.).
 Jensen, M., Lærer, N. ÆBork. (N. ÆBork S.).
 Jensen, Martin, Tegner, Borup St. (Borup, Daastrup, Kimmerslev, N. ÆDalby og Syv S.).
 Jensen, Morten, Branddir., Idestrup, S. Ærslev. (Idestrup S.).
 Jensen, N., Lærer, Gosmer, Bovlstrup. (Gosmer S.).
 Jensen, N. C., Lærer, Hornbæk, Randers. (Hornbæk S.).
 Jensen, Niels, Gdr., Favsing, Allingaabro. (Favsing S.).
 Jensen, N. J., Lærer, Nybo, Tommerup. (Tommerup S.).
 Jensen, P., Lærer, Knudsgd., Sparkær. (Davbjerg S.).
 Jensen, P. A., Sognepræst, Skyum, Hørdum. (Skyum S.).
 Jensen, P. E., Lærer, Grindløse, Jullerup. (Grindløse S.).
 Jensen, P. J., Gdr., Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Jensen, P. K., Lærer, Hvidbjærg. (Hvidbjærg S.).
 Jensen, S., Lærer, Fovlum, Viborg. (Tjele S.).
 Jensen, S. P., Lærer, Ganløse, Maaløv. (Ganløse S.).
 Jensen, Søren, Lærer, Hammelev. (Hammelev S.).
 Jensen, Th., Lærer, Vestenskov, Nakskov. (Vestenskov S.).
 Jensen, Thøger, Lærer, Følle, Rønde. (Bregnet S.).
 Jensen, Uffe, Lærer, Velling, Ringkøbing. (Velling S.).
 Jensen, V., Lærer, N. ÆVissing, Skanderborg. (Venge S.).
 Jensen-Stevns, H., Lærer, Hellested, Haarlev. (Hellested S.).
 Jensen-Storch, J., Lærer, Haarby. (Haarby S.).
 Jessen, F. V., Lærer, Braaby. (Braaby S.).
 Jeppesen, A. Bjørn, Lærer, Hjadstrup, Kappendrup. (Hjadstrup S.).
 Jeppesen, E., Lærer, Vaalse, N. Ælslev. (Vaalse S.).
 Jeppesen, G. P., Lærer, Strynø. (Strynø S.).
 Jeppesen, J. K., Lærer, Sejerslev, Nykøbing M. (Ejerslev, Jørsby og Sejerslev S.).
 Jepsen, A. K., Lærer, Døstrup, Himmerland. (Døstrup S.).
 Jepsen, O., Sognepræst, Venø. (Venø S.).
 Jepsen, P., Lærer, Fjelstrup. (Fjelstrup S.).
 Jespersen, J., Godsforv., Nysø, Præstø. (Præstø Lands.).
 Jespersen, L., Lærer, S. ÆVilstrup, Eltang. (S. ÆVilstrup S.).
 Jespersen, Martin, Lærer, Gørding. (Gørding S.).
 Jessen-Hansen, Hans, cand. polyt., Brøndsteds Allé 4², Kbh. V. (Jernved S.).
 Joensen, Joen E., Lærer, Midvaag, Færøerne. (Midvaag S.).
 Joensen, Joen J. A., Kongsbonde, Midvaag, Færøerne. (Midvaag S.).
 Johannesen, C. L., Lærer, Oreby (Sakskøbing Lands.).
 Johannsen, H., Lærer, Oksbøl pr. Nordborg. (Oksbøl S.).
 Johnsen, A., Lærer, Vrinders. (Rolsø S.).
 Johansen, J., Partikulier, N. ÆJærnløse, Regstrup. (N. ÆJærnløse S.).
 Johansen, Niels, Lærer, Gravlev, Støvring. (Gravlev S.).
 Johansen, P., Lærer, Kirkerup, Slagelse. (Kirkerup S.).
 Johansen, Th., Lærer, Aarestrup, Støvring. (Aarestrup S.).
 Johnsen, Anna, Lærerinde, Hals, Læsø. (Hals S.).
 Juel, J. Chr., Kæmner, Faaborg. (Faaborg Kbst.).
 Juel, J. M., Lærer, Aas, Søvind. (Søvind S.).
 Juhl, Klaus Aller, Lærer, Christiansfeld. (Aller S.).

Juncker, A. Chr., Lærer, Hadsten. (Hadsten S.).
 Jørgensen, C., Lærer, Ludvigsmunde, Haagerup. (Brahetrolleborg S.).
 Jørgensen, Chr., Lærer, Hindevad, Gamby. (Haarslev S.).
 Jørgensen, Erik H., Lærer, Tøstrup, Kolind. (Tøstrup S.).
 Jørgensen, H., Sogneraadsformd., Uge. (Uge S.).
 Jørgensen, Hans, Lærer, Aahøjrup, Brænderup. (Brænderup og Kerte S.).
 Jørgensen, Hans, Lærer, Brunde, Horsens. (Skjolde S.).
 Jørgensen, J., Lærer, Hasle. (Hasle Kbst.).
 Jørgensen, J., Lærer, Keldbymagle, Stege. (Keldby S.).
 Jørgensen, J. C., Lærer, Aagerup. (Aagerup S.).
 Jørgensen, J. O., Lærer, Ryde, Søllested. (Ryde S.).
 Jørgensen, Johs., Lærer, Nees, Vem. (Nees S.).
 Jørgensen, J. K. H., Lærer, Gerskov, Otterup. (Skeby S.).
 Jørgensen, J. P., Gdr., Brederød, Frederiksværk. (Kregme S.).
 Jørgensen, J. P., Lærer, Ørum, Højslev. (Ørum S.).
 Jørgensen, J. S., Overlærer, Birkerød. (Birkerød S.).
 Jørgensen, K., Lærer, Ø. Tørslev. (Ø. Tørslev S.).
 Jørgensen, K. E., Lærer, Nørager, Allingaabro. (Nørager S.).
 Jørgensen, L., Gundslev, N. Alslev. (Gundslev S.).
 Jørgensen, L., Lærer, Skørring, Mørke. (Skørring S.).
 Jørgensen, M., Sognepræst, Langebæk. (Kalvehave S.).
 Jørgensen, Martin, Gdr., Karpenhøj, Knebel. (Vistoft S.).
 Jørgensen, O. V., Lærer, Egense. (Egense S.).
 Jørgensen, P., Gdr., Fuglse, Holeby. (Fuglse S.).
 Jørgensen, Peter, cand. mag., Egilsg. 31, Kbh. S. (Brede S.).
 Jørgensen, R. G., Lærer, Skivholme, Skovby Østj. (Skivholme S.).
 Jørgensen, S. Chr., Lærer, Dalbynder, Havndal. (Dalbynder S.).
 Jørgensen, Th., Lærer, Bjørnø, Faaborg. (Bjørnø S.).
 Kannegaard, R. J., Lærer, Hornstrup, Vejle. (Hornstrup S.).
 Karstensen, E., Lærer, Kalhave, Uldum. (Hornborg S.).
 Kastberg, Hans, Gdr., Kyvling, Tarm. (Lønborg S.).
 Keller, Jens, Gdr. Lovrup, Døstrup Sønderj. (Døstrup S.).
 Kelstrup, H., Sognepræst, Beder, Malling. (Beder og Malling S.).
 Kelstrup, Halvor, Lærer, Langtved, Ullerslev. (Flødstrup S.).
 Kelstrup, Thorvald, Lærer, Rønninge, Langeskov. (Rønninge S.).
 Kibæk, L., Lærer, Ørum, Davgaard. (Ørum S.).
 Kirkegaard, J. J., Lærer, Hyllested. (Hyllested S.).
 Kirkeskov, P., Lærer, Gedved. (Tolstrup S.).
 Kiær, Sv., Lærer, Snøde, St. Snøde. (Snøde S.).
 Kjeldsen, N., Lærer, Kallø, Sakskøbing. (Taars S.).
 Kjeldsen, P. Chr., Lærer, Boeslum, Æbeltoft. (Draaby S.).
 Kjellerup, Chr., Lærer, Gedsted. (Gedsted S.).
 Kjems, Hjalmar, Skoleinsp., Skive. (Skive Kbst. og Lands.).
 Kjersgaard, C., Lærer, S. Onsild, Onsild. (S. Onsild S.).
 Kjær, Snedkermester, Bottrup, Løsning. (Ølsted S.).
 Kjær, Jens, Provst, Peder Skramsg. 5, Aarhus. (Søvind S.).
 Kjær, V., Læge, Hurup. (Hurup S.).
 Kjærsgaard, K., Lærer, Eltang. (Eltang S.).
 Kjærsgaard, Kr., Lærer, V. Skerninge. (V. Skerninge S.).
 Kjølby, Anton, Lærer, Legind, Nykøbing M. (Elsø og Lødderup S.).
 Klausen, Hans, Lærer, Agedrup. (Agedrup S.).
 Klinkby, A., Lærer, Dalby. (Dalby S.).
 Klitgaard, C., Postmester, Hjørring. (Hjørring Kbst.).
 Kløjgaard, Chr., Gdr., Stagstrup, Hørdum. (Stagstrup S.).
 Knag, Peder, Gdr., Ballum, Bredebro. (Ballum S.).
 Knarreborg, H., Lærer, Øksendrup. (Øksendrup S.).
 Knudsen, A., Lærer, Sonnerup, Roskilde. (Sonnerup S.).
 Knudsen, C., Lærer, Frejlev, Aalborg. (Frejlev S.).
 Knudsen, Ebbe Hugger, Lærer, Vejlbæk, Faarhus. (Bov S.).

- Knudsen, Gunnar, cand. mag., Marediget 5, Charlottenlund. (Slagelse Skt. Peders Lands.).
- Knudsen, N., Lærer, Hjerk. (Hjerk S.).
- Knudsen, Nis Arnold, Lærer, Bylderup. (Bylderup S.).
- Knudsen, N. P., Lærer, Haslund, Randers. (Haslund S.).
- Knudsen, R., Lærer, Tværsted, Sindal. (Tværsted S.).
- Knudsen, Regnar, Lektor, Klinten, Risskov St. (Vejlby S.).
- Kofoed, Joh., Lærer, Allinge. (Allinge Kbst.).
- Kofoed, Peder, Avlsbruger, Sandvig. (Sandvig Kbst.).
- Kollerup, K., Lærer, Roerslev, Blanke. (Roerslev S.).
- Kolstrup, M., Lærer, Ravnkilde, Arden. (Ravnkilde S.).
- Korsager, J. O. R., Lærer, Torsø, Grenaa. (Voldby S.).
- Korsum, J., Lærer, Have, Hammerum. (Gellerup S.).
- Koudahl, Kr., Lærer, Skanderup, Gern. (Skanderup S.).
- Kousgaard, Harald, Lærer, Klovby, Forsinge. (Ubby S.).
- Krag, J., Amsraadsmedl., Trappendal, Hejls. (Hejls S.).
- Kragh, Kr., Skoleinsp., Kerteminde. (Kerteminde Kbst.).
- Kragh, N., Sognepræst, Hundslund. (Hundslund S.).
- Kristensen, Asger, Lærer, Sønderby, Horsens. (Glud S.).
- Kristensen, Aug., Lærer, Sjørup. (Vrove S.).
- Kristensen, E. Tang, Forf., Vejle. (Skibet S. og Vejle Kbst.).
- Kristensen, H. K., Lærer, Frøstrup, Lunde Jyll. (Ovtrup S.).
- Kristensen, H. P., Lærer, Majbølle, Guldborg. (Majbølle S.).
- Kristensen, Jens, Lærer, Hjortsvang, Tørring. (Linnerup S.).
- Kristensen, Jens, Lærer, Ø.-Løgum, Hovslund. (Ø.-Løgum S.).
- Kristensen, J. Kr., Lærer, Bramdrup, Kolding. (Bramdrup S.).
- Kristensen, J. Th., Lærer, Yderik, Sig. (Torstrup S.).
- Kristensen, Kr., Skoleinspekt., Neksø. (Neksø Kbst.).
- Kristensen, Marius, Dr. phil., Lyngholmvej 47, Vanløse. (Himmelev og Lyø S.).
- Kristensen, N. J., Lærer, N.-Saltum, Saltum. (Saltum S.).
- Kristensen, Torolf, Lærer, Vinkel, Viborg. (Vinkel S.).
- Kristiansen, M. K., Lærer, Visby, Bedsted. (Visby S.).
- Krog, S., Lærer, Godsted, Nysted. (Godsted S.).
- Krogh, Chresten, Partikulier, V.-Hassing. (V.-Hassing S.).
- Krogh, Chr. N., Lærer, Lyby. (Lyby og Tøndering S.).
- Krogh, J., Lærer, L.-Vorde, Gudumlund. (L.-Vorde S.).
- Krogh, J. Chr., Lærer, Ring, Avning. (Ø.-Alling S.).
- Krogh, Niels, Husejer, Aarestrup, Støvring. (Aarestrup S.).
- Krogh, V. E., Lærer, Ferslev, Svenstrup. (Ferslev S.).
- Krogsgaard, P. K., Lærer, Vostrup. (Lønborg S.).
- Kræmer, P., Gdr., Jebjærg, Langaa. (Ørum S.).
- Krøigaard, P. S., Lærer, Aversi, Haslev. (Aversi S.).
- Kudahl, Kr., Lærer, Skamby. (Skamby S.).
- Kvist, John, Lærer, Kragelund, Bække. (Bække S.).
- Kyø, N. C. N., Lærer, Flade, Frederikshavn. (Flade S.).
- Køie, Ernst, Kunstmaler, Melsted, Gudhjem. (Gudhjem og Østerlars S.).
- Ladegaard, P., Lærer, Lyngaa, Hadsten. (Lyngaa S.).
- Lambert-Jensen, A., Sognepræst, Kvislemark, Sandved. (Skibinge S.).
- Lambæk, Søren, Sogneraadsform., Lem St. (S.-Lem S.).
- Land-Hansen, A., Lærer, Lumby, Beldringe. (Lumby S.).
- Larsen, Sogneraadsform., Gedebjærggd., Næstved. (Herlufsholm S.).
- Larsen, A., Lærer, Emmerlev, Højer. (Emmerlev S.).
- Larsen, A. H., Lærer, Rudkøbing. (Rudkøbing Kbst.).
- Larsen, Chr., Maskinbygger, Bakkerup, Knabstrup. (Mørkøv S.).
- Larsen, Erik, Gdr., Davinde. (Davinde S.).
- Larsen, E. Th., Lærer, Snæbum, Hobro. (Snæbum S.).
- Larsen, F. V., Forv., Nybølle, Højrup. (Hillerslev S.).
- Larsen, Hans, Smedemester, Kværkeby. (Kværkeby S.).
- Larsen, Hans, Gdr., Søsterbro Mølle, Skævinge. (L.-Lyngby S.).

- Larsen, J., Lærer, Atterup, Karise. (Ø. Egede S.).
 Larsen, J., Lærer, Endeslev, Haarlev. (Endeslev S.).
 Larsen, J., Lærer, Skærbæk, Tavlov. (Tavlov S.).
 Larsen, Jens P., Lærer, Dræby. (Munkebo S.).
 Larsen, L., Lærer, Avernakø, Faaborg. (Avernakø S.).
 Larsen, L., Lærer, Vennebjerg, Lønstrup. (Vennebjerg S.).
 Larsen, L. A., Lærer, S. Homaa, Trustrup. (Homaa S.).
 Larsen, L. C., Lærer, Trans, Fjaltring. (Trans S.).
 Larsen, M. P., Lærer, Høve, Flakkebjerg. (Høve S.).
 Larsen, N., Lærer, Ribe. (Ribe Kbst.).
 Larsen, N. P., Lærer, Hemmeshøj, Forlev. (Hemmeshøj S.).
 Larsen, N. P., Lærer, Straasø, Ulborg. (Vind S.).
 Larsen, N. Vald., Gdr., Slaglille, Sorø. (Bjernede og Slaglille S.).
 Larsen, P., Lærer, Vantinge, Ringe. (Vantinge S.).
 Larsen, Rasmus, Gdr., Engholm, Ryslinge. (Ryslinge S.).
 Larsen, Rasmus, Gdr., Skellosegd., Gudme. (Gudme S.).
 Larsen, Svend, Lærer, Rye, Gørlev. (Bakkendrup og Gørlev S.).
 Lassen, J. C., Overlærer, Aaby, Aarhus. (Aaby S.).
 Lassen, N., Lærer, Hylke. (Hylke S.).
 Lassen, N. Ø., Lærer, Geding, Mundelstrup. (Tilst S.).
 Lassen, Peter, Rentier, Rødding. (Rødding S.).
 Lassen, Ude S., Gdr., Bredstrup, Pjedsted. (Bredstrup S.).
 Laursen, C. J., Lærer, N. Sejerslev, Højer. (Emmerlev S.).
 Lausten-Thomsen, H., Amtslæge, Tønder. (Brekum, Mildsted, Svavsted og Svesing S.).
 Ledet, Mads, Gdr., Stenum, Brønderslev. (Stenum S.).
 Leick, W., Lærer, Lydersholm, Jejsing. (Burkal S.).
 Lemche, Johan, Kredslæge, Lyngby. (Kongens Lyngby S.).
 Lerche, J., Gdr., Tebbestrup, Randers. (Haslund S.).
 Leth, Rasmus, Gdr., Smidie, Bælum. (Bælum S.).
 Levring, A., Gdr., Væt, Langaa. (Ørum S.).
 Liengaard, Jens, Lærer, Frøslev, Padborg. (Bov S.).
 Lind, P. Andersen, Lærer, Vindelev, Jelling. (Vindelev S.).
 Lindeloff, F. V., Lærer, Fovslet. (Ødis S.).
 Lindhard, Th., Amtslægeinsp., Haderslev. (Gl. Haderslev S.).
 Lindhart, H. P. P., Lærer, Femø. (Femø S.).
 Lippert, C. L., Lærer, Musse, Nysted. (Musse S.).
 Lodbjærg, Chr., Lærer, Brøns. (Brøns S.).
 Lollike, J. L., Gdr., Torkilstrup, Eskilstrup. (Torkilstrup S.).
 Lond, Georg, Lærer, Rørby, Kalundborg. (Rørby S.).
 Lorentsen, J. R., Lærer, Øse, Nordenskov. (Øse S.).
 Lorentzen, H. F. S., Lærer, Gøttrup, Fjerritslev. (Gøttrup S.).
 Lorenzen, R., Lærer, Døstrup Sønderj. (Døstrup S.).
 Lousen, Gdr., Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Lund, Chr. B., Lærer, Granslev, Lavrbjærg St. (Granslev S.).
 Lund, Frode, Lærer, Ore, Mejlskov. (Ore S.).
 Lund, J. N. A., Læge, Ø. Jølby, Erslev. (Ø. Jølby S.).
 Lund, L. N., Lærer, Skovgaarde, Hyllested. (Hyllested S.).
 Lund, S., Lærer, Ø. Hæsing, Højrup. (Ø. Hæsing S.).
 Lund, Vilh., Lærer, Pjedsted. (Pjedsted S.).
 Lunn, B., Forp., Knabstrupgd., Knabstrup. (Ø. Jærnløse S.).
 Lüder, E., Lærer, N. Radsted, Sakskøbing. (Radsted S.).
 Lydik, P., Lærer, Bogø. (Bogø S.).
 Lykke, Peder Nielsen, Gdr., Nees, Vem. (Nees S.).
 Lykke, P. J., Lærer, Bur St. (Bur S.).
 Lynge, S., Lærer, Lild, Frøstrup. (Lild S.).
 Lægaard, M. R., Lærer, Voldby. (Voldby S.).
 Lærkesen, H. L., Lærer, Knudsker, Rønne. (Knudsker S.).
 Madsen, A. C., Lærer, Gesing, Avning. (Gesing S.).

Madsen, J., Lærer, Gasse, Skærbæk. (Skærbæk S.).
 Madsen, K., Lærer, Høed, Flemløse. (Flemløse S.).
 Madsen, K. D., Lærer, Revsvindinge. (Revsvindinge S.).
 Madsen, Kr., Lærer, Ladegaard, Hammelev. (Hammelev S.).
 Madsen, M., Lærer, Rørbæk. (Rørbæk S.).
 Madsen, M. A., Sognefoged, Neder-Vindinge. (Kastrup S.).
 Madsen, Niels, Lærer, Ingstrup. (Ingstrup S.).
 Madsen, N. Tage, Lærer, Skov-Hastrup, Hvalsø. (Særløse S.).
 Madsen, P., Lærer, Grynderup, Nørager. (Grynderup S.).
 Madsen, P., Lærer, Stavnstrup, Rønnede. (Everdrup S.).
 Magnussen, B., Lærer, Kollefjord, Torshavn. (Kollefjord S.).
 Mailand, J. F. E., Lærer, Værum, Randers. (Værum S.).
 Mark, J. S., Lærer, Ø.-Hornum. (Ø.-Hornum S.).
 Markussen, H. N., Lærer, Bjærgsted, Jyderup. (Bjærgsted S.).
 Martinsen, M., Lærer, Telling, Skovsgaard. (Lerup S.).
 Matthiassen, M. J., Lærer, Mullerup, Slagelse. (Drøsselbjærg S.).
 Matthisen, Kr., Gdr., S.-Alslev, Egebjærg. (S.-Alslev S.).
 Meilgaard, Chr., Lærer, Sundby, Mors. (Sundby S.).
 Michelsen, J., Lærer, V.-Ulslev, Ø.-Ulslev. (V.-Ulslev S.).
 Mikkelsen, J., Lærer, Ulse, Haslev. (Ulse S.).
 Mikkelsen, M., Lærer, Vesterø, Læsø. (Vesterø S.).
 Mikkelsen, M. R., Lærer, Rudebøl, Højer. (Højer Lands.).
 Mikkelsen, M. R., Lærer, Søvind. (Søvind S.).
 Mikkelsen, R. E., Lærer, Vedbysønder, Frederikslund. (Ottestrup S.).
 Monrad Nielsen, Overbetjent, København. (Sjelle og Skørring S.).
 Moos, J. M., Sognepræst, N.-Chaussé 50, Aabenraa. (Klipleve S.).
 Moritzen, J. P., Lærer, Stenstrup. (Stenstrup S.).
 Mortensen, A., Lærer, Kavslunde. (Kavslunde S.).
 Mortensen, H., Lærer, Skrøbelev. (Skrøbelev S.).
 Mortensen, Hans P., Lærer, Hallenslev, Høng. (Hallenslev S.).
 Mortensen, Jens, Gøl, Aabybro. (Gøl S.).
 Mortensen, M. C., Lærerinde, Sulsted. (Sulsted S.).
 Mortensen, P., Lærer, V.-Aaby. (V.-Aaby S.).
 Mortensen, R., Lærer, Skaarup. (Skaarup S.).
 Mortensen, S., Lærer, Linæ, Læven. (Linæ S.).
 Mortensen, V., Lærer, Karlslunde. (Karlslunde S.).
 Mose, P. H., Lærer, Hastrup. (Hastrup S.).
 Mosegaard, Ingv. H., Lærer, Rom, Lemvig. (Rom S.).
 Mostgaard, L., Lærer, Homaa, Aalsø. (Homaa S.).
 Mouritsen, M. C., Lærer, Stor-Vorde. (Stor-Vorde S.).
 Mouritsen, N. S., Lærer, Lustrup, Ribe. (Ribe Kbst.).
 Munch-Steensgaard, Lærer, Læsten, Faarup. (Læsten S.).
 Munk, J. C., Lærer, Havrum, Flemming. (Hornborg S.).
 Munk, Niels, Forf., Grønfeldt, Feldballe. (Draaby S.).
 Møller, B., Lærer, V.-Vamdrup, Vamdrup. (Vamdrup S.).
 Møller, H. H., Lærer, Magstrup, Sommersted. (Magstrup S.).
 Møller, Jens, Lærer, Næsbyhoved-Broby, Odense. (Næsbyhoved-Broby S.).
 Møller, H., Lærer, Chr. Winthersvej 3, Aarhus. (S.-Vissing S.).
 Møller, M., Lærer, Løgsted, Løgstør. (Løgstør Kbst., Kornum og Løgsted S.).
 Møller, M. S., Overlærer, Rødding. (Rødding S.).
 Møller, P., Hornumkær, Braaskov. (Hornum S.).
 Møller, Th., Lærer, Vorladegaard, Skanderborg. (Vorladegaard S.).
 Nedergaard, J. C., Lærer, Engesvang. (Engesvang S.).
 Neergaard, V., Lærer, Ønslev, Eskilstrup. (Ønslev S.).
 Nicolajsen, P. N., Lærer, Gl.-Sole, Hedensted. (Ø.-Snedes S.).
 Nielsen, A., Lærer, Vestervang, Ørsted. (Ørsted S.).
 Nielsen, Ad., Lærer, Haarby, Skanderborg. (Venge S.).
 Nielsen, A. H., Lærer, Vallensved, Fodby. (Vallensved S.).
 Nielsen, Ant., Lærer, Mygind, Randers. (Mygind S.).

- Nielsen, Arne A., stud. mag., Regensen, Kbh. (Børglum S.).
 Nielsen, C. F., Lærer, Ørsted, Havdrup. (Ørsted S.).
 Nielsen, Chr., Bmd., N.-Jærnløse Enge, Regstrup. (N.-Jærnløse S.).
 Nielsen, C. P., Lærer, Understed, Sæby. (Aasted, Gærum, Karup, Skærum og Understed S.).
 Nielsen, E., Lærer, Kullerup, Lamdrup. (Kullerup S.).
 Nielsen, Einar, Lærer, Bigum, Viborg. (Bigum S.).
 Nielsen, H., Lærer, Førslev, Haslev. (Øde-Førslev S.).
 Nielsen, H., Mægler, Nykøbing Sj. (Nykøbing Kbst.).
 Nielsen, Hans, Lærer, Kværkeby. (Kværkeby S.).
 Nielsen, Helge, Bibliotekar, Hjørring. (Toksverd S.).
 Nielsen, Holger, cand. mag, Glostrup. (Glostrup S.).
 Nielsen, Holger, Lærer, Skorup, Faarvang. (Skorup S.).
 Nielsen, J., Partikulier, Beldringe. (Lunde S.).
 Nielsen, Jens, Hmd., Lønborg. (Lønborg S.).
 Nielsen, Jens, Tølløse. (Tølløse S.).
 Nielsen, Jens Kr., Hmd., Pederstrup, Viborg. (Pederstrup S.).
 Nielsen, J. P., Lærer, Møllevangen, Holbæk. (Haarlev, Tureby og Vraaby S.).
 Nielsen, J. St., Lærer, Grindsted. (Grindsted S.).
 Nielsen, Jørgen, Agent, Guderup, Als. (Egen S.).
 Nielsen, K., Tømrermester, Sæby. (Sæby Kbst.).
 Nielsen, Karl, Sogneraadsformd., Halling, Randers. (Halling S.).
 Nielsen, Karl Martin, mag. art., Thorvaldsensvej 8, Kbh. V. (Vejlby S.).
 Nielsen, Kristen, Smed, Vindblæs. (Ovdrup S.).
 Nielsen, L., Lærer, Gevninge, Roskilde. (Gevninge S.).
 Nielsen, Laur., Lærer, Bjerndrup, Stepping. (Stepping S.).
 Nielsen, Laurits, Møller, Gelsted. (Gelsted S.).
 Nielsen, L. O., Lærer, Tirsted, V.-Tirsted. (Tirsted S.).
 Nielsen, M., Lærer, Demstrup, Sjørslev. (Sjørslev S.).
 Nielsen, Marius, Lærer, Østrup, Otterup. (Østrup S.).
 Nielsen, Mertz, Lærer, Taagerup, Roskilde. (Kirkerup S.).
 Nielsen, N., Lærer, Bjerring, Bjerringbro. (Bjerring S.).
 Nielsen, N., Lærer, Sandager, Assens. (Sandager S.).
 Nielsen, N. C., Lærer, Hyllinge. (Hyllinge S.).
 Nielsen, N. C., Lærer, Janderup, Varde. (Janderup S.).
 Nielsen, N. C., Lærer, S.-Tranders, Gistrup. (S.-Tranders S.).
 Nielsen, Niels, cand. mag., Ehlers Kollegium, Kbh. K. (Vorning S.).
 Nielsen, Niels Marius, Egholm, Aalborg. (Vor Frue Lands.).
 Nielsen, N. J., Lærer, Serridslev, Tvingstrup. (Nebel S.).
 Nielsen, N. K., Lærer, Sæby, Durup. (Sæby S.).
 Nielsen, N. K. P., Lærer, Halling, Bovlstrup. (Halling S.).
 Nielsen, N. P., Lærer, Torning. (Torning S.).
 Nielsen, N. Th., Kommunesekr., Helsing. (Helsing S.).
 Nielsen, O. A., Lærer, Øster-Marie. (Ø.-Marie S.).
 Nielsen, P., Lærer, Bavelse, Glumsø. (Bavelse S.).
 Nielsen, Palle, cand. mag., Seminarielærer, Haderslev. (Rind S.).
 Nielsen, P. Møller, Lærer, Hammelev, Grenaa. (Hammelev S.).
 Nielsen, P. V., Lærer, Stoense. (Stoense S.).
 Nielsen, R. S., Lærer, Klodskov, Tingsted. (Ønslev S.).
 Nielsen, S., Lærer, Svenstrup, Mariager. (Svenstrup S.).
 Nielsen, S., Lærer, Tranbjærg. (Tranbjærg S.).
 Nielsen, Søren, Hmd., V.-Skerninge. (V.-Skerninge S.).
 Nielsen, Th., Lærer, Hinborg, Hem. (Hinborg S.).
 Nielsen, Th., Lærer, Skørpinge, Flakkebjærg. (Skørpinge S.).
 Nielsen, Th., Lærer, Ø.-Vedsted, Ribe. (Ribe Kbst.).
 Nielsen, W., Lærer, Søllested, Glamsbjærg. (Søllested S.).
 Nielsen, Vilh., Lærer, Døllefjælde, Sakskøbing. (Døllefjælde S.).
 Noer, J., Lærer, Skibby. (Skibby S.).
 Noesgaard, S., Lærer, Alslev, Ø.-Højst. (Højst S.).
 Novrup, H. P. H., Lærer, Alslev, Varde. (Alslev S.).

Novrup, Viggo, Lærer, Tulstrup, Malling. (Tulstrup S.).
 Nygaard, H. B., Lærer, Hedensted. (Hedensted S.).
 Nygaard, P., Lærer, Jærnvad, Gredstedbro. (Jærnvad S.).
 Nygaard, P., Lærer, Vejby, Skive. (Vejby S.).
 Nyhof, N. N., Lærer, N. Gørding, Vem. (N. Gørding S.).
 Nyholm, J., Lærer, Aarslev. (Aarslev S.).
 Næss, P., Lærer, Vaag, Færøerne. (Vaag S.).
 Nørgaard, A., Gdr., Faarup St. (Faarup S.).
 Nørgaard, Eskild, Lærer, Hornslet. (Hornslet S.).
 Nørgaard, J., Lærer, Sørbymagle, Slagelse. (Sørbymagle S.).
 Nørgaard, Lavst, Bmd., Hjerik. (Hjerik S.).
 Nørgaard, N. Regnar, cand. mag., Vraa. (Ingstrup S.).
 Nørgaard, S. C. C., Lærer, Kristrup, Randers. (Kristrup S.).
 Nørgaard Lund, Laurits, Gdr., Roager. (Roager S.).
 Nørregaard, Georg, cand. mag., Vestervoldg. 92^a, Kbh. (N. Vedby S.).
 Nørregaard, Theodor, Gdr., Drenghed, Døstrup, Sønderj. (Døstrup S.).
 Nørskov, Chr., Husejer, Astrup, Hjørring. (Astrup S.).
 Nørskov-Lauritsen, P., Lærer, Hjerm. (Hjerm S.).
 Nøttrup, N. Jensen, Lærer, Søby, Årskøbing. (Søby S.).
 Olesen, C., Lærer, S. Højrup, Pederstrup. (S. Højrup S.).
 Olesen, O. M., Lærer, Tødsø, Nykøbing M. (Tødsø S.).
 Olsen, A., Lærer, Lund, Bylderup-Bov. (Burkal S.).
 Olsen, Andr., Lærer, Veggerslev, Gerrild. (Veggerslev S.).
 Olsen, Christian, Gdr., Torpelund, Eskebjerg. (Bregninge S.).
 Olsen, Hans, Lærer, Helgenæs, Knebel. (Helgenæs S.).
 Olsen, Johs., Museumsinsp., Svendborg. (Svendborg Kbst.).
 Olsen, N., Lærer, Dal, Svenstrup. (Dal S.).
 Olsen, O. C., Fodby. (Fodby S.).
 Olsen, Oluf, Lille-Valby. (Agerup S.).
 Olsen, P. Beier, Gdr., Overby, Døstrup, Sønderj. (Døstrup S.).
 Olsen, P. Chr., Lærer, Søby, Højslev. (Kobberup S.).
 Olsen-Hjelmso, Lærer, Unnerup, Helsing. (Vejby S.).
 Ougaard, E., Lærer, Farum. (Farum S.).
 Ougaard, Marius J., Lærer, Svinninge. (Svinninge S.).
 Outze, E., Lærer, Søften, Hinnerup. (Søften S.).
 Paulsen, Lucas, Lærer, Tim. (Tim S.).
 Pedersen, A. Chr., Gdr., Karleby. (Karleby S.).
 Pedersen, Anna, Lærerinde, Strøby, Varpelev. (Strøby S.).
 Pedersen, Arne, Lærer, Saksild, Ødder. (Saksild S.).
 Pedersen, Chr., Lærer, Skinnerup, Tisted. (Skinnerup S.).
 Pedersen, Clemen, Gdr., Overgaard, Brande. (Brande S.).
 Pedersen, C. M., Lærer, Hunetorp, Pandrup. (Hune S.).
 Pedersen, Frede, Lærer, Egens, Rønde. (Egens S.).
 Pedersen, H., Lærer, Hæstrup, Hjørring. (Hæstrup S.).
 Pedersen, H. C., Lærer, Grønnegade, Kettinge. (Bregninge S.).
 Pedersen, H. Chr., Sogneraadsform., Dreslette, Flemløse. (Dreslette S.).
 Pedersen, Holger, Lærer, Færgedaalen, Frederikssund. (Vordingborg Lands.).
 Pedersen, H. Ravn, Vejby, Helsing. (Vejby S.).
 Pedersen, Karl, Gdr., Styg, Vostrup. (Lønborg S.).
 Pedersen, Knud O., Lærer, Næsby, Sorø. (Næsby S.).
 Pedersen, K. P., Lærer, Balslev, Ejby. (Balslev S.).
 Pedersen, Kr., Lærer, Kasted; Mundelstrup. (Kasted S.).
 Pedersen, Kr., Lærer, Lønborg. (Lønborg S.).
 Pedersen, Kr., Lærer, Vejrumbro. (Viskum S.).
 Pedersen, Martha, Prokurist, Lindevej 1, Slagelse. (Stillinge S.).
 Pedersen, N., Lærer, Voel, Sminge. (Voel S.).
 Pedersen, N. Kr., Skrådermester, Nørreby, Borre. (Magleby og Borre S.).
 Pedersen, N. P., Lærer, Give. (Give S.).
 Pedersen, P., Lærer, Sønderby, Ebberup. (Sønderby S.).

- Pedersen, P., Møller, Flade, Frederikshavn. (Flade S.).
 Pedersen, P. A., Lærer, Hessum, Otterup. (Skeby S.).
 Pedersen, P. Kr., Lærer, Magleby, Skælskør. (Magleby S.).
 Pedersen, P. M., Gdr., Tostrupgaard, Stabrand, Kolind. (Nødager S.).
 Pedersen, P. M., Lærer, Ajdt, Torsø. (Ajdt S.).
 Pedersen, P. V. G., Lærer, Ø. Radsted, Sakskøbing. (Radsted S.).
 Pedersen, Sophie, Enkefru, Lindevej 1, Slagelse. (Stillinge S.).
 Petersen, Lærer, Næstelsø, Næstved. (Næstelsø S.).
 Petersen, A., Gdr., Uggeløsegd., Lynge. (Uggeløse S.).
 Petersen, A., Lærer, Møgeltønder. (Møgeltønder S.).
 Petersen, A., Lærer, Spejlsby, Stege. (Keldby S.).
 Petersen, Carl, Lærer, Taars, Sakskøbing. (Taars S.).
 Petersen, Chr., Lærer, Skævinge. (Skævinge S.).
 Petersen, D. E., Lærer, Kyndeløse, Roskilde. (Kirke-Hyllinge S.).
 Petersen, H., Lærer, Møllerup, Laven. (Linaa S.).
 Petersen, Hans, Rentier, Bjørnehoved, Frederiksværk. (Kregme S.).
 Petersen, H. P., Hmd., Mjolden, Døstrup, Sønderj. (Mjolden S.).
 Petersen, H. P., Sognepræst, S. Jærnløse, Regstrup. (S. Jærnløse S.).
 Petersen, J., Lærer, Grarup, Vandling. (Grarup S.).
 Petersen, Jens, Gaardbestyrer, Spjellerup, Karise. (Spjellerup S.).
 Petersen, J. L., Gdr., Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Petersen, Jørg., Gdr., Thorsgd., Gislinge. (Gislinge S.).
 Petersen, Jørgen, Sognekasserer, Skrydstrup, Vojens. (Skrydstrup S.).
 Petersen, K. A., Skatteraadsform., Neksø. (Sandvig Kbst.).
 Petersen, L., Lærer, Marup, Skern. (Skern S.).
 Petersen, Laur., Lærer, Fakse. (Fakse S.).
 Petersen, Ludvig, Rentier, Gramby. (Gram S.).
 Petersen, Magnus, Lærer, Skovby, Ærø. (Bregninge S.).
 Petersen, P., Lærer, Havdrup. (Kværndrup S.).
 Petersen, P., Skoleinsp., Hillerød. (Hillerød Kbst.).
 Petersen, S. P., Lærer, Gessø, Silkeborg. (Tim S.).
 Petersen, Sv., Lærer, Dannemare. (Dannemare S.).
 Petersen, Søren, Bmd., Jerningkæret pr. Ryumgaard. (Skarresø S.).
 Petersen, T. Gr., Lærer, Hove, Lemvig. (Hove S.).
 Petersen, Th., Lærer, Adsbøl, Graasten. (Adsbøl S.).
 Petersen, W., Lærer, Turebylille, Tureby. (Tureby S.).
 Pihlkjær, A., Lærer, Hasle, Aarhus. (Hasle S.).
 Pilegaard, Hans G. J., Husejer, Bavngd., Lintrup. (Lintrup S.).
 Pilegaard, J., stud. theol., J. A. Schwartzg. 18, Kbh. Ø. (Hillerslev S.).
 Porse, P., Sognefoged, Galten. (Galten S.).
 Poulsen, Anders, Sognepræst, Baagø, Assens. (Baagø S.).
 Poulsen, H., Lærer, Vindblæs. (Vindblæs S.).
 Poulsen, J. M. Kr., Lærer, Strænder, Torshavn. (Sjov S.).
 Poulsen, Karl V., Lærer, Torsted, Tisted. (Torsted S.).
 Poulsen, Lars, Sandelshus pr. Aabybro. (Store-Vildmose).
 Poulsen, Lorents, Lærer, Aaby, Aabybro. (Aaby S.).
 Poulsen, L. P., Overlærer, Masnedsund. (Kastrup S., Vordingborg Kbst. og Lands.).
 Poulsen, N., Lærer, Ondrup, Odder. (Odder S.).
 Poulsen, Pauli, Lærer, Yding, Østbirk. (Yding S.).
 Poulsen, R., Sognefoged, Halling, Randers. (Halling S.).
 Poulsen, S. K., Lærer, V. Assels, Ø. Assels. (V. Assels S.).
 Poulsen, Th., Lærer, Gaarslev, Børkop. (Gaarslev S.).
 Povlsen, Poul, Gdr., Skelby, Fiskebæk. (Skelby S.).
 Povlsen, Povl R., Gdr., Tinning Vesterholm, Hinnerup. (Foldby S.).
 Prest, Jørgen, Lærer, Sløse, Ø. Ulslev. (V. Ulslev S.).
 Primdal, Aage, Lærer, Hønkys, Røde-Kro. (Egvad S.).
 Primdal, N. P., Lærer, Lundø, Højslev. (Lundø S.).
 Randsø, R. P., Bogholder, Korsvej, Skanderborg. (Taaning S.).

- Ransborg, J. P., Højskolelærer, Vivild. (Vivild S.).
 Rasmussen, A., Lærer, Møldrup, Skanderborg. (Vorlædegaard S.).
 Rasmussen, Børge, stud. mag., Engelstedsg. 10, Kbh. Ø. (København).
 Rasmussen, C., Lærer, Tillitse, Nakskov. (Tillitse og Kappel S.).
 Rasmussen, C. J. A., Lærer, Sandby, Vettterslev. (Sandby S.).
 Rasmussen, C. P., Sejs, Silkeborg. (Linæa S.).
 Rasmussen, Erik, Lærer, Faarvang. (Tvilum S.).
 Rasmussen, H., Lærer, Frørup. (Frørup S.).
 Rasmussen, H. C., Lærer, Holevad, Assens. (Holevad S.).
 Rasmussen, H. P., Lærer, Hejninge, Slagelse. (Hejninge S.).
 Rasmussen, H. P., Lærer, Lidemark, Bjæverskov. (Lidemark S.).
 Rasmussen, J., Lærer, Espe. (Espe S.).
 Rasmussen, Jakob, Lærer, Simmerbølle. (Simmerbølle S.).
 Rasmussen, Jens, Lærer, Glæsborg. (Glæsborg S.).
 Rasmussen, J. K., Lærer, Avning. (Avning S.).
 Rasmussen, J. L., Lærer, Stige, Odense. (Lumby S.).
 Rasmussen, Johs., Lærer, Svanninge, Millinge. (Svanninge S.).
 Rasmussen, J. P., Læge, Fakse. (Kongsted og Ø.-Egede S.).
 Rasmussen, L., Avlsbruger, Ribe. (Ribe Kbst.).
 Rasmussen, N. M., Lærer, Skibhusvej 202, Odense. (Skt. Hans Landdistr.).
 Rasmussen, Ole, N.-Ørslev, Egebjerg. (N.-Ørslev S.).
 Rasmussen, Peter, Gdr., Søby, Ærøskøbing. (Søby S.).
 Rasmussen, R., Lærer, Keldbylille, Stege. (Keldby S.).
 Rasmussen, R. E., Lærer, Keldbjerg, Skive. (Vrove S.).
 Rasmussen, R. Hansen, Gdr., S.-Esterbølle, Vævlunge. (Særslev S.).
 Rasmussen, R. K., Læge, Ejde, Færøerne. (Malling S.).
 Rasmussen, Vald., Lærer, Bukkehave, Rødby. (Nebbelunde S.).
 Rath, A. L., Lærer, Landet, Sølsted. (Landet S.).
 Ravnmark, K. Nielsen, Lærer, Rye, Kirke-Saaby. (Rye S.).
 Ravnsbæk, R. P., Lærer, Lomborg, Ramme. (Lomborg S.).
 Refsgaard, M., Gdr., Krejbjerg, Balling. (Krejbjerg S.).
 Reinholdt, Chr. J., Lærer, Kværs, Tørsbøl. (Kværs S.).
 Reinholdt, Georg, Lærer, Pedersker. (Pedersker S.).
 Rendbæk, Jens, Lærer, Ulbølle, V.-Skerninge. (Ulbølle S.).
 Riis, J. H., Rentier, Barsmark, Løjt-Kirkeby. (Løjt-Kirkeby S.).
 Riis, N., Gdr., Knudsgd., Lyngs. (Lyngs S.).
 Ring, A., Lærer, Fjellerup, Tranehus. (Fjellerup S.).
 Rode, N. P. Jensen, Lærer, Gadbjerg. (Gadbjerg S.).
 Rode, Peter, Hatting. (Hatting S.).
 Rohmann, Aage, mag. art., Rosenørns Allé 48, Kbh. V. (Birket, Horslunde, Nordlunde, Pedersker, Povlsker, Ibsker, Ø.-Larsker, Klemensker, Gudhjem og Skovshoved S.).
 Rohmann, J., Amtsrevisor, Neksø. (Povlsker S.).
 Rolskov, H., Toftlund. (Branderup S.).
 Romme, Kr., Lærer, Lille-Næstved, Næstved. (Herlufsholm S.).
 Runge, J., Lærer, Helnæs, Ebberup. (Helnæs S.).
 Rutz, Holger, Lærer, Kølstrup. (Kølstrup S.).
 Rydbert, P., Højskolelærer, Nordrup, Ringsted. (Nordrup S.).
 Ryelund, Harald, Lærer, Marstrup. (Hoptrup S.).
 Røglér, M. H. Hansen, Lærer, Oens, Horsens. (Ølsted S.).
 Rømer, Chr. Munck, Lærer, Hjørring. (Sindal S.).
 Rømer, L. V., Lærer, Sindal. (Sindal S.).
 Rønn Christensen, Lærer, Charlottenlund. (Ø.-Svenstrup S.).
 Rørbech, V., Lærer, Kongsted, Rønnede. (Kongsted S.).
 Rørsø, K. G., Overlærer, Rørbæk, Sakskøbing. (Sakskøbing Lands.).
 Saabye, Fr., Lærer, Nykøbing M. (Karby S.).
 Salomonsen, Hans, Gdr., Asminderup, Vipperød. (Asminderup S.).
 Samuelsen, Joen Henrik, Lærer, Midvaag, Færøerne. (Midvaag S.).
 Sandvad, Hans Chr., Lærer, Vinstrup, Dalbyover. (Dalbyover S.).

- Saxe, Oluf, Lærer, Ø. Ulslev, Nysted. (Ø. Ulslev S.).
 Schack, T. E., Sognepræst, Marslev. (Marslev S.).
 Schiøth, R., Lærer, Fløjstrup, Uggelhuse. (Hørning S.).
 Schjøth, P., Lærer, Moltrup, Haderslev. (Moltrup S.).
 Schmidt, A., Lærer, Moltrup, Haderslev. (Moltrup S.).
 Schmidt, Fr., Lærer, Damgade 36 a, Assens. (Assens Kbst.).
 Schmidt, Hans, Sognefoged, Arnum. (V. Højrup S.).
 Schmidt, Hj., Lærer, Hobro. (Hobro Kbst.).
 Schmidt, J., Lærer, Kejlstrup, Rønde. (Feldballe S.).
 Schmidt, J., Lærer, Ø. Lindet. (Ø. Lindet S.).
 Schmidt, Joh., Sogneraadsform., Skrydstrup, Vojens. (Skrydstrup S.).
 Schmidt, Lauritz, Lærer, Eggebæk, Tinglev. (Tinglev S.).
 Schmidt, P. N., Lærer, Hammer, Lov. (Hammer S.).
 Schou, N., Parcellist, Slots-Bjærgby, Slagelse. (Slots-Bjærgby S.).
 Schroll, Ejnar, Lærer, Torsted. (Torsted S.).
 Schøtt, H. M., Lærer, Hjortlund, Gredstedbro. (Hjortlund S.).
 Schøtt, N. K., Lærer, Obbekær, Ribe. (Obbekær S.).
 Seeberg, Chr. P., Lærer, Skrydstrup, Vojens. (Skrydstrup S.).
 Sejerbo, P., Lærer, Krønge, Bursø. (Krønge S.).
 Sejr, S. P. N., Lærer, Egeskov, Fredericia. (Vejlby S.).
 Simonsen, Aage, Snedker, Sønderbrogade 47, Horsens. (Horsens Kbst.).
 Sivard, L. H., Lærer, Vesterborg. (Vesterborg S.).
 Sjølland, F. P., Lærer, Svenstrup. (Dal S.).
 Skaarup, R. M., Lærer, Tvede, Randers. (Tvede S.).
 Skaarup, Tyge, Lærer, Brog. 4, Tisted. (Sennels S.).
 Skafte, Hans, Gdr, Ullerslev, Avnede. (Halsted og Avnede S.).
 Skautrup, P., Professor, „Torpet“, Risskov St. (Bregning, Ejsing, Estvad, Fovsing, Grove, Hanbjærg, Hodsager, Idum, Ikast, Maabjærg, Navr, N. Felding, N. Omme, Raasted, Ryde, Sale, Sevel, Sinding, Sir, Tvis, Vejrum, Vind og Vinding S.).
 Skov, Karl, Lærer, Haarlev. (Haarlev S.).
 Skov, Kr., Hmd., Harre, Roslev. (Harre S.).
 Skov, Kr., Lærer, Hammer, Tørring. (Hammer S.).
 Skov, Gunnar, Adjunkt, Roskilde. (Ø. Velling S.).
 Skovbjærg, H., Lærer, Lindknud, Brørup. (Lindknud S.).
 Skovrider, Niels, Gdr., Gettrup Nygd., Hobro. (Skellerup S.).
 Skytte Andersen, J., Lærer, Høgild, Karup. (Vrove S.).
 Skyum, A. C., Lærer, Erslev, Mors. (Erslev S.).
 Smidt, P. H., Gdr., Spandetgd., Arnum. (Spandet S.).
 Sodborg, N., Lærer, Vesløs. (Arup, Lild, Tømmerby, Vesløs og Øsløs S.).
 Solgaard Sørensen, P., Gdr., Mørke. (Mørke S.).
 Sommer, P., Lærer, Kvols, Løgstrup. (Kvols S.).
 Sortfeldt, S. C., Lærer, Skjoldborg, Vilsund. (Skjoldborg S.).
 Spandet, N. C., Lærer, St. Jyndeved, Tinglev. (Alsø og Burkal S.).
 Speich, T. V. T., Lærer, Gadevang, Hillerød. (Nødebo S.).
 Steensig, H., Lærer, Knæverhede, Sæby. (Volstrup S.).
 Steffensen, Steffen, cand. mag., Tønder. (Tønder Kbst. og Lands.).
 Stensig, N. F. M., Lærer, Torstrup, Sig. (Torstrup S.).
 Stensig, V. M., Lærer, Ejlskov, Nymark. (Haarslev S.).
 Storgaard Pedersen, P., Lærer, He. (He S.).
 Strandgaard, C., Lærer, Stubbekøbing. (Stubbekøbing Kbst.).
 Strange, Helene, Forfatterinde, Prierhus, N. Alslev. (Stadager og N. Kirkeby S.).
 Strange, Kristian, Landmd., Øverup, Tingsted. (Tingsted S.).
 Stub, C. J., Gdr., N. Alslev. (N. Alslev S.).
 Sunesen, L. C., Lærer, Hundborg, Sjørring. (Hundborg S.).
 Svane, V. W., Lærer, Hjermand, Bjerringbro. (Hjermand S.).
 Svendsen, Søren, cand. polit., Gadstrup. (Gadstrup S.).
 Svennevig, N. K. E., Lærer, Ørum, Hjallerup. (Ørum S.).
 Svenningsen, N. H., Lærer, Holme, Æbeltoft. (Draaby S.).

Svenstrup, Carl, Viceskoleinsp., Grenaa. (Grenaa Kbst.).
 Svenstrup, E., Lærer, Tved, Tisted. (Tved S.).
 Søgaard, Chr. A., Lærer, Stavning, Skern. (Stavning S.).
 Søndergaard, Aksel, Gdr., Galten. (Galten S.).
 Søndergaard Jacobsen, J., Lærer, Eggeslevmagle, Skælskør. (Eggeslevmagle S.).
 Søndergaard, S. M., Hovmølle, Ovtrup, Nykøbing M. (Ovtrup S.).
 Sørensen, A., Bmd., Dramstrup, Regstrup. (N. Jærnløse S.).
 Sørensen, A., Lærer, Hostrupskov, Aabenraa. (Ensted S.).
 Sørensen, Aage, Gdr., Mellerup, Randers. (Glenstrup, Mellerup, Mørke, Tvede, Udby og Vore S.).
 Sørensen, A. N., Sognefoged, Linde, Randers. (Linde S.).
 Sørensen, Andrea E., Malerinde, L. Grandløse, Holbæk. (Grandløse S.).
 Sørensen, Bolette, Lærerinde, Hald. (Hald S.).
 Sørensen, C. C., Lærer, Lem, Randers. (Lem S.).
 Sørensen, H. L., Lærer, Jægerspris. (Draaby S.).
 Sørensen, J., Lærer, Karoline Amaliehus, Gudme. (Ore S.).
 Sørensen, J. P., Lærer, Lundforlund, Slagelse. (Lundforlund S.).
 Sørensen, Laurits, Gdr., Hvilsagergd., Mørke. (Hvilsager S.).
 Sørensen, M., Lærer, Karlby, Voldby. (Karlby S.).
 Sørensen, M., Lærer, Skals. (Skals S.).
 Sørensen, Mads, Bankdir., Lemvig. (Lemvig Kbst.).
 Sørensen, N., Lærer, Bistrup, Næstved. (Fodby S.).
 Sørensen, N., Lærer, Oppesundby, Frederikssund. (Oppesundby S.).
 Sørensen, N. C., Adjunkt, Esbjerg. (Nørholm S. og Esbjerg Kbst.).
 Sørensen, O., Lærer, Rindum, Ringkøbing. (Rindum S.).
 Sørensen, P. M., Lærer, Sybillesminde, Korinth. (Brahetroleborg S.).
 Sørensen Randers, Lærer, Rudkøbing. (Rudkøbing Kbst.).
 Sørensen, R. H., Lærer, Kirke-Hyllinge, Roskilde. (Kirke-Hyllinge S.).
 Sørensen, S., Lærer, Systofte, Nykøbing F. (Systofte S.).
 Sørensen, S. H., Lærer, Hoptrup. (Hoptrup S.).
 Sørensen, S. N., Rentier, Gadstrup, N. Aaby. (N. Aaby S.).
 Sørensen, Sophus, Sognepræst, Brønødde, Vejle. (Nørup S.).
 Sørensen, S. P., Gdr., Søbjærggd., V. Tørslev. (V. Tørslev S.).
 Sørensen, Søren, cand. polit., Gadstrup. (Snoldelev S.).
 Sørensen, Vald., Lærer, Skt. Annag. 5, Helsingør. (Lundum S.).
 Tange, S. H. N., Lærer, Lysabild, Skovby, Als. (Lysabild S.).
 Teinnæs, J., Lektor, København. (Rønne Lands.).
 Terkelsen, Jens, Lærer, Sønderby, Ringkøbing. (Ny Sogn).
 Terkildsen, Jens, Sognepræst, Ødis. (Ødis S.).
 Termansen, C. N., Arkivar, Ribe. (Ribe Kbst.).
 Thane, L., Lærer, Skanderborg. (Frue-Ring S. og Skanderborg Kbst.).
 Thisted-Jensen, Fr., Lærer, Jebjærg, Langaa. (Ørum S.).
 Thomsen, A., Lærer, N. Sundby. (N. Sundby Kbst.).
 Thomsen, H. H., Lærer, Uggerby, Hjørring. (Uggerby S.).
 Thomsen, J. F., Lærer, Glatved, Balle. (Hoed S.).
 Thomsen, K. K., Lærer, S. Draaby, Nykøbing M. (S. Draaby S.).
 Thomsen, Thomas B., Ulstedlund, Ulsted. (Ulsted S.).
 Thorsen, A., Lærer, Harboøre. (Harboøre S.).
 Thorsen, K. S. L., Arkitekt, Rønne. (Rønne Lands. og Knudsker S.).
 Thorsen, Peter, Avlsbruger, Smaalynge, Pedersker St. (Nylars S.).
 Thorup, Niels, Lærer, Ajstrup, Sulsted. (Ajstrup S.).
 Thorvaldsen, C., Lærer, Ejlbj, Guldbjærg. (Ejlbj S.).
 Thuesen, Hans Chr., Lærer, Redsted M. (Redsted S.).
 Thygesen, S., Gdr., Vestergaard, Vinding. (Vinding S.).
 Thøgersen, Ole, Hurup. (Helligsø S.).
 Tjelum, N. C., Lærer, Ugerløse. (Ugerløse S.).
 Tophøi, N. M., Lærer, S. Bindslev, Sindal. (Bindslev S.).
 Torpe, J. P., Lærer, Ø. Bording. (Balle S.).
 Touborg, Johs., Lærer, Ø. Assels, Nykøbing M. (Ø. Assels S.).

Trane, J. P., Truelstrup, Horbelev. (Falkerslev S.).
 Tuxen-Petersen, D., Lærer, Bregninge, Ærøskøbing. (Bregninge S.).
 Tyndeskov Pedersen, H., Lærer, St. Taarnby. (St. Taarnby S.).
 Uhre, Th., Lærer, Billum. (Billum S.).
 Ussing, M., Gdr., Erritsø, Fredericia. (Erritsø S.).
 Waagen, H., Lærer, Raasted, Bjerregrov. (Raasted S.).
 Wadskjær, P., Lærer, Lundby, Løgstør. (Lundby S.).
 Valbjørn, Jul., Lærer, Venge, Skanderborg. (Venge S.).
 Wammen, Chr., Lærer, Kærby, Hald St. (Kærby S.).
 Wammen, J. P., Lærer, Gislum, Østrup. (Gislum S.).
 Vangslev, Thorvald, Gdr., Sønderby, Skibby. (Selsø og Gierslev S.).
 Vedsmand, J., Lærer, Østed, Lejre. (Østed S.).
 Westergaard, Lærer, Hjorslev, Otterup. (Otterup S.).
 Westergaard, A., Lærer, S. Hostrup, Felsted. (Ensted S.).
 Westergaard, Jul. E., Lærer, Sangstrup, Grenaa. (Voldby S.).
 Vestergaard Nielsen, S., Lærer, Aars. (Aars og Ulstrup S.).
 Viborg, H., Lærer, Voldsted, Ellidshøj. (Voldsted S.).
 Widding, O., mag. art., Solsortvej 38, Kbh. F. (Asminderød, Holeby, Sædinge, Tikøb og Toreby S.).
 Villadsen, Thomas, Lærer, Slagslunde, Stenløse. (Slagslunde S.).
 Willadsen, W. J. J., Lærer, Meløse, Skævinge. (L. Lyngby S.).
 Vind, Kr., Lærer, Herringe. (Herringe S.).
 Winther, Torkild, Sognepræst, Korsør. (Korsør Kbst. og Taarnborg S.).
 Winther-Hansen, H. C., Lærer, Paarup, Engesvang. (Engesvang S.).
 Winther-Jensen, C., Stadsfæstend., Aarhus. (Dallrup S.).
 Wiskinge, S., Lærer, Kirke-Skensved, Havdrup. (Kirke-Skensved S.).
 Wolsing, Jens, Holeby, Bursø. (Holeby S.).
 Worsøe-Christoffersen, C., Lærer, Svogerslev, Roskilde. (Svogerslev S.).
 Wurr, Lærer, Eskilstrup, Rønnede. (Kongsted S.).
 Würden Pedersen, V., Lærer, Aastrup, Pejrup St. (Aastrup S.).
 Værnfeldt, Kr., Lærer, Klostermarksvej 21, Aalborg. (Aalborg Frue Lands., Hals og Sulsted S.).
 Vølver, Jens, Lærer, Vinding, Holstebro. (Vinding S.).
 Yde Kirk, J., Lærer, Sorø. (Sorø Kbst., Bromme og Pedersborg S.).
 Ørnsberg, J. Madsen, Lærer, Firgaarde, Rye. (Dover S.).
 Øster, Frk., Lærerinde, Rask Mølle. (Hovlbjærg S.).

II. SKOVOPTEGNELSEN.

Ahlefeldt-Laurvig, C. W., Greve, Eriksholm, Vipperød.
 Andersen, H. P., Skovfoged, Fanefjord, Askeby.
 Andersen, J. P., Overskovfoged, Torpehus, Hvalsø.
 Arendrup, O., Skovrider, Stendalgd., Kellerrup.
 Bache, H., Skovrider, Løvspringsvej 16, Charlottenlund.
 Bang, Johs., Overskovfoged, Willestrup, Arden.
 Bang, Johs., Skovrider, Hillesvig, Guldborg L.
 Bang, N., Skovrider, Aarhus.
 Bang, O. de, Godsejer, Sparresholm, Olstrup.
 Bavngaard, Aage, Skovrider, Troense.
 Biilmann, H. H., Skovrider, Mosager, Hammel.
 Bille Brahe Selby, D., Baron, Rønninge Søgaard, Ullerslev.
 Blixen-Finecke, Axel, Baron, Hesselagergd., Hesselager.
 Bojesen, H., Skovrider, Silkeborg.
 Brammer, Fr., Skovrider, Hegnetslund, Herfølge.
 Bramsen, K., Skovrider, Rømersdal, Almindingen.
 Buchwald, E., Skovrider, Syvstjernen, Hareskov.
 Buchwald, V., Godsejer, Sødringholm, Havndal.
 Christensen, H. P., Skovfoged, Vibygd., Borup.

Christiansen, C. V., Skovfoged, Egeskovhus, Skælskør.
 Christiansen, N., Overskovfoged, Viemose Hestehave, Mern.
 Christiansen, V., Skovrider, Dyrehavegd., Kirkeby.
 Clasen, C. J., Godsforvalter, Saltø, Næstved.
 Dahl, F., Godsejer, Moesgd., Maarslet.
 Dalgas, S. M., Skovrider, Ulfshus, Haderslev.
 Dalskov, E., Skovfoged, Katstrup, Jyderup.
 Danneskiold-Samsøe, A., Lensgreve, Brattingsborg, Kolby.
 Dohlmann, I. H., Kaptajn, Kalbygd., Laasby.
 Estrup, A., Godsejer, Fjeld, Pindstrup.
 Frederiksen, A., Skovrider, Selchausdal, Ruds Vedby.
 Frederiksen, P., Skovrider, Ulstrup.
 Fritz, C., Skovrider, Gl. Estrup, Avning.
 Frølich, C., Skovrider, Gram.
 Funder, C. D., Skovrider, Dyrbak, Avning.
 Grevsen, P. A., Borgmester, Korsør.
 Götzsche, H. O. G., Forstinspektør, Sofiehøj, Haslev.
 Hansen, Axel, Skovrider, Farum Lillevang, Vassingerød.
 Hansen, Holger, Skovrider, Tranekær.
 Hansen, J., Skovrider, Wedelslund, Skovby.
 Hansen, J. A., Skovfoged, Benzon, Gerrild.
 Hansen, Johan, Skovfoged, Rosendals Kohave, Fakse.
 Hauberg, G., Skovrider, Tokkekøb, Hillerød.
 Heiberg-Jürgensen, H., Skovrider, Egehus.
 von Holck, I. A., Skovrider, Sundby, Nykøbing F.
 Holm, C. J., Skovrider, Østrupgd., Esrum.
 Holsten, H. Berner Schilden, Baron, Langesø.
 Honnens de Lichtenberg, G. F., Stamhusbesidder, Lavrbjærg.
 Horstmann, H. F., Skovrider, Idasminde, Onsild.
 Høllund, S., Godsejer, Høeg Guldbergs Minde, Horsens.
 Ipsen, V., Skovrider, Giesegaard, Østervang.
 Iversen, G. A., Skovrider, Kajberg, Nyborg.
 Jelsdal, P., Skovfoged, Tyrsbæk, Vejle.
 Jensen, J. L., Elkærhus, Hornslet.
 Jensen, M., Skovfoged, Ravnsholte, Jystrup.
 Jensen, M., Skovrider, Holsteinborg, Rude.
 Jørgensen, R., Skovrider, Ræsvænge, Præstø.
 Kann, Ernst Chr., Godsforvalter, Gl. Køgegaard, Køge.
 Kier, Chr., Overretssagfører, Linæ, Svejlbæk.
 Kierkegaard, K., Skovrider, Palsgaard.
 Klüver, A., Skovrider, Vejle.
 Knaack, A., Skovrider, Lindholm, Roskilde.
 Konradsen, O. G., Skovrider, Søg., Vesterborg, Nakskov.
 Krarup, Fr., Skovrider, Egetofte, Sønderborg.
 Kruhoffer, L., Skovrider, Egeskov, Kværndrup.
 Ladefoged, J., Skovfoged, Bogø.
 Langballe, A. B., Forstkand., Lindenberg.
 Lindberg, K., Skovrider, Tokkeruphus, Fuglebjerg.
 Lorentzen, W., Skovrider, Hovedskov, Hovedgaard.
 Lorenzen, Povl, Skovrider, Mosskovgd., Skørping.
 Lund, Anton Fr., Skovrider, Stenalt, Ørsted.
 Mundt, H., Skovrider, Fredskovsminde, Sorø.
 Muus, F., Skovrider, Borup.
 Muus, J. F., Skovrider, Kvistgaard.
 Neergaard, P. de, Apoteker, Odense.
 Neergaard, Viggo, Godsejer, cand. jur., Valdemarskilde, Frederikslund.
 Nellesmann, L. P., Skovrider, Hesnæs, Stubbekøbing.
 Nielsen, C. Aage, Plantør, Solbjerg St.
 Nielsen, Johs., Plantør, Havnø, Skelund.

Ogstrup, F., Godsforvalter, Broholm, Gudme.
 Olsen, P. A., Skovfoged, Lille-Hejrebjærg, Svebølle.
 Paulsen, C., Skovrider, Støvring, Randers.
 Petersen, Chr. Johs., Inspektør, Løndal, Addit.
 Petersen, J., Overskovfoged, Marienborg Skovridergd., Stege.
 Petersen, Osvald, Skovrider, Halleruphus, Nykøbing F.
 Petersen-Geltzer, A., Skovrider, Alfarvad, Præstbro.
 Poulsen, C., Skovfoged, Clausholm.
 Povlsen, Sv. Chr., Skovrider, Fussingø, Randers.
 Randløv, R. P., Gdr., Skanderborg.
 Rasmussen, Jul., Skovfoged, Munkebo.
 Reimann, A., Direktør, Stensbygd., Stensved.
 Rosenkrantz, F. J. V., Baron, Hofjærgermester, Liselund, Borre.
 Rumler, J. C., Skovfoged, Asnæs Forskov, Kalundborg.
 Røhr Lauritzen, K., Godsejer, Demstrupgd., Sjørslev.
 Scavenius, S., Kmhr., Godsejer, Klintholm, Borre.
 Schaffalitzky de Muckadell, E., Baronesse, Rødkilde, Ulbølle.
 Schaffalitzky de Muckadell, A. C. C. L., Lensgreve, Hofjærgerm., Korinth.
 Schou Hansen, E., Overskovfoged, Egeby, Jyderup.
 Schulin, S. L., Lensgreve, Hofjærgermester, Frederiksdal, Lyngby.
 Schwensen, Chr., Ingeniør, Trudsholm, Havndal.
 Sehested, O., Legationssekretær, Kgl. dsk. Gesandtskab, Oslo.
 Skovreguleringen, Kristiansgade, Kbh. K.
 Solhøj, N. C., Godsejer, St.-Torsager, Viborg.
 Stampe-Feddersen, Astrid, Kammerherreinde, København.
 Steenberg, J., Skovrider, Gyldensten, Bogenø.
 Steensen-Leth, Vincens, Godsejer, Steensgd., Lohals.
 Sundorph, Chr., Skovrider, Rosenfeld, Vordingborg.
 Sønnichsen, O., Godsejer, Egense Kl., Mov.
 Sørensen, Ad., Skovfoged, Tybjerg, Herlufmagle.
 Tauson, C., Godsforvalter, Kalundborg.
 Thaarup, P., Forstkand., Brahetrolleborg, Korint.
 Timm, S. A., Godsejer, Agersvold, Jyderup.
 Tønning, L., Skovrider, Rye Nørskov, Rye St.
 Ulrich, Sigismund, Godsejer, Skjoldmose, Stenstrup.
 Wedell-Wedellsborg, K. H. L., Baron, Hofjærgerm., Krogen, Hillerød.
 Wegge, P. V., Skovrider, Vemmetofte, Fakse.
 Westenholz, R. A., Godsejer, Matrup.
 Wielandt, Th. S., Skovrider, Maarum.
 Wilhjelm, G., Godsejer, Orenæs, Ørehoved.
 Wilhjelm, L., Godsejer, Øllingsø, Søllested.
 Vind, O., Hofjærgermester, Godsejer, Sanderumgd., Marslev.
 Wolff-Snedorff, P., Hofjærgermester, Grevensvænge, Næstved.

III. FARVANDSOPTEGNER.

Andersen, Alfred, Fiskehandler, Aalbæk St.
 Andersen, Oluf, Skipper, Lilleskov, Rødvig.
 Bagger Jensen, Fiskeribetjent, Karrebæksminde.
 Christensen, N. Chr., Inkassator, Valdemarsgade 13'B, Kbh. V.
 Didriksen, Gustav, Fisker, Strandhuse, Kolding.
 Drost, J., Gymnasiast, Ristinge, Humle.
 Ernst, Jørgen, Fisker, Dosseringen 12, Kerteminde.
 Espensen, Jens, Fisker, Strandstræde 10, Kalundborg.
 Hansen, Laurits, Fisker, Æbeltoft.
 Hansen, Severin, Fisker, Høkerup, Braade.
 Ingemann, Flemming L., Redaktør, Teglgaardsvej 5, Charlottenlund.
 Jensen, J. M., Sognepræst, N.-Næraa.

Jensen, M. C., Landstingsmd., Grenaa.
Jensen, N. C., Redningsopsynsmd., Hirtshals.
Ludvigsen, C., Folketingsmd., Jyllinge, Ølstykke.
Madsen, Niels, Fisker, Vindingland, Vejle.
Møller, Jens Hansen, Kvaseskipper, Torø Huse, Assens.
Nielsen, H. P., Fisker, Sallerup, Lundby St.
Nielsen, V., Skibsbygger, Vesterg. 4, Nykøbing F.
Rasmussen, Børge, stud. mag., Engelstedsg. 10, Kbh. Ø.
Rasmussen, Karl, Fisker, Boeslum, Æbeltoft.
Rasmussen, R. A., Fisker, Drejø, Svendborg.
Rohde, Niels, Eksportør, Kæret, Frøstrup.
Rohmann, Aage, mag. art., Rosenørns Allé 48, Kbh. V.
Thomassen, Jens, Fisker, Snekkersten.
Tinge, Johs., Lærer, Lild Strand, Frøstrup.
Wegmann, H., Fisker, Steng. 50, Helsingør.
